

Campania — această superbă stare de spirit!

Era o după-amiază de toamnă ca un țipăt dureros. Soarele ardea ca în miezul verii, pământul uscat suna ca un țingir de alamă sub copitele cailor și sub rafurile căruțelor. La I.A.S. Albești, pe cărămida incinsă a Dobrogei, vara continua să asuprească. Cițiva cameni trudeau la pătule, la grajduri și în preajma unor mașini agricole care trebuiau să plece în cimp. În tot sediul întreprinderii agricole nu erau decît două femei. O secretară în preajma unui telefon și ingenera Adela Simule, revenită din cimp pentru a pune ordine în activitatea muncitorilor. I-a trimis pe unii la masa de prinz, pe alții să aprovizioneze mai repede tractoarele, a controlat ferma zootehnică și a intrat în birou ca să-și ia medicamentele. Tăcută, aspră, hotărîtă, ingenera Simule avea pe față expresia durerilor care o încercau în acele clipe. Se vedea lîmpede că face eforturi să meargă, să împartă oamenii, chiar să vorbească. Mi-am cerut scuze pentru deranj și m-am retras cu discreție, încercînd să aflu cîte ceva despre acel loc și despre oamenii care-l muncesc. Și cea mai mare surpriză a venit de la faptul că un țaran spunea cu mîndrie că, în această vară, la Albești, au ieșit 3 000 de kilograme de orz la hectar, ceea ce reprezintă o performanță care le dă dreptul să spere la titlul de Erou al Noii Revoluții Agrare. Am încercat să revin la I.A.S., dar ingenera Simule, în ciuda durerilor sale, plecase în cimp la culesul porumbului. Întîi m-a surprins puterea unei femei de a trece peste suferințele ei pentru a vedea de treburile pămîntului, dar mai apoi mi-am adus aminte de ceilalți țarani pe care i-am cunoscut. Nici unul nu-și lăsa griul să se scuture pentru că îl dorea o mîsea, nu părăsea finul pe cimp pentru că se simte stresat sau îl dorea în gît, nu își lăsa vitele nehrănite pentru că era copleșit de melancolie. Războiul pămîntului nu se împiedică de o durere de cap și la oamenii adevărați nici de afecțiuni mai grave. Și am plecat fără a mai avea nevoie de o explicație legată de isprava care este recolta de orz de la Albești, județul Constanța.

CORNEL NISTORESCU

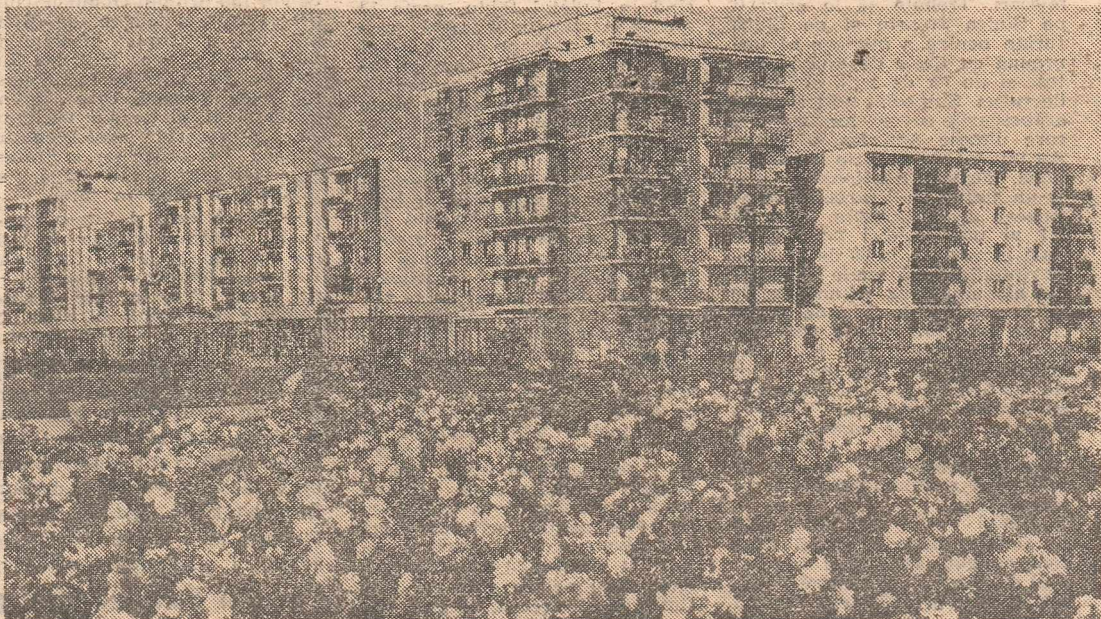


Reportaje în paginile 4 și 5

Istoria la timpul prezent

Carte de reportaje dedicată Conferinței Naționale a partidului

Arad — orașul din pridvorul Apusenilor



Istoria unuia din cele mai bogate județe ale țării e plină de fapte de glorie. Sînt străzi în Arad unde fiecare clădire are o poveste legată de marile clipe din istoria neamului. După cum, sînt locuri în orașul acesta și în județul care îi poartă numele, unde istoria se trăiește la timpul prezent, la cele mai înalte cote. Întreprinderi vechi, de renume, cu o bogată tradiție tehnică și revoluționară sînt puncte de reper în economia orașului și firme de prestigiu în schimburile comerciale dintre România și alte țări ale lumii. Aradul a dat țării mari personalități culturale și științifice și, pe lîngă acestea, a dat mari personalități ale muncii. În acest județ există o mulțime de oameni și întreprinderi distinse cu înalte titluri ale muncii și tot aici trăiesc marii campioni ai agriculturii, cooperative distinse cu mai multe titluri de Erou al Noii Revoluții Agrare. Aradul a fost totdeauna între primele județe ale țării și poziția aceasta s-a născut dintr-o ambiție devenită deja un fapt de natură obișnuinței. Arădenii au fost oameni gospodari, iubitori de bogăție născută din muncă, harnici și buni patrioți. Bucuriile lor trăite discret le-au dat o siguranță în fiecare gest, curaj și mîndrie și aceasta a făcut ca de-a lungul anilor Aradul să nu însemne numai un loc și un teritoriu, ci și denumirea unei stări de spirit. Din ea s-au născut marile victorii ale zilei de azi, întreprinderi unicate, firme de prestigiu, unități economice și culturale de importanță majoră, colective de oameni ai muncii recunoscute în țară și în străinătate pentru pricepere, seriozitate și, nu în cele din urmă, dragoste pentru locul lor de viață. Aradul e o stare de spirit și un spațiu al marilor împliniri care, în ceasurile de referință, își sporesc semnificația prin fapte de muncă pilduitoare care dau măsura frumuseții oamenilor.

Reportaje în paginile 6 și 7

Exportul — prioritate a priorităților



„Atenție! Rugăm onorați contractele“!

Intreprinderea Relaxa Mizil face parte din Centrala Planificării Lemnului a Ministerului Industrii Lemnului și Materialelor de Construcții. Produce saltele Relaxa, mobilier de camping, meșuri elastice din arcuri, care se livrează ca atare sau sînt o parte componentă a saltelelor, și mobilă tapițată — canapele și fotolii. Întreaga producție a întreprinderii este destinată exportului — export direct în proporție de aproximativ 65 la sută, restul fiind export indirect. Întreprinderea face export din anul 1974, semn că aici de multă vreme se lucrează la un înalt nivel calitativ. Produsele întreprinderii mizilene sînt exportate în R.F.G., Belgia, Olanda, Austria, Elveția, U.R.S.S. Mizilenii întrețin relații cu multe firme. Numai în R.F.G., de exemplu, se lucrează cu 5-6 firme odată. Îndeosebi în ultimii trei ani, valoarea producției de export a crescut în mod deosebit. La export, în primul semestru al anului, s-a înregistrat o depășire a producției planificate cu 8 la sută. Și în luna august a fost menținut acest ritm de depășire. Lucrurile stau după cum se vede bine. Pe centrală, Relaxa Mizil ocupă la acest capitol locul II. Și între întreprinderile din județul Prahova este situată pe loc fruntaș.

Și, totuși, într-o discuție cu directorul comercial al întreprinderii, inginerul Petre Tașcă, răzbat unele accente de îngrijorare.

— Rezultatele bune de pînă acum, spune Petre Tașcă, s-au datorat faptului că firma noastră de export ne-a asigurat contractele necesare. Realizarea și depășirea planului la export pe primul semestru, cit și menținerea ritmului de depășire în lunile din urmă au fost posibile pentru că am folosit materialele aferente producției atât a semestrului I cit și a semestrului II. În ceea ce privește aprovizionarea cu principalele materiale, cotele alocate și mai ales cantitățile primite au fost sub necesarul de plan. Am cam ajuns la limită și este nevoie ca furnizorii noștri să-și onoreze obligațiile contractuale.

Într-adevăr, un tabel cu situația aprovizionării principalelor materiale necesare producției ilustrează această realitate. Iată, în procente, la principalele materiale, față de necesarul de plan pe întreg anul, cotele alocate, prima cifră, și cantitățile primite în primele 8 luni, a doua cifră. Poliuretanic — 66,36; Adezivi de lipit — 55,41; Folii de polietilenă 57,62; Carton ondulat în 5 straturi — 43,57; Carton mucava — 35,27; Sîrmă oțel arc — 85,43. După cum se constată, s-a reușit față de cotele alocate o suplimentare la capitelele folii de polietilenă și carton ondulat. Față de necesarul de plan, cantitățile primite sînt mult sub necesar. S-a ajuns cumva la fundul sacului?

— Am sesizat situația în care ne aflăm, greutatea pe care ne avem la ora aceasta în aprovizionarea cu anumite materiale. N-am primit un răspuns, o soluție. Noi mergem bine și asta s-ar putea să creeze o stare de liniște. Afară de asta, e necesar să se respecte cotele de materiale alocate, să ne fie livrate de către furnizori în timp util. Este o obligație contractuală, contăm pe onorarea comenzilor. Dacă la intern, să spunem, ar mai putea fi invocate anumite motive care să scuze nelivrările la timp, în relațiile cu partenerii externi acestea nu mai sînt luate în considerare.

— Cum se derulează relațiile cu partenerii externi?

— Derularea exportului se face pe baza dispoziției de livrare date prin telex de către partenerii sau de către întreprinderea noastră de comerț. Livrarea trebuie făcută la date fixe. Nerespectarea datei atrage automat anularea dispoziției de livrare, urmată de penalizări. Situația este extrem de neplăcută și trebuie evitată. Ea poate aduce după sine periclitarea viitoarelor comenzi. Atît cererea cit și concurența sînt mari. O poziție cîștigată în timp nu trebuie pierdută. Planul, obligațiile noastre contractuale le putem îndeplini. Avem capacitatea necesară, oamenii cu experiență, utilaje moderne.

— Pentru a nu se ajunge în

situația neonorării unor contracte, firma de comerț extern nu poate reglementa într-un fel situația?

— Cînd făceam parte din aceeași centrală ne întrebau: Puteți onora comanda, mai încheiem contracte, aveți materialele necesare? Contractau și în funcție de părerea noastră. Acum nu mai facem parte din aceeași centrală. Ea are planul ei și contractează la nivelul acestuia sau chiar mai mult. E o situație ideală să ai planul acoperit cu contracte, lucru care ni s-a întîmplat și nouă și am putut lucra din plin. Acum cred că a venit momentul să fim ajutați în aprovizionarea cu anumite materiale, cu o livrare ritmică a acestora.

— Cine vă sînt furnizorii?

— Fabrica de mase plastice Buzău pentru folia de polietilenă. Ea primește granulele de la Brazi. Le ambalează și le exportă ca materie primă. Are sarcini de export și le pune pe acestea pe primul

plan. Așa e și firesc. Noi primim folie numai după ce fabrica și-a îndeplinit planul la export. La fel cu fabrica de cartoane de la Boldești — Scăieni, cu Combinatul de sîrmă de la Cimpia Turzii care ne livrează sîrma pentru arcuri, cu Spumotim Timișoara care ne livrează poliuretanicul din producția internă. E drept, fiecare este tentat să se gîndească întîi la ale lui. Recunosc, asta facem și noi acum. Însă dintr-un calcul de rentabilitate, cred că se poate ușor afla ce e mai rentabil, de exemplu, să exportăm granule de poliester sau folie de polietilenă înglobată în saltele Relaxa; tagle și sîrmă sau arcuri înglobate în aceleași saltele. Deci, apelul nostru către furnizorii de materie primă este următorul: Vă rugăm, onorați contractele conform legilor în vigoare!

Drept care transerem și noi această rugăminte.

OPREA GEORGESCU ■

„O poziție cîștigată nu trebuie pierdută“

E fantastic baletul minilor care tes la război un covor! Degetele mîngie grațios firele ca pe coardele unei harpe, ca deodată să izbucnească fulgerător făcînd un nod, pentru ca apoi să redevină parcă lenese într-un tempo romantic, urmat iar și iar de viteza prestidigitatorului pe care nici nu-l poți urmări în mișcări. Trebuie să le privești pe Sinica Jutariu și pe Elena Jurian pentru a înțelege că împreună cu firele de lînă împletite și un fir de artă, și un fir de suflet. Sub ochii noștri se tes arabescurile covoarelor persane care uimesc America și Italia. Au învățat meseria de la Rafina Popa, demult pensionată, într-un atelier cu 2 războaie ce atîngeau tavanul. Acum, la etajul III al unei clădiri noi, într-o hală luminoasă, la 30 de războaie rînduite după legile industriale ale unui flux tehnologic, 60 de lucrătoare de la cooperativa „Arta Sibiului“ fac țesătoria manuală cu atributele eficienței economice. În altă secție, tot din războaiele zberghof, pornesc să străbată geografia planetei covoare împletite manual, cu motive folclorice românești, splendide colorate. „nepoatele“ bătrînelor și solicitatelor scoarte ardelenesti.

„Sibiul era renumit prin priceperea meseriașilor săi. Sîntem obligați să ducem tradiția mai departe! — ne spune Nicolae Spătar, președintele Uniunii

Județene a Cooperativelor Meșteșugărești. Am căutat să facem astfel ca meseriașii să găsească în rîtoana cooperatiei cadrul organizatoric care să le pună în valoare calitățile. Am alăturat priceperii lor moștenile de la vechii meșteșugari utilitate și tehnologii moderne. Cooperatie înseamnă mică industrie. Dar cînd în județul Sibiu, peste 13 mii de lucrători muncesc cu productivitate aproape de 2 ori mai mare ca acum 20 de ani în 600 de secții ale celor 16 cooperative, cînd se produc anual peste 1,5 miliarde lei, cînd totul este rentabil și dotarea tehnică la zi, parcă ești tentat să rostești cuvîntul mare industrie. Principiul atribuit al activității rețelei de cooperative din județul Sibiu este paleta largă de produse, diversitatea de prestații ce se efectuează către populație. Atelierele cooperativei nu se sfîesc să producă subsansamble pentru marea uzină „Independența“. Lanțurile cu role și bobturile combinelor ies pe poarta modestă a cooperativei „Tehnica Nouă“, după cum garniturile și inelele amortizoarelor de Dacie își au sediul la „Progresul“. Se confecționează haine, tajoare, tricotaie după ultima modă, cu desfacere la export, se tes stoffe manual, artizanatul cel mai divers e la el acasă, unditele au un design așa de frumos încît cauti pe ele eticheta unor firme de răsnet și, de fapt, gă-

sești emblema cooperatiei, se trece de la jucării, nu numai frumoase colorate dar și cu teme logice, la rechizite și la confecții din piele cu pretentioase și aspectuoase broderii de mină, gen serdar, cordon, se repară frigider, radiouri, televizoare, iar dacă omul vrea să-și facă o casă, cooperativa „Prestarea“ i-o execută cu forțele ei de la proiect la instalații și finisaje. S-a căutat să se păstreze de la micul meseriaș talentul de a fi bun gospodar, de a transforma prin pricepere materiale modeste în lucruri cu valoare importantă. — „Folosim resursele locale și reutilizăm deseuriile întreprinderilor mari, ne demonstrează la fața locului președintele Nicolae Spătar. Din resturile de piele și PVC ale fabricilor din Sibiu, Medias, Agnita, confecționăm genți, posete, încălțăminte pentru copii, portochelari, brelocuri. Din 400-500 tone de cioburi am făcut vase, scrumiere artizanale ce se vind în S.U.A., ba chiar am devenit singurii producători de sifoane de sticlă din țară“. Ceva s-a lăsat totuși deoparte din moștenirea vechilor bresle: scara mică a muncii lor, amploarea redusă a lucrărilor. Meșteșugarii cooperatori ai anului 1987 nu s-au mai mulțumit doar cu mistria celebrilor zidari, au privit mai sus fără complexe și au început să manevreze și macarua sau betoniera. Au reușit să construiască magazinul universal „Transilvania“ din Medias, al doilea ca mărime din județ. Cele 3 etaje de beton și sticlă, arhitectonica modernă și îndrăzneată, finisajele rafinate cu lambriuri și ornamente moderne fac din supermagazinul medieșean o bijuterie de construcție. Cooperativa „Prestarea“, prin strănepoții zidarilor și dulgherilor de acum mai bine de 200 de ani, rivalizează cu marile întreprinderi de construcții. La cooperativa „Meșteșugarii“ din Medias se execută un lot de mese rabatabile pentru U.R.S.S., demontabile pentru Franța, mese TV cu destinația S.U.A. și mese de hol ce vor lua drumul Olandei. Timplarul Andrei Birton, de 30 de ani aici, a „furat“ meserie de la bătrînul meșter Pall. I-a inițiat în tainele ei pe fostul ucenic Dan Nicolae, care avînd acum și el 20 de ani vechime, este „profesorul“ adolescentului Erhard Weingartner, Stafeta meseriei este mereu caldă, se predă din mină în mină.

— Eram doar 4 într-o șură veche și aveam bătături în palmă ca lemnul de la ferăstrău, rînda și tamponul de lăcuit — ne spune, Azi, în cele 4 hale, zuzăile ferăstrăului circular cu avans mecanic, mașina de slefuit cu 2 cilindri, dispozitivul de turnat lac și alte utilaje românești perfecționate. La sfîrșit, cînd harul și arta pun mina pe dalta fină și traforaj, răsar și incrustațiile și sculpturile mobile. Meseria e brătară de aur! În județul Sibiu ea este o zestre care nu s-a pierdut, ba din contră, i s-au sporit cantele!

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Se împlineste un vis al moșilor:

Calea ferată Deva — Brad

Omul din fața mea, inginerul Cornel Baicu, șef de schimb în cadrul R.C.M.-Deva (Regulatorul de circulație și mișcare) a rămas câteva clipe pe gânduri. Recunoaște că, într-adevăr, așa trebuia să facă, adică să-l ia, în aceeași zi, de inaugurare a căii ferate Deva-Arad, și pe tatăl său, Petru Baicu, acum pensionar, care, între anii 1941—1942, a-poi ceva mai târziu, după terminarea războiului, a lucrat la calea ferată mai sus amintită. Și mai recunoaște că pentru tatăl său ar fi fost o mare surpriză, inclusiv o plăcere, iar pentru el, pentru inginerul Cornel Baicu ar fi fost, fără doar și poate, o zi frumoasă, o zi de neuitat. Așa a început dialogul și documentarea noastră despre una din realizările de ultimă oră a constructorilor din cadrul Șantierului 34 al Antreprizei de Construcții Căi-Ferate, Regională C.F.R.-Timișoara, linia ferată Deva-Brad. În fapt, linia în cauză are o anumită istorie a ei. Începută încă din perioada interbelică, a fost abandonată datorită dificultăților unui teren foarte accidentat. S-a lucrat în mai multe puncte deodată, la viaducte, tuneluri, curbe etc. A fost reluată în timpul războiului, dar vremurile erau potrivnice unor lucrări de mare anvergură. S-a mai încercat o dată, dar s-a constatat că, în afara capetelor, Deva-Stoeneasa și Brad-Dealul Fetii, totul s-a dus, cum se zice, de ripă. A rămas în picioare, frumos ca o fațadă de templu roman, viaductul de la Vălișoara, o localitate aflată cam la jumătatea distanței dintre Deva și Brad. Înalt, suplu, patinat de vreme, viaductul integrat pe deplin în peisaj, face trecerea peste pârâul Căian, care vine dinspre Băița, ba chiar și de mai de sus, dinspre munții Zărandului. Lucrările, ca să nu se încheie în problema reportajului nostru, au fost reluate acum câțiva ani și au fost în mare parte încheiate în data

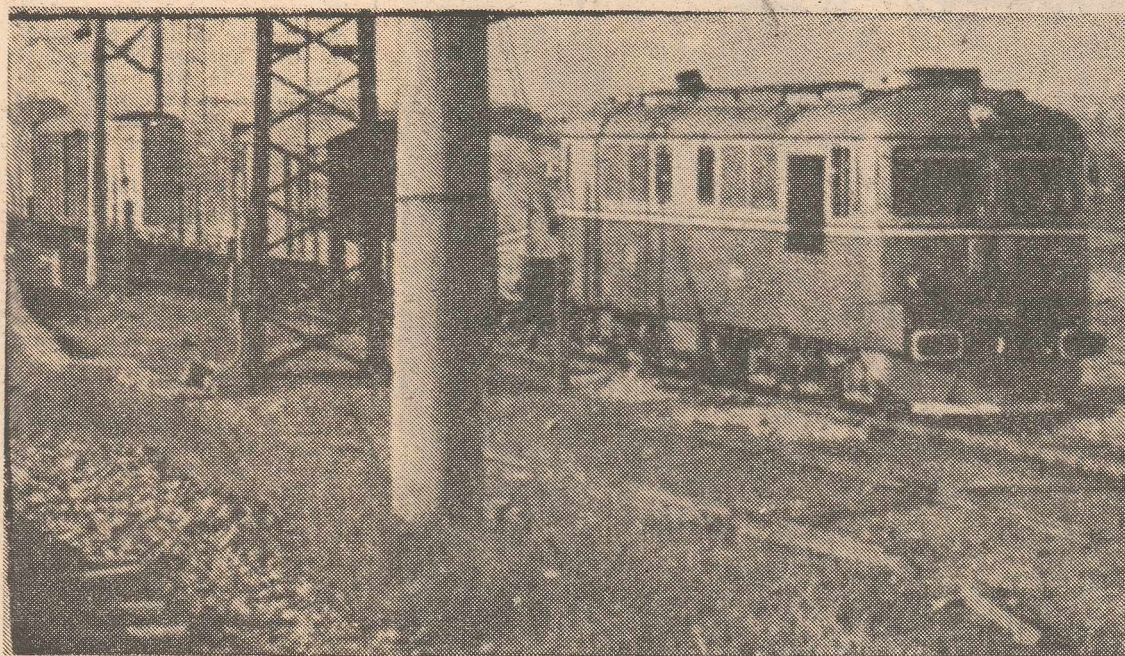
de 1 iulie, când a fost dată în folosință noua linie. Dar ce înseamnă, practic, această nouă linie? Înainte vreme, un drum, pe calea ferată, între Deva-Brad însemna Deva-Arad-Sintana-Brad, adică un tren care făcea pînă la Brad aproximativ trei zile. Un tren

jări, îmbunătățiri, întrețineri, remedieri. Cu alte cuvinte, se lucrează în continuare, cu pricepere, cu responsabilitate, cu îndrăgire chiar. Noua linie nu este doar o ambiție, un mofft al constructorilor, ci s-a impus, din punct de vedere economic, încă de-acum cite-

4 tuneluri. Între ele, stațiile Deva-Păuliș-Lunca-Stoeneasa-Ormindea-Dealul Fetii-Brad. Cum spuneam, de-a lungul liniei s-a lucrat, pe apucate, în mai multe puncte și în perioade diferite. Ce s-a ridicat pînă în 1978, când au fost reluate lucrările, s-a mai dări-

plus alte 200 000 metri cubi de terasamente. La ora actuală, cum spuneam, se circulă, dar mai sînt încă foarte multe alte lucrări de executat și acest lucru îl știu cel mai bine constructorii înșiși, adică inginerul Liviu Corfaru, șeful brigăzii numărul 4 a A.C.C.F.-Timișoara, brigadă cu sediul la Deva, maistrul Alexandru Tundrea, Ioan Șandor, Constantin Cismar, Constantin Furdeș, Dumitru Prichici, șefii de echipă Vasile Groza, Dumitru Ursache, Petru Cuda, Vasile Băltescu, Nicolae Aparaschivei, muncitorii Ioan Mursac, Nicolae Ștefan, Petru Fluieraș, Constantin Vătaman, Tudor Sulincean, Dorel Huh, Ioan Muntean. Betonisti, dulgheri, zidari, excavatoriști, artificieri, macaragii, buldozeriști, iată, ca să zicem așa, profesiiile angajate într-un splendid efort, acela de-a fi-nisa noua cale ferată. O cale ferată pe care se circula deja, semn că era nevoie de ea ca de aer. Dar pentru că tot am trecut în revistă numele înscrise la temelii acestei linii, să nu-i uităm pe mecanicii atelierului din Simeria, condus de Gheorghe Ciutaru: Marin Bulancea, Gavriile Chircea, Avram Lazăr, Ion Apăvăloaie, Constantin Matei, Gheorghe Curcă, Ion Totoran, Vasile Lefter și Ion Urs. Se cuvine, alături de ei, dar nu în ultimul rînd, să-i mai amintim pe Gavril Darkó și Petru Popșor, adjuncții șefului de brigadă, precum și pe Dumitru Solomei, șeful proiectului întocmit de I.P.C.F.-București. O mină de oameni care au tradus în fapt un mai vechi vis al moșilor, calea ferată Deva-Brad. Vom reveni, fără doar și poate, la prima „cursă de persoane” pe acest traseu de-o frumusețe și un pitoresc inelagabile. Și, evident, sperăm să o facem cît mai curînd posibil, adică, poate, în primăvara viitoare.

VICTOR NIȚA ■



de marfă, firește, întrucît călătorii au folosit și folosesc în continuare pe o distanță de aproximativ 40 de kilometri, autobuzul. De ce în continuare? Pentru că, deocamdată, linia este folosită numai de trenurile de marfă. Este vorba de trenurile 27 343, care se formează în stația Simeria-Triaș și care pleacă seara spre Brad, de unde se întorc a doua zi, dimineața, cu numărul 27 346. Atît deocamdată, doar două trenuri, de numai 500 de tone. Puțin, sigur că da, dar linia este abia la început și mai sînt încă o sumedenie de lucruri de făcut. Consolidări, betonări, amena-

va decenii. Și mai este, desigur, un vis al tuturor moșilor din Țara Zărandului, de-a se lega de lume și prin această cale. Este bun autobuzul, sînt bune mașinile personale, dar trenul este și mai bun, și mai ieftin, și mai incăpător. Aflați în plină expansiune economică, Țara Zărandului își cere, cu legitimitate, dreptul de a-și expedia, cît mai repede produsele sale industriale, inclusiv cele agricole. Realitate impusă de dezvoltarea fără precedent a însăși vieții, linia măsoară, în totalitate, 38 de kilometri de-a lungul cărora se înșiră 45 de poduri și podețe, 7 viaducte și

mat pe ici pe colo. Au rămas practicabile doar capetele. Bătălia cea mare, însă, s-a dat între Stoeneasa și Dealul Fetii, o porțiune atît de accidentată încît vechii constructori nici n-au îndrăznit măcar să o atace. O porțiune de numai 17 kilometri, de-o sălbăcie și o frumusețe fără seamăn, o zonă în care linia pare să fie o panglică aninată la briul dealurilor de calcar. S-au turnat în general, între kilometrii 15 și 28,5, adică între Stoeneasa și Dealul Fetii, peste 600 000 metri cubi de beton și s-au efectuat peste 800 000 metri cubi de terasamente, iar în zona Peștera s-au efectuat în

Echilibrul dintre tradițional și nou la întreprinderea timișoreană „S. Martie” este dimensionat de două elemente esențiale: **valoarea și necesitate**. Însăși ponderea produselor noi și modernizate pe anul 1987 — peste 50 la sută — subliniază acest fapt ce reprezintă, în ultimă instanță, expresia unei strategii de dezvoltării, corelată cu solicitările șantierelor țării, principalii beneficiari ai acestor unități cu profil unic de producție — utilaje pentru construcții. Gama sortimentală diversă, structurată pe 7 mari programe de fabricație, porneste, asadar, de la o serie de produse de maximă necesitate, cu cereri pe măsură, ce constituie „specialitatea” întreprinderii și pentru care există o pregătire corespunzătoare. Ea se completează însă și cu diverse alte instalații, scule sau dispozitive, derivate din necesitățile mai recente, toate cu caracter de noutate (și implicit presupunînd performanțe tehnice ridicate, chiar de nivel mondial). Această structură este modificată atunci cînd necesitățile economiei impun introducerea în fabricație a noi produse sau cînd se aplică în practică creații tehnico-stiințifice de vîrf. În ambele cazuri, însă, grație unei bune dotări materiale și mai ales priceperii colectivelor problemele de producție, sînt rezolvate operativ, cu competență. Redimensionarea gamei sortimentale va tine cont, deci, de performanțele noilor produse ce vor înlocui treptat-treptat pe acelea cu caracteristici inferioare, echilibrul de care vorbeam refăcîndu-se continuu la un nivel superior.

Tocmai în acest context se înscriu și preocupările majore existente aici în scopul organi-

zării superioare și al modernizării producției, direcție de acțiune prioritară — așa cum sublinia și inginerul Nicolae Morar, șeful biroului organizației — pentru întregul colectiv de muncă. Din dialogul cu interlocutorul nostru, am desprins, dealtfel, numeroase elemente convingătoare pentru strădanii specialiștilor, fericiți încununat de rezultate remarcabile, în special în realizarea ritmică a sarcinilor de plan. Unitatea a înregistrat depășiri importante la indicatorii cum sînt producția fizică, producția-marfă

cu fir. În aceeași sferă a perfecționării organizării producției se înscriu și numeroase măsuri organizatorice stabilite, incluzînd reamplasarea unor mașini și utilaje în scopul polidiversității de grupe mari, organizarea unor linii speciale de montaj, redimensionarea și reorganizarea unor ateliere. O atenție specială s-a acordat extinderii mecanizării unor operații — debavurarea reperelor turnate din metale neferoase, montajul unor scule, transportul nisipului de turnătorie — și conveierizarea transportului

rea la fabricația motoarelor electrice monofazate, de 500 și 800 de wati, ce se vor regăsi treptat în componența a tot mai multe mașini și utilaje: unealta rotopercutantă Ø 22 și Ø 16, cea de executat canale în zidărie, omogenizatorul de lacuri și vopsele. Pasul următor îl va constitui motorul monofazat de 1500 W, ce va echipa polizoarele actionate electric.

Beneficiind și de experiența acumulată anterior, specialiștii au stabilit un program cu 76 de măsuri, dintre care 43 proprii și restul gene-

rizarea semifabricatelor. Un domeniu de maximă importanță este și cel al sectoarelor calde, studiile elaborate în această direcție vizînd modificări structurale, de maximă eficiență. Totodată o atenție deosebită este acordată asigurării calității produselor implicînd trecerea la controlul automat al grosimii straturilor de la acoperirea galvanico-chimică și a temperaturii băilor de la tratamente, dotării standurilor de control final cu display-uri, ca dealtfel, și prelucrării automate a datelor — procedee de tot mai mare eficiență în conducerea optimă a activității productive. Asimilările și modernizările produselor — lista lor fiind lungă și grăitoare — întregesc un tablou concludent al vastei acțiuni de modernizare în care s-au angrenat cu toate forțele, cu curaj și entuziasm, specialiștii de aici. Nu întîmplător, printre gândurile de viitor, mai mult sau mai puțin apropiat, intră și diverse investiții generoase, ce nu exclud și mașinile de înaltă complexitate, manipuloare pentru alimentarea mașinii de rulat filete și — dacă studiile vor confirma posibilitatea aplicării — chiar și o celulă flexibilă robotizată de prelucrare a arborilor, axelor și altor repere cilindrice. Elemente strict necesare dealtfel în abordarea unui program și mai ambițios, pînă în anul 1990, cu obiective de mare amploare și deschidere, însă perfect realizabile, singurele în măsură să asigure mersul ascendent al unității pe acea spirală a evoluției dinamice în care întregul colectiv s-a angajat fără rezerve, perfecționîndu-se necontenit.

GHEORGHE CRIȘAN ■

Modernizarea

Valoare și necesitate

și productivitatea muncii, în condițiile reducerii substanțiale a cheltuielilor materiale și totale. Am consemnat, asadar, încheierea cu succes a primei etape a programului de modernizare, măsuri adoptate realizîndu-se integral, la termenele stabilite, lor adăugîndu-li-se și altele suplimentare, răspunzînd prompt problemelor imediate ale producției. Reținem, în domeniul tehnologiei de exemplu, introducerea sudării prin frezare a arborilor cu treceri mari de diametre, extinderea sudurii efectuate în mediu protector de CO₂, durificarea și acoperirea de protecție a reperelor de aluminiu prin eloxare într-o instalație realizată prin autoutilaj, prelucrarea unor repere complexe prin electroeroziune

între montaj-vopsitorie și magazia de piese finite. În egală măsură, s-au prevăzut standarde speciale pentru controlul de calitate la sculele actionate electric și la echipamentele electro-hidraulice, s-au extins microanalizele cu laser și verificarea prin metoda demeritelor la 96 de produse cît și controlul activ în cursul uzinării unor repere. Toate aceste aplicații — dublate și de folosirea tot mai pronunțată a tehnicii de calcul — au permis realizarea la înalți parametri a produselor solicitate, inclusiv a celor noi și modernizate, fiecare din ele beneficiînd de fișe tehnico-economice urmărite în permanentă de un colectiv de specialiști. Un succes în acest sens este și trece-

realizabile. Menționînd faptul că o bună parte din ele au prins să se deruleze într-un ritm susținut am notat, printre altele, noile tehnologii de uzinare a bușelor pentru dibluri metalice pe mașina de rulat bușe, sudarea în mediu protector de argon a reperelor de aluminiu, injectarea de masă plastică (în loc de aluminiu) la carcasa sculelor electrice portabile, specializarea unor mașini universale pentru strunjirea cu capete de prelucrare, trecerea la reorganizarea unor sectoare de muncă și linii de fabricație (linie centralizată de ascuțit scule, linii de montaj pentru sculele actionate cu motoare mono și trifazate), extinderea mecanizării unor operații (presare lamele, încărcare, descărcare, acoperiri galvanice) și containe-

Campania — această



Eroii unei toamne eroice

La prima oră a dimineații

Satul se trezește în plină noapte. Încă nu e cinci și luminile ferestrelor vestesc un soi de neliniște a oamenilor, graba de-a porni într-o nouă zi de muncă. Nu este nici un fel de exagerare în această afirmație. Am reușit să mă conving, pe parcursul zilelor state la Munteni Buzău, că o reală febră a campaniei de toamnă este însemnul de spirit și faptă ce-și pune amprenta pe fiecare din clipele acestei toamne. De altfel, tot fără exagerare, Gheorghe Anton, primarul comunei, m-a avertizat, după cele dintii cuvinte schimbate împreună, că ceea ce se întâmplă, moment de moment, în această așezare ialomițeană poartă pecetea unui eroism adevărat. Dar un eroism deloc afișat cu ostentație, ci unul pe care sătenii și l-au asumat cu responsabilitate. Eroism devenit, în fond, chiar felul lor obișnuit de-a fi.

Seceta a mușcat adânc din pământul cîmpiei netede. Nori mici de praf sînt stîrniți de pasul cel mai domol. Arșița se pornește iute, de cum apare bine soarele. Aerul geme de căldură. Verdele ierburii și pomilor s-a pierdut într-un cenușiu-gălbui. Se zăresc, pînă hăt, în zare, cumpenele înalte ale fîntinilor mișcîndu-se, chemate de apa rece și curată către care se pleacă, înfierbîntate, chipuri innegrite, veșnic asudate. Dar, în pofida acestei nesfirșite, apăătoare călduri, capabile, parcă, să topească și potcoavele cailor pășind prin oceanul de praf, tabloul care se înfățișează privirii, în toate locurile prin care am trecut, este unul numai în mișcare. Mișcare sugerînd tenacitate.

Mișcare trudnică sfidînd, pur și simplu, potrivnicia vremii de-afară.

Primarul își începe zilnicele drumuri trecînd pe la C.A.P. Unitate puternică, distinsă cu titlul de Erou al Muncii Socialiste, cu Ordinul Muncii și Meritul Agricol. Aici, cărările primarului se intersectează cu acelea ale președintelui cooperativei, Gheorghe Ghiță. Trecut de 60 de ani, nea Ghiță e încă în putere, iute în mișcări. Îl voi întîlni încă de nenumărate ori, pe la toate punctele de lucru. Cumpănit la vorbă, așezat în gesturi, exact în tot ceea ce spune și întreprinde. Se discută operativă la zi. Arăturile și însămînțările de toamnă, pe mai bine de 1500 de hectare, sînt aproape gata. Dar au necesitat un efort imens din partea mecanizatorilor. Pămînt aspru, îndărătnic, transformat de soarele necruțător într-o adevărată crustă metalică. Orzul se pune în brazdă. Se începe la grîu. Prioritatea priorităților — recoltatul. La sfecla de zahăr se stă foarte bine. Graficul livrărilor la fondul de stat (170 de tone zilnic) este considerabil depășit.

Unii au promis numai

La porumb sînt de adunat roadele de pe 999 de hectare. S-a intrat întîi în soarelui mai afectate de secetă. Acum, se lucrează în cele cu porumb mare și bun, de unde se scot 15—20 de tone la hectar. Se recoltează numai manual. Toată suflarea C.A.P.-ului, cam 1200 de oameni, este antrenată în această activitate. La F.N.C. au fost livrate deja o mie de tone. Se continuă livrările și la fondul de stat, la

mai multe ori pe zi pentru ceea ce fac. E greu, extrem de greu. Am ajuns, pe anumite suprafețe, și la nouă discuii! Sînt, realmente — într-un ziar am citit expresia asta — mineri de suprafață. Îi zărim pe o solă din așa-zisa luncă. Înveliți în mantale grele de praf. Traversînd o mare împietrită, pe deasupra cărora tractoarele se balansează anevoie. Inginerul-șef e mulțumit de calitatea lucrărilor. „Ceea ce vedeți aici e praf de mătase față de situația inițială. Și oamenii ăștia aproape că refuză să mai intre în cite o pauză. Și cu timpul pentru masă sînt zgirciți.“ Nu mai sfîrșește vorbind despre ei. „Cînd îi vezi pe Ionii ăștia — Ion Roman, Ion Barbu, Ion. N. Vasile —, pe Gheorghe Chivu și Gheorghe Rădan, pe Neculai Neculai că ies din brazdă, ai senzația că îți apar în față niște bărbați plămădiți din pămînt. Niște statui de pămînt. Atunci îmi aduc aminte de nea Ion Pantel, care-a ieșit la pensie de pe tractor și care-mi zicea că acum se chinuiește să meargă pe virfuri, doar-doar o mai vedea lumea de sus, cum se obișnuise în cabina tractorului“. Geamurile cabinelor strălucesc în largul negru al cîmpului, dîndu-ți impresia că un copil zburdalnic se joacă, în plin soare, cu o oglindă. Dar numai de joacă nu poate fi vorba aici.

O echipă de „soc“

Uite și echipa de „soc!“ exclamă primarul arătîndu-mi un grup de femei care tocmai ies din lanul înalt. „Cum merge treaba, Anasia?“ „Merge... Are porumbul ăsta o foaie de zici că-i briți. Te taie cînd nu te-ăștepți“. E porumb mult și bun în această zonă. Treceam apoi într-un lot demonstrativ, pe care au fost încercate mai multe soiuri. Știu-leți mari, bogăți în boabe. S-au dezvoltat bine toate soiurile, mai ales Crono, Fundulea 412 și 420. Sîntem în ferma condusă de Ion Enache. Ferma 2. Căldura a devenit acum, la ceasurile prînzului, și mai greu de suportat. Nici fir de vînt nu mișcă frunzele galbene și rigide ale lanurilor. Se apropie, stîrînd tot praful lumii, un tractor cu două remorci încărcate. „Recoltă bună, zice tractoristul în vreme ce-și scoate din fîntina de la capătul liniei o găleată cu apă. Dacă ar mai fi dat, cînd îi era sorocul, și-o dragă de ploaie... Dar tot e bine. Și anul trecut am scos destul, de-au primit oamenii porumb cît altădată în doi-trei ani. Și anu' ăsta facem cît ne-am propus“. Sfîrșește cu bătutul apei, cițiva stropi îi mai strălucesc o vreme pe obrazul neras, după care se suie în cabina încălzită, de-ai putea coace o piine în ea, și-și continuă drumul. Primarul o ia spre sediul Comitetului comunal de partid. Nu sînt probleme deosebite. Inginera Victoria Sterea, șefa de fermă, vine și cere două uniforme pentru paznici. Se întoarce din camera în care a fost trimisă cu două bluze și un singur pantalon. „Cu celălalt n-avem ce face, e prea mic pentru nea Crăciunescu! Las' că-și face el rost de niște pantaloni de culoarea bluzelor...“ Mergem spre zootehnie. Este și acesta unul din punctele forte ale C.A.P.-ului. S-au făcut, află de la primar, progrese remarcabile în domeniu. Și ele se văd cu ochiul liber. Atît la ferma de porci, cu cinci mii de capete, cît și la aceea de oi și la ferma de vaci. Aici există chiar un plus de efectiv, de vreo trei sute de capete! Totul arată frumos, curat, nici n-ai zice

că te afli într-un loc unde trăiesc laolaltă atîtea animale. Vasile Anton, unul dintre cei mai bari ingrijitori de la ferma de vaci lucrează aici de la înființarea C.A.P.-ului. De 27 de ani. A fost mereu pe panoul de onoare. Zice că încă mai poate, că-l ajută brațele și că n-ar rezista acasă, departe de animale.

Se apropie de sfîrșit o nouă zi de muncă. Zi obișnuită. O zi de miercuri, la fel de grea și de rodnică precum precedentă și următoarea. Satul se învește în întuneric și liniște. E vreme de stat la vroavă și de aflat cite și mai cite lucruri, pe care mentenii le povestesc cu drag, fiindu-le foarte aproape de inimă. Îți spun, așadar, uitînd de osteneala din timpul zilei, despre întemeierea satului, după războiul de la '77, despre faptul că aceia care veneau dinspre munte s-au hotărît destul de greu să se statornicească aici, dar și cînd au făcut-o, au făcut-o temeinic. Luînd cu hotărîre în mîini coarnezle plugului, zidindu-și case frumoase și, mai ales, făcîndu-și fîntini. Sînt peste o mie în sat și pe cîmp. Toate cu apă bună. Atunci cînd scot prima găleată dintr-o fîntină nouă, pun să fiarbă fașolea, pentru a-și da seama de calitatea apei. Și, cînd fașolea începe să se înmoaie, se bucură cu adevărat. Dar povestea fîntinilor de-aici, povestea oamenilor care au pus să se dureze fîntini, încrezători în vorba cea veche, spunînd că apa dintr-o fîntină este după sufletul omului căruia-i va purta numele, toate aceste istorisiri pitorești, pline de tîle, se cuvin a fi asternute pe-ndelete. Or, în timp de campanie, parcă și stiloul reporterului a imprumutat ceva din ritmul vieții satului, din iuteala cu care ei pornesc la treabă, într-o continuă întrecere cu timpul, într-o veritabilă încredinare, de oameni deprinși să învingă.

Încă o dimineață

Pare o copie la indigo a celei de ieri. Casele se golesc iute. Un tractor transportă, în remorci sale, pe cei care urmează să plece mai departe, într-o solă cu porumb aflată la vreo șase kilometri de sat. Primarul și președintele C.A.P.-ului discută operativă. Rezultatele de miercuri sînt bune. S-a mai accelerat ritmul la recoltatul porumbului, ceea ce era de dorit. Arăturile și însămînțările — în grafic. Pînă seara se încheie semănatul orzului. Gheorghe Anton își începe ziua de joi printr-un drum în zootehnie. Privesc, la fermele prin care trecem, niște frumoase și înalte porți acoperite cu șindrila. Sînt făcute de meșterii C.A.P.-ului. Există, acum, cinci porți. Foarte curînd va fi gata și a șasea. Sînt gata să zic: țara arde și baba se piaptănă, e miez de campanie și, în loc să meargă la cîmp, meșterii stau și cioplesc porți, dar primarul pare a-mi citi gîndul și spune că există suficientă forță de muncă pentru porumb, că lucrările sînt în grafic, nemaifiînd nevoie nici măcar de aportul elevilor comunei care, în cadrul practicii productive, îi sprijină pe cooperatorii din comunele vecine. Apoi, e firesc să-ți înfrumusețezi locul unde muncești. O comună frumoasă fi face pe oameni s-o îndrăgească și mai tare. De cînd sînt copii, ei trebuie să vadă în jur frumosul și să fie învățați și îndemnați să-l creeze. Acest e motivul pentru care, în acest sat al fîntinilor, în curtea școlii s-a făcut și cea mai nouă și mai mîndră fîntină a așezării. Gheorghe Anton vorbește cu

superbă stare de spirit

pasiune despre toate acestea. Și e normal să vorbească astfel, el însuși fiind, ca formație, profesor. Dar un profesor care a vrut și a reușit să revină în comuna natală, unde vrea și, adeseori, reușește să se facă de folos oamenilor. De altfel, întregul său comportament îl arată a fi, nu doar prin diplomă, ci mai ales prin vocație, profesor: felul în care se adresează sâtenilor, modul în care ascultă și, în special, atenția cumpănire a fiecărei hotărâri pe care o ia. Revenind la porți, dorința sa de frumos la tot pasul s-a conjugat cu dorința președintelui C.A.P.-ului de a avea în sat o unitate de admirat. Și ca rezultate, și ca înfățișare.

Am mers la atelierul de tipărire unde se executa noua poartă. Tot monumentală, tot concepută cu gust. Am asistat chiar la primele operații de montare a sa, la sediul C.A.P.-ului. Alt gând al primarului este să înfrumusețeze fântinile existente, să le pună acoperiș tot din șindrili și, în apropiere, niște bănci. „Campania — îmi spune — nu înseamnă totdeauna numai muncă la câmp. Ea există pretutindeni. Uite, de pildă, e nevoie de noi atelaje, e nevoie să se repare roțile căruțelor existente. Rotarii noștri sînt la datorie. Am avut, pînă astăzi primăvară, unul, care, la 80 de ani, bătea cu barosul de zicea că-i făcâu, de înșurat. Și tot rotarii aceștia, împreună cu toți cei vreo 120 de meseriași din comună, fac în permanență tot ce e nevoie: merg la descărcat, în gară, sau se scoală cu toții în puterea nopții și pînă pe la 7-8 dimineața trag la coasă, la lucernă, sau ajută la transport”. Soarele continuă să pîrjolească. Sub un pîlc de salcîmi, în apropierea unei fîntîni, o echipă de culgători mîncă. O căruță plină de furaje își încetinește mersul pentru a nu stîrni prea mult praf. Un gest mai presus de orice salut prietenesc. Și așa, mergînd dintr-un loc în altul, văzînd mereu oameni la lucru, oameni luptînd literalmente cu zăduful, într-un fel de lucidă uitare de sine, pătrunzîndu-mă de optimismul robust cu care trăiesc această toamnă eroică, nici n-am băgat de seamă cum umbrele copacilor au prins a se lungi, sfîrșînd prin a fi înghițite cu totul de întinerie.

În centrul comunei a venit mașina cu piine. Pe capră — Ion Moise, zis Meșteru', el fiind cel mai vechi și mai renumit fîntinar din comună. „Așa mi-a fost mie dat, spune zîmbînd, să aduc bucurie oamenilor, dîndu-le piine și apă”. Piinea e frumoasă, rotundă și proaspătă. „Piine de oameni vrednici”, spune primarul. Apoi mergem pe jos, tîcînd amîndoi, ascultînd respirația egală a cîmpului izbăvit, noaptea, de caniculă. Îi vedem pe Meșteru' pornind spre casă și, într-un tîrziu, ne spunem noapte bună. Cînd am plecat din Munteni Buzău, în ziua următoare, soarele se rostogolea imperturbabil deasupra cîmpiei și, prin vîpia ca de Cuptor, oamenii își reluaseră truda. Ca și cum timpul ar fi impietrit și el, ca pămîntul, ca și cum întreaga vreme trăită acolo s-ar fi concentrat într-o unică, mereu repetabilă zi de campanie, mereu asudată, mereu încrezătoare în izbînda celor de pe cîmp.

DAN MUCENIC ■

La Stăuceni, nu stă nimeni degeaba!

Stăuceni este o comună care s-a obișnuit cu primele trepte ale podiumurilor de premiere. A obținut, începînd cu 1981, trei ani la rînd, Ordinul Muncii clasa a II-a în întrecerea pe țară a consiliilor populare, iar în 1984 și 1985, Ordinul Muncii clasa I. „Sperăm ca și în 1986 să ne situăm în frunte” — ne spune Neculai Țișcanu, secretarul adjunct cu propagandă al Comitetului de partid. Comuna din 4 sate locuite de 1032 de familii, comuna se prezintă într-adevăr cu tinută de premiantă. Casele cu cerdacuri, adevărate gene de umbră răcoroasă peste privirea veselă a ferestrelor cu mușcate, sînt construite cu simplitatea bunului-gust, scilicet de alb și curățenii ca o ie de sărbătoare. În preajma lor, geometria gospodărească ordonează siluetele porumbului, răsădurile de legume, rondurile de flori, grajdul cu acel turn de control care e căpița de fin. Trecem pragul locuinței lui Nicolae Apostoiaie. Odăile parcă au fost ieri zugrăvite, ștergarul viu colorat stă bine deasupra sufrageriei Ruxandra, iar plosca nord mol-

drum modernizat prin munca locuitorilor. Nici o hîrtie sau bucată de plastic aruncată, nici un șanț cu apă murdară, ci taluzuri cu iarbă grasă, rigole albe date cu var. Pe margine, ca niște borne kilometrice vii — tei. Se simte mîna bunilor gospodari ce fac totul cu trageră de inimă. „Centrul e în construcție ca și noul sediu al C.A.P.-ului — zice. Pentru specialiști avem 4 blocuri cu 16 apartamente și mai ridicăm unul cu 4 etaje. O să fie un mic cartier. N-avem pretenția să devenim oraș, sîntem mîndri că ne numim comună și vrem ca tot trecătorul, chiar și cel care ne vizitează în goana mașinii, să rămînă cu o amintire frumoasă. Avem 4 grădinițe cu masa asigurată de C.A.P., și școli în fiecare sat”. Vorbește cu patosul omului cu multe planuri de viitor. Căminul nu e de mari dimensiuni, dar viața culturală dinăuntru este. Brigada artistică a ajuns în faza finală pe țară a Cîntării României, iar cele 18 mii de volume ale bibliotecii nu zac în rafturi, ci poposesc în case.

O comună nu poate însă să arate bine, dacă brazda nu ara-

nici un secret, — ne spune. Nu ne-am abătut de la tehnologiile cele mai potrivite, am căutat să fim harnici și exigenți, fiindcă pămîntul e exigent. Pe cele 60 de hectare sînt producții bune de roșii, ardei, vinete, morcovi, salată. Vom fi iar rezervorul de legume al Botoșaniului. De altfel, cu ferma de legume ne propunem să candidăm la titlul de Erou al Noii Revoluții Agricole. Cei din Stăuceni iubesc cîmpul din moși-strămoși și i-a durut cînd, uneori, fruntea lui a fost arsă de secetă. N-au stat cu miinile-n sin, au pus mîna pe lopată și au săpat canale de irigație în pantă de la pîriul Sidna atît spre lanuri cît și spre pășune. Președintele C.A.P.-ului, Ilie Bădilă, ne povestește cum s-au gândit ei să fie mai rentabili: „Porcii și taurășii din cele o mie de bovine nu-l mai trimitem la crescătorii ci facem îngrășarea la noi. Cînd animalele sînt la pășune, în grajdurile lor creștem 35 de mii de rațe și de pui. Avem 1500 de oi care dau miei cu pielicele de valoare și am trecut și la creșterea albinelor. La ferma piscicolă funcționează deja o stație de reproducere artificială și vîndem puiet de crap la alte C.A.P.-uri”. Au început să ceară mai mult de la pămînt, cerînd întii de la ei. „Ne-am spus: ce-ar fi dacă am mai face o cosire, un prăsit, o îngrășare, plus irigarea celor 5 hectare de căpșuni”. Nu doar s-au întrebă, au și făcut. Rezultatul? De pe a doua cultură

o echipă pe care nu trebuie să o dădăcescă. Ferma e una cu pretenții. Ștacheta rezultatelor se află de vreo trei ani la înălțime. Fiecare a trudit și azi toți în la prestigiul ciștigat. Producția de lapte, depășește 12 litri pe vacă furajată. Și asta în fiecare zi. Cînd se-nîmplă să scadă o jumătate de litru, în zootehnie se dă alarmă și toți rămîn de veghe în preajma grajdurilor. Prin ieslea animalelor nu bate vîntul. Nu va bătea nici la iarnă, pentru că adăposturile au fost pregătite, ușile și geamurile reparate, iar depozitul de furaje, cămara zootehniei, cum îi spune inginerul, a fost împrejmuțat și fiecare balot de paie nu iese de aici decît cu o destinație precisă. Asta vînd să însemne că nu ajungete decît în ieslea animalelor. Și nu oricum. Paiele sînt amestecate cu lucernă și alte furaje ce iau drumul morii, unde sînt pregătite. Moara pregătește cite 10 tone de furaj unic în 24 de ore. Mecanicul de întreținere Ilie Constantin, morarul Ion Poenaru și fratele acestuia, mecanizatorul Vasile Poenaru, pleacă ultimii din sector. La I.A.S. Roseți, zootehnia e un loc căutat, unde vine cine vrea și rămîne cine poate. Zootehnia e „foc continuu”. Programul începe la cinci și se încheie la ore tîrzii din noapte, dar împlinirea aceasta nu-i sperie pe îngrijitori, unii dintre ei mîndrindu-se cu faptul că muncesc aici de 20 de ani. Pe Ion Casandra, Nicolae Vlad și Traian Ivan i-am întîlnit la datorie, pe linia grajdului și la panoul frunțășilor, cu precizarea că primii doi sînt în ambele ipostaze alături de soțiile lor, Eugenia și Constanta. Ivan Traian ar fi putut să se pensioneze, dar n-o face, mărturisește, pentru că nu se poate despărți de colectiv și de animale, el avînd în grijă tineretul. Și mai e ceva la mijloc. Îi este teamă că nu se va putea stăpîni și pe el nu l-a văzut nimeni cu lacrimi în ochi.

În aceste zile, punctul fierbinte, subliniat și în caietul cu coperti albastre al inginerului, îl constituie stringerea furajelor. Cu alte cuvinte, a-provizionarea pentru iarnă. Stocurile cresc de la o zi la alta. La data documentării noastre, la I.A.S. Roseți se depozitaseră în jur de 800 tone de fin și mai bine de 550 tone de paie. Sfecla furajeră care va lua drumul zootehniei a fost irigată, iar cei care au făcut nopți albe în preajma celor 60 de hectare ne-au asigurat că, după evaluările lor, se vor scoate peste 120 de tone de pe fiecare hectar în parte. Tot în balanța furajelor, care continuă să fie prioritară cu sporită atenție, sînt prinse și cele 3500 de tone de siloz pe care I.A.S. Roseți s-a angajat să le realizeze pînă la primul semn al iernii. Bătălia pentru stringerea furajelor cunoaște în aceste zile un ritm alert. Chiar dacă sîntem pe un loc de frunte în clasamentul trustului I.A.S., asta nu ne încălzește, spune directorul unității, inginerul Ilie Gherghescu. Ținta noastră e primul loc. Spiritul de competiție ne ambiționează și ne face să fim, cum se spune, în priză. Gîndurile directorului sînt, ne-am convins, și gîndurile lui Dumitru Tănase, Aurel Dobre, Mariana Ghiță, Dan Petculescu, Alexandru Dima și Gheorghe Stanciu, toți oameni cu dragoste de animale, oameni care încăleacă pe biciclete și se întîlnesc în poarta fermei ori pe linia grajdului în zori, cu toate că unii dintre ei au ceva drum de parcurs de la Jegălia și Tonea pînă la Roseți.

ILIAN TALIANU ■



dovenească pe frigiderul Arctic. Atmosferă caldă de acasă! El și soția sînt pe cîmp la recoltatul porumbului. Copiii vopsecă gardul ca în fiecare an. De fapt, gardurile sînt un fel de carte de vizită. Viu colorate, lasă privirea să le escaladeze ușor și să se plimbe prin toată gospodăria. Și ele vorbesc într-un fel de firea deschisă a stăucenilor. Acum două veri, Nicolae Apostoiaie și alții au propus să se refacă fîntinile. Și-au suflăcat mincile, au reparat ghizdurile, acoperișurile de șindrili, au pus alte roți și găleți. Nu s-au oprit aici, ci au mai construit două fîntini noi. Există o vorbă, că o înghițitură de apă rece și limpede e primul gest de ospitalitate al unui sat, al unui gospodar. Tot din inițiativa lor s-au înnoit și podetele. Toți sâtenii sînt cu inima viața comunei. Spiritul lor gospodăresc nu rămîne doar în propria curte. Trece poarta să înfrumusețeze și obrazul localității. „Sîntem comună veche dar trebuie să arătăm ca una tînără” — zice nea Nicolae. Au toți rădăcini puternice aici. În Stăuceni s-au cunoscut părinții, s-au născut ei, au făcut la rîndul lor copii, pe care-i lasă să scrie mai departe istoria comunei. Chiar secretarul de partid Neculai Țișcanu e un exemplu de om pe care dragostea de locul natal l-a făcut să readucă la matcă un destin ce putea curge altfel. Zece ani a pornit zilnic spre întreprinderă de mașini agricole din Botoșani, lăsînd ca gaj al stabilității lui în sat, soția, cei 2 copii și munca lui de după amiază pe pămîntul C.A.P.-ului. Într-o zi, în 1980, nu a mai luat autobuzul și de atunci a rămas la treburile comunei. Parcurgem împreună cei 2 kilometri de

tă bine. Deși în construcția numelui Stăuceni se află verbul „stă”, aici nimeni nu-l conjugă. În fermele C.A.P.-ului, cooperatorii de nădejde ca Nicolae Apostoiaie, Ion Volintiru, Ioan Federovici se apleacă cu conștiințiozitate asupra pămîntului, pămîntul mînos de Bucovina. Primarul Mihai Chihaia este pe cîmp pentru pregătirea viitoarei însămînțări. „Secretul recoltelor bune, din care la orz de peste 5000 kg/ha și la tomate de 55 t/ha, nu este de fapt

de căpșuni au obținut 420 de mii de lei, care s-au adăugat la cele 120 de mii de lei de la hectarul cu solarii de ceapă. Tărani ce au legitimații pe care scrie: buni gospodari și cu care se recomandă și pe cîmp, dar și în comună lor. Gîndesc și au învățat că pot privi în sus, nu după norii de ploaie, ci la producțiile de vîrf și, bineînțeles, la primele locuri din clasamente.

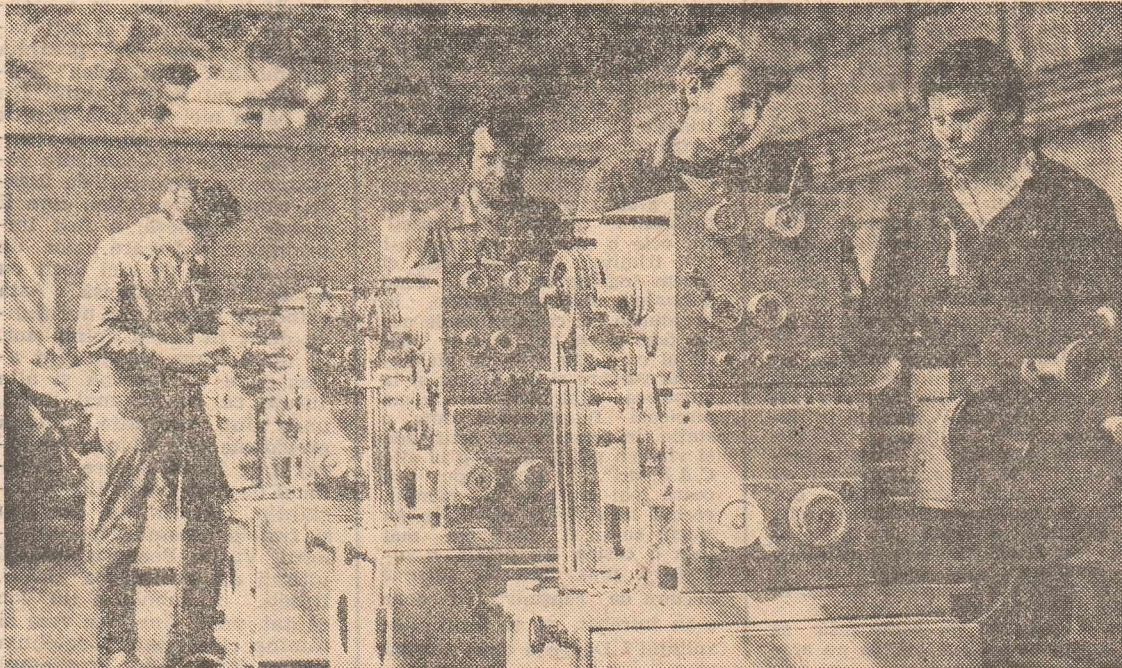
FLORIN CONDURĂȚEANU ■

„Ținta noastră e primul loc”

Sediul fermei și casa unde locuiește șefa fermei sînt despărțite de o alec. Ceva mai încolo, sînt grajdurile cu animale, padocurile și depozitul de furaje. Alea e curată și are bordura vîruiță, iar în depozitul de furaje e ordine și curățenie, cu toante că nu s-a încheiat campania de stringere a finului. Se cară zi și noapte, șase tractoare, cu cite trei remorci fiecare, îi adună pe îngrijitori și pe cei de la furaje încă din zori și pornesc pe drumurile bălții după fin și paie. Șirele sînt înalte, dar oamenii, cu gîndul la iarnă, nu stau cu ochii pe ceas. Pe poarta fermei intră zilnic 50 de tone de paie și 80 de fin. În ciuda secetei care a bîntuit cîmpul dintre ape, la I.A.S. Roseți, lucerna a crescut pînă aproape de brîu

și oamenii au avut ce cosi. S-au scos, pe unele solă, și 20 de tone de fin la hectar. Inginera Nicoleta Manea, șefa fermei, a plecat cu primul tractor la lucernieră. Dimineața a găsit-o în preajma cosașilor, veniți aici cu noaptea în cap să încarce finul cu roua pe el. Finul e acum o comoară și oamenii umblă cu el de parcă ar umbla cu un coș de ouă. Arșița verii l-a uscat și el trebuie să fie dus în depozit fără să se scuture. Fiecare mișcare se face în grabă, dar graba nu strică treaba. Îngrijitorii fermei au venit și ei în cîmp să dea o mîna de ajutor la strînsul furajelor. Inginera Manea a venit la I.A.S. Roseți în urmă cu șase ani. În timpul care s-a scurs și-a ales oamenii și azi are, spune cu satisfacție,

Arad — orașul din pridvorul Apusenilor



Copiii muncii și părinții lor

Acum cinci ani, când s-a înființat prin decret, întreprinderea de orologerie industrială, un bătrîn exclama entuziasmat că la Arad „a sosit ora mecanicii fine”. Entuziasmul său era, fără îndoială, pe măsura evenimentului, dar... metaforizarea nu era chiar la obiect. Întreprinderea cu pricina nu avea să fabrice, după cum credeau și mulți dintre concetădenii pensionarului, orologii. Introducerea aceasta poate părea naivă (unor specialiști, sau celor măcar familiarizați cu limbajul tehnic), ea mi se pare, însă, necesară, fiindcă și acum se mai întreabă mulți ce-o mai fi și cu orologeria asta. La urma urmelor, expresia citată, era exactă în privința mecanicii fine. Întreprinderea avea să producă mecanisme care au o „funcție de timp”. Altfel spus, cele care măsoară nu timpul ci o acțiune desfășurată într-o unitate de timp. Spre pildă: rotații/minut, bătăi/minut, „numărătoare de cursă”, tahometre, programatoare. Lămuririle (și enumerarea) le-am primit de la inginerul Ștefan Nicolin. Mărturisesc că enumerarea a fost mai lungă, am reținut doar ceea ce era mai lămuritor și (la sugestia sa) într-o firească ordine (de la „roată” — prima mare „minune” tehnică, la programatoare!).

Inginerul Nicolin zâmbește când îmi aude întrebările (oare de câte ori le-a mai auzit?), dar răspunde serios, convins că până la urmă se va lămurii lumea ce-i cu orologeria asta. Adică a celor 950 de muncitori care lucrează aici. E serios și fiindcă vorbește în numele lor. Ca unul mai vîrstnic. Păi cum altfel? Trebuiau și „bătrîni” la o întreprindere nouă. Cine n-are bătrîni să și-i cumpere. Aici n-a fost nevoie de așa ceva. Ei, „bătrîni”, au fost aici de la început. Ca să explic ghilimelele, precizez că bătrîni aceștia n-au depășit vîrsta de 50 de ani. El, de pildă, are 47 de ani. A fost, dîndu-se strungar la fabrica „Victoria”. Prima fabrică de strunguri din țară. Apoi a făcut facultatea (tehnologia construcțiilor de mașini) și, reîntors la Arad, a lucrat ca inginer timp de 22 de ani la o mare întreprindere, unică și ea în țară: de Articole Metalice pentru Mobilă și Binele. Calitate în care a devenit și erou de reportaj (într-o carte realizată de sase scriitori arădeni și dedicată orașului lor — măsură de timp, iată, devenită obsedantă, această oră!). Fiindcă în „fișa” sa (profesională) erau înregistrate și 6 brevete de invenții (apli-

cate). În 1982, când au început lucrările la orologerie — pe locul unor pasnice grădini, dintr-un cartier de margine, a fost numit inginer șef. Directorul de atunci (și de acum), inginerul Gheorghe Contras (venit de la fabrica de ceasuri) i-a fost coleg la liceul industrial. Fac parte din aceeași promoție de ingineri, ca și inginerul Pavel Hăbaș. Ori inginerul Mircea Iercoșan. Colegi de „profesională”, colegi de facultate. Formați în întreprinderile Aradului. Mai sînt cîțiva asemenea „bătrîni”. Aurel Cărățus, de exemplu, de la „protecția muncii”. Deci re-am lămurit cu „bătrîni”. Și ceilalți? Întreb. Ceilalți, spune inginerul Nicolin rîzînd, sînt „copiii muncii”. Chiar așa. Aproape toți au sub 20 de ani! La așa tineri, așa bătrîni... Cîți au fost la început? Treizeci și șase, răspunde inginerul șef, sau patruzeci și șase, uite, după... atîta vreme, nu mai știu, dar putem să-i numărăm; avem o fotografie de atunci. Nu mai căutam fotografia fiindcă inginerul Nicolin trebuie să răspundă la telefon. Nu trag cu urechea, anume, înregistrez însă replicile inginerului. Acum nu mai glumește chiar deloc. Dă o sumă de date tehnice, vorbește calm, măsurat — ardeleneste, să zicem. Înțeleg că la celălalt capăt al firului e cineva de la un institut central de cercetări. „Sigur că-i bai!”, spune inginerul șef și-l invită pe interlocutor la Arad. Să vadă împreună ce și cum. „Da, mai adaugă, socotim că-i mai bine acum să suflăm și în iaurt”, terminînd convorbirea fără protocol de rigoare. Apoi revine la „copii”. Sînt pregătiți la Liceul industrial nr. 13 (cu profil de mecanică fină). În timpul școlarizării au cursuri și ore de practică în fabrică. La absolvire... Cum se descurcă? Hai să-i vedem la lucru! mă invită inginerul Nicolin. Așa că discutăm o continuăm în mers. Străbătînd hala sculăriei de la parter, cea a montajului de la primul etaj, alte ateliere de la etajele doi și trei. Urcînd sau coborînd (cu ascensorul) de la un etaj la altul în „turnul” administrativ (cu sase nivele). „Copiii muncii”, după cum le spune (cu mărturisită iubire, doar sînt și „copiii lui”) inginerul a devenit călăuză mea (și a celor în cauză, numai că în meserie). În halate albe, unii se simt ca acasă. Chiar așa. Păi, nu-i casa lor? Ei au făcut-o. Au crescut odată cu fabrica. Alții... acum cresc. Cei mai „vechi” au fost promoția la C.T.C., fac școala de sub-

altul, repetor, pentru nave (acesta indicînd „ora comandantului de vas” care nu-i aceeași cu ora meridianului), îmi arată și îmi explică, răbdător, cum funcționează tot soiul de agregate complicate. De cînd...? dau să întreb și el înțelege, de cînd eram prunc, spune, îmi plăceau șuruburile; Nicolini au fost arădeni și muncitori (bunicul a lucrat la „Astra”, actuala Întreprindere de Vagoane, tatăl, Dușan Nicolin, l-a urmat în aceeași uzină, un unchi, Iosif Nicolin, a fost unul dintre primii directori ai fabricii de strunguri). El, inginerul Ștefan Nicolin are o fată care vrea să urmeze medicina (dar e tare la matematică și are inclinație spre îndeletniciri practice — însușiri, socoteste, necesare unui viitor medic și are dreptate; deocamdată, împreună cu mama ei, avocat, se descurcă în manipularea „aparaturii casnice” — inginerul a introdus... mecanizarea și automatizarea, după principii ergonomice, în propria-i locuință).

Părăsind cea mai tînără întreprindere arădeană (cu senzația că am văzut laboratoarele unui elegant institut de cercetare, altfel n-am înțeles nimic din ceea ce s-ar putea numi, în accepțiunea clasică, o fabrică), i-am înțeles la poartă pe muncitorii schimbului unu. Parcă nimerisem în mijlocul unor copii la ieșirea dintr-o școală.

FLORIN BĂNESCU ■

La masa bogată a învingătorilor

Stau toți trei pe o bancă îngustă, de cealaltă parte a mesei. Sînt atît de veseli de parcă ar întinde o șuetă. Tractoristul, olteanul și popa alcătuiesc o echipă din care lipsește doar poetul, un bărbos solid care conduce un sector al I.A.S.-ului și a publicat un braț de cîrți de poezie. Tractoristul e scund și îndesat. Poartă sacou și cămașă deschisă la gît. Acesta este echipamentul său de sedințe importante. În rest, e recunoscut ca un salopetar înrăit. Tractoristul Ion Minzat are opt clase și a învățat patru meserii și acum e șef de fermă. Mic și îndesat, își dă impresia unui om de oțel. Dacă dai cu cuțitul în el, sare și dă scinteii. Nu-l poți urni cu una cu două. După cum, dacă a

pornit, e nevoie de oameni și utilaje spre a-l opri din drum. Și toată veselia sa devine mirare. Oare să fiu eu singurul tractorist din țară care e șef de fermă? Nu pot crede zice el. Cînd au venit să mă pună le-am spus că nu se poate. Eu n-am carte, nu mă pricep la hîrtii și la multe altele. O săptămîină a fost un fel de război. Directorul zicea da, eu spuneam nu. Pînă la urmă, am acceptat. Tata era rotar și țăran. Avea zece copii și pe toți i-a pus la muncă. Rostul agriculturii l-am învățat de mic. Și am un pic de experiență. Am învățat patru meserii pentru care am patalamale și le practic pe rînd, în funcție de nevoie. Și la urmă, am zis, da, dar cu gîndul la ce-o să zică lumea. Asta nu se pricepe,

dă greș, d-aia n-o scoate la capăt, că e tractorist. Ei uite, exact d-aia m-am ambiționat. Să vad dacă pot. Am zis că după douăzeci de ani de muncă în această întreprindere merită să încerc. Nopti la rînd n-am dormit. M-am perpelit și m-am fiert. Cum să fac să ies în vîrf, să nu zică lumea, uite, tractoristul ăla a dus ferma de ripă! Ferma mea e de-a lungul șoselei naționale. Toți sînt cu ochii pe ea. M-am sculat cu noaptea în cap. Am urcat pe tractor, am sudat, am arat, am secerat, am făcut de toate. Numai la hîrtii nu m-am băgat. Nu e treaba mea. Am zis să-mi dea o fată cu studii superioare și Angela Corneli se ocupă de toate scriptele. Și acum, gata, am ieșit. L-am auzit cu urechile mele pe un director cum le-a zis altora, duceți-vă mă la Nădlac să vedeți și voi un tractorist șef de fermă care scoate 9200 de kilograme de griu la hectar. Pentru mine asta e dovadă că n-am dat chix, chiar de n-o veni să mă vadă nimeni. Ceilalți doi rid. De ce rideți? Noi sîntem mai veseli, zice popa, pentru că am venit de la rău și pînă acum cîțiva ani n-am știut ce-i binele. Da' a venit și vremea noastră, am scos capul afară și ne putem bucura! Și rid iar. Acum sînt cineva, și-n modul lor de a fi se vede o siguranță, o detașare, și un calm pe care arareori le observi la lucrătorii pămîntului. Cei trei sînt calmi și siguri ca niște boieri. Boierii propriei lor munci, asta după ce, în 1980, I.A.S.-ul din Nădlac a înregistrat o pierdere de 32 de milioane. Ce s-a petrecut de atunci a devenit povestea celor trei, și nu numai a lor, ci a tuturor celor patru sute de oameni care lucrează pe fostul fund de mare panonică, devenit acum pămîntul I.A.S.-ului Nădlac. Și popa are douăzeci și doi de ani de agricultură. A absolvit teologia și a plecat după o fată din Nădlac renunțînd la sutană și dedicîndu-se agriculturii. A fost înțel tehnician, a absolvit și facultatea de studii economice la fără frecvență și a fost instalat ca șef al complexului de creșterea și îngrășarea taurinelor. Cu toate acestea, pentru ceilalți el a rămas tot popa, un om vesel, rotofei, roșu în obraz, acoperit cu o bască și purtînd niște ochelari grei care îi lasă urme pe mijlocul nasului. În buzu-

narul de la piept are mereu stiloul chinezesc cu cerneală verde. El nu semnează decît cu verde, o cerneală specială pe care și-a adus-o de la București pentru ca oamenii să-i recunoască mai ușor scrisul. Și cînd vîd o hirtie mîzgălită sau semnată cu cerneală verde, toți ceilalți știu că hirtile au trecut și pe la Zeno Oprea și popa a fost de acord. Popa e un ins demonic. Are simțul banului. Știe și simte drumul cel mai scurt spre cîștig. El zice că asta e și sensul muncii. Lucrezi și nu te alegi cu nimic, ești un prost, înseamnă că ai făcut un fel de gimnastică. Bani dau măsura dragostei pentru pămînt, a pasiunii și a priceperii. Dacă nu rămîne ceva, toate astea sînt fanfanonadă. Uite, eu, acasă, am crescut nutril. Cît a fost bine, m-am zdrobit și-am cîștigat. N-a mai mers, am trecut la pechinezi. Cînd o merge prost, m-oi profila pe altceva. Așa și la serviciu. Înainte n-am lucrat decît ca să ieșim în pagubă. Abia de cîțiva ani am trecut la cîștig. Cum să cîștigi de pe urma pămîntului. Olteanul din Glogova, subțirel, agil ca un sportiv la început de carieră e director adjunct cu partea tehnică și răspunde de zootehnie. „Dacă îi spun unui om că de mîine îi iau lotul de animale, începe să facă scandal. La urmă, cred că ar plînge. Sînt oameni care știu ce fac și pentru cît și care mai au puțin și ies la pensie din vîcările. Noi am rentabilizat și laptele. Numai din el scoatem în fiecare an un beneficiu de două milioane. Iar anul viitor vom fi primii din țară”, zice medicul Dumitru Nișulescu.

Au o siguranță oamenii acestei din Nădlac care te lasă cu gura căscată. Dacă n-ar fi și veseli ai putea crede că sînt puțin îngîmfăți și prea plini de ei. Îți arată cîmpul cu porumb înalt de doi metri și vitele mari, deșelate de atîta carne, de parcă și-ar scoate ochii cu mormanele lor de aur. Și vorbesc despre ziua de mîine la fel de siguri ca și despre cea de ieri. Iar povestea celor trei oameni așezați pe o bancă îngustă de lemn are un sens mai exact dacă e să facem precizarea că, într-o clipă de orgoliu, ar putea spune, noi sîntem campionii grîului, ai orzului și ai porumbului și pentru asta am primit în anul trecut trei titluri de Erou al Noii Revoluții Agrare, și anul ăsta am mai luat unul la grîu și o să mai scoatem unul la porumb și anul viitor vom fi campionii României la producția de lapte pe cap de vacă, și cînd îi privești, veseli, relaxați, plini de umor înțelegi că victoria dă omului o frumusețe aparte, pe care amăritul n-o poate avea niciodată. Acum sînt bogați și puternici. Respiră o

siguranță pe care n-au avut-o. Dacă ținem cont de faptul că au încheiat anul 1980 cu o pierdere de 32 de milioane, atunci lucrurile par și mai ciudate. Nu trecuse bine de sărbătoarea Anului Nou, cînd inginerul Ștefan Bogar a făcut liste lungi cu toți oamenii întreprinderii. L-a luat pe fiecare. Bun, bun, bun, bun, bețiv, afară, leneș, afară, bun, bun, bun. A casat toate mașinile defecte sau depășite. A adus altele noi. A încercat să renunțe la ingrașămintele chimice, dînd importanța cuvenită celor naturale, în așa fel ca la cel mult trei ani fiecare loc să-și primească porția sa de hrană biologică. A pregătit pămîntul și oamenii. A renunțat la toate vacile bolnave și sterpe, a promis mult și s-a ținut de cuvînt. N-a mințit nici pentru el, nici pentru prieteni, nici pentru întreprindere. A desființat toate funcțiile de bîgător de seamă și a avut grijă ca în fiecare dimineață să intre pe este de mîncare pentru oameni și cîtă hrană a fost așezată înaintea animalelor. Și din clipa în care a fost numit director, Ștefan Bogar a ținut la toate acestea, demonstrînd mereu două lucruri, că se pricepe la oameni și la pămînt. Cînd vorbește cu cineva, chiar și la telefon, simte repede și zice, ăsta mă minte, ăsta își mușcă unghiile și tot plînge la capăt. Și în primul an, contabilul șef Vasile Borolanu, cînd a încheiat socotelile, cu aerul său de vedetă de cinema care în loc să declame un rol zice, jumătate din viața mea de contabil o trăiesc pe cîmp și în grajduri, atunci, la sfîrșitul celui an, el i-a spus directorului, gata, am dat prima lovitură, ne-am recuperat prejudiciile moștenite de anul trecut! Și au venit vremuri bune, cu veri în care puteai

să arunci cascheta pompierului în lanul de grîu și ea rămînea deasupra, susținută de mulțimea spicelor mari și puternice, cu toamne în care au cules porumb din cultura a doua mai mult decît au scos unii din prima. „Noi nu facem înghețată și floricele de porumb și vată pe băț, facem agricultură”, zice directorul, un bărbat scund și greu, cu mișcări puține. Cel mai adesea stă, dar atunci ochii îi mișcă, fulgerător, mitraliază cu privirea tot ce este în jur și iscodesc neobosiți, încercînd să găsească un reazem pentru sutele de idei pe minut născute numai pe principiul eficienței. Nu e niciodată încruntat și amarnic. „Încrîncenarea și isteria ramolesc bărbații. Noi am instaurat un climat cordial, în care tonul contează mult. Nu-i important cum îți și cîtă gură faci, ci cum organizezi și cu ce eficiență. Acum, după ce-am cîștigat pariul, toată lumea e liniștită. Noi n-avem cum rata în nici o cultură”. Ștefan Bogar este și el un erou, un fel de Bogart în lumea cultivatorilor de pămînt, un om care a cîștigat pariul cu sine și cu ceilalți, scoțînd întreprinderea dintre păguboși și așezînd-o la masa bogată a învingătorilor.

La sfîrșitul acestei povești trebuia să sosească poetul. L-am așteptat pînă tîrziu, dar n-a venit. Era plecat la Arad la o fabrică de nutrețuri combinate. Ondrej Ștefanko, șef de sector în I.A.S. și cunoscut poet de limbă slovacă, autorul unui vraf de cărți tipărite în România și în străinătate, este unul dintre cei mai admirați oameni din Nădlac. Cît pentru slujbă, cît pentru literatură. Directorul, poetul, popa, tractoristul, olteanul, vîcarul, contabilul, electricianul, țărănul. Oamenii, adică

CORNEL NISTORESCU ■

Să porți un vagon la rever

Banningul bate mai abilit decît tunul. Sare și macheta vagonului de pe linie, și paharul de pe tavă, și stiloul de pe masă, și masa de pe pardoseală. Uneori ai impresia că și tu sari cîte puțin de pe scaun, și simți cum odată cu tine se mișcă și pămîntul, și pereții halei, și zidurile clădirilor vecine. Banningul e un ciocan de 2000 de kilograme, montat la începutul acestui secol. Are o fundație și e așezat pe grinzi de lemn și un canal pe dedesubt. Patru bărbați învîrt o piesă incandescentă, grea de opt sute de kilograme. Căldura le diamantează fețele, și mîinile lor negre trebuie să-și păstreze

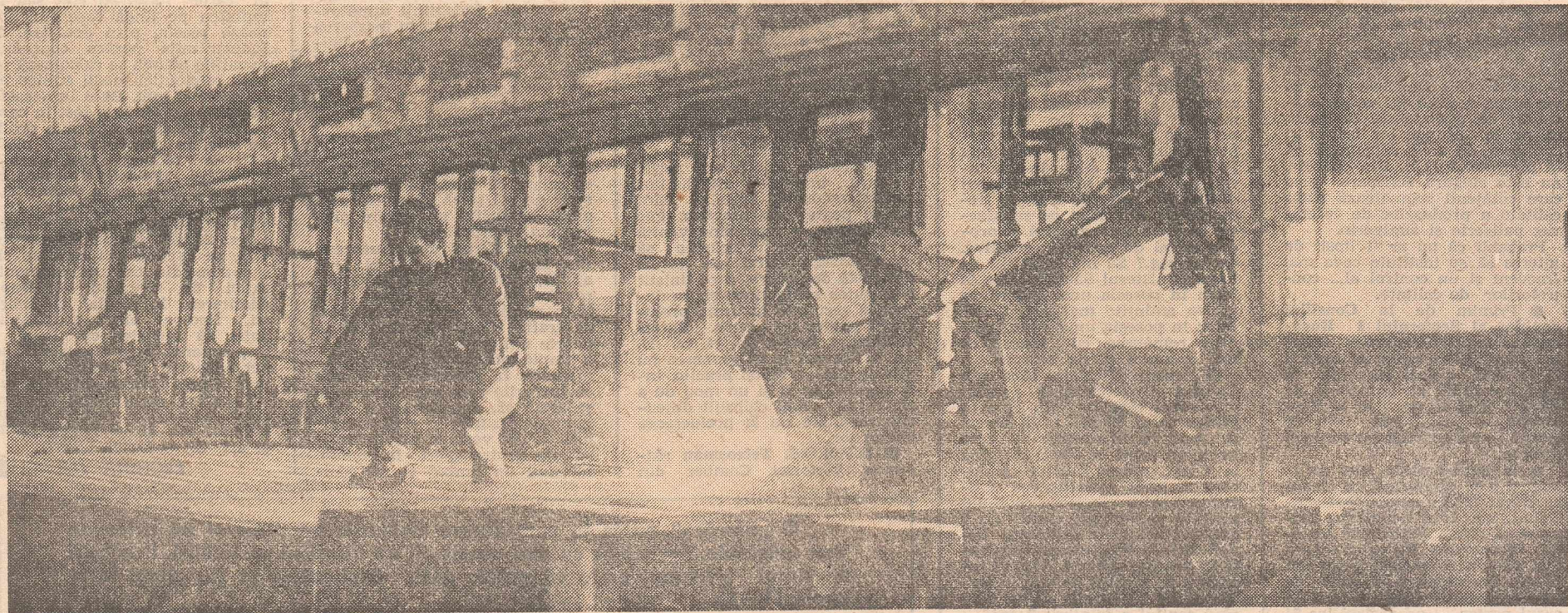
siguranța și puterea. La fiecare bătăie a ciocanului pămîntul se zguduie și sar scintile. Unul poartă bască. Altul are fruntea legată cu o eșarfă. Altul n-are nimic. Toți poartă maiouri. E ca o muncă într-un infern fierbinte. Cînd izbește capul ciocanului, li se scutură și mîncarea în stomac. Și cu toate acestea, pe banning lucrează cei mai buni forjori, două echipe de artiști care pot face oricî. Sînt meseriași. Ei nu pot să uite că pe vremuri, înainte de război, șef de echipă la ciocanul cel mare era Petru Wieder, un neamț care își punea ceasul de buzunar marca Omega pe nicovala ma-

mutului și apoi trecea la manetă și cu berbecul de 2000 de kilograme îi închidea capul cu delicatețea unei mîini de domnișoară. La acest ciocan se lucrează cele mai mari piese pentru vagoane, întreprinderea de vagoane din Arad fiind cea mai veche producătoare de acest fel din țară. Pe pereții birourilor sînt sute de fotografii color, înfățișînd toate tipurile de vagoane, gondole și vagoane de călători, cisterne și platforme, iar în colțurile birourilor și pe holuri, tot felul de machete la diferite scări ale vagoanelor de oțel. Toate au început la forjă, mai ales scheletele lor, piesele mari și cele mici, încălzite la o mie de grade sau peste și lovite cu mare precizie. Vagoane trimise în Indonezia, în Brazilia, pentru exploatarea din Mato Grosso, vagoane trimise în Nigeria, în Mexic, în Argentina, în toate părțile lumii spre a satisface nevoile de a căra ale omîrii. Și fiecare vagon a început la forjă. În cuptoarele care înfierbîntă oțelul și aerul. Vara, cînd nu mai suportă căldura, vezi cîte un forjor exasperat cum ia de jos un șurub căzut sau o coadă de ciocan și o aruncă în sticla ferestrei, de parcă ar țipa după o gură de aer rece. Forja nu este o glumă. E un loc de muncă pentru bărbați puternici și sănătoși. Între ei nu găsești nici un șmecher. De obicei, forjorii sînt țărani, oameni simpli de prin satele din preajma Aradului, care nu au găsit de cuviință să devină nici ceasornicari, nici frizeri, nici conțopiști. Cei mai mulți fac naveta de ani de zile și merg cu tramvaiul cale de patruzeci de kilometri pînă la Pincota sau cu trenul pînă la Curtici. Ei își pun mîncare-n „traistă” și vin să lucreze la forjă unde nu rezistă nici o jumătate de om, numai cei întregi la trup și la minte, pe care bătăile banningului și ale celorlalte ciocane grele nu-i tulbură în echilibrul lor apollinic. „Birtul nu-i pentru forjori, zice unul, ci pentru domni și pentru leneși”. Culmea este că unul dintre ei, Pavel Olah, după treizeci și cinci de ani trăiți în dogoarea oțelului încins spunea că nu s-ar muta la vopsitorie nici dacă ar primi o leafă triplă. În ciuda căldurii, a lucrului pe schimburi, a zgomotului, a trepidățiilor, ei rămîn la ceea ce știu să facă. Asta e o lege la vagoane. Stai unde te pricipi și vezi-ți de treabă. Nu umbla după cai verzi pe pereți. E ațita de muncă încît oamenii nu-și vîd capul. Vezi-ți de treabă și nu umbla vandra. În fiecare lună trebuie terminate 660 de vagoane de marfă și 44 de vagoane de călători. Nu e vreme de staț. Nici cînd au venit anglo-ameșcanii cu 250 de avioane

și au ras fabrica veche din temelie, oamenii n-au renunțat. Au luat-o de la capăt, au construit vagoane, automobile, platforme, locomotive și iar vagoane spre a lungi trenurile lumii. Și în fiecare sînt piese întoarse sub capul banningului și al celorlalte ciocane.

În acele clipe banningul bîtea coroane pentru roți dințate. Patru oameni din echipa lui Teodor Țapoș învîrteau roți de cașcaval incandescent sub loviturile zguduitoare ale berbecului de oțel. Mihai Popovici, cel mai scund om din echipă, era la comandă iar ceilalți supravegheau cuptoarele în care încălzeau piesele pentru cei din schimbul doi. E o lege între forjori. Fiecare încălzește piesele pentru schimbul următor în așa fel încît acesta să poată începe lucrul imediat după sosire, fără să aștepte ore întregi după încălzirea lor. La forjă, fiecare piesă aduce pe fețele oamenilor cîteva broboane de sudoare. Insumate, sarcinile de plan ale unei zile storc cîteva litri de sudoare din trupul fiecărui om. Și cu toate acestea, nimeni nu renunță. Forja e fabrica de piine pentru întreprinderea de vagoane și pentru fiecare dintre țărani navetiști din jurul Aradului. Iar munca de aici intră în categoria celor mai grele. După opt ore, abia mai găsești putere ca să-ți cari trupul la gară și să-l urci în tren. Și cu toate acestea, adeseori, la sfîrșitul programului, un forjor își lasă cuptorul aprins, încălzește cîteva bucăți mai mici de metal și cu un clește subțire începe să le învîrtă pe nicovală. Dacă îl urmărești cu atenție observi că metalul nu devine nici bulon, nici roată dințată, nici paralelipiped, ci altceva, semînd mai degrabă cu o petală. Și pînă la urmă descoperi că lîngă ciocan, pe o masă, s-au adunat cîteva petale de metal, din care forjorul își face un trandafir negru, greu, nu prea delicat, dar trandafir de pus într-o vază. Forjorul e un țărăn cu suflet de copil care și în fața ciocanelor de mare putere nu poate să uite florile cîmpului. Dar de pus în piept, nu și-l pune. Trandafirul ajunge pe un birou, într-un vestiar sau pe o masă. De pus în piept, forjorii își pun tot vagoane. Niște vagoane mici, de dimensiunile insignei, semn că și ei, ca și ceilalți vagonari, țin lîngă inimă aceste construcții ciudate de metal, așezate pe roți, care se sting în linia orizontului ca o părere de rău după locul părăsit. Vagoanele, indiferent unde pleacă, rămîn lîngă inima forjorilor. Din 1891, ele aduc arădenilor și bani, și faimă, și prestigiu, și siguranță.

BOGDAN NISIPOIU ■



● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

● În numele mai multor locuitori din comuna Ciucea, județul Cluj, ne scrie Rusalin Vultur, lăcătuș mecanic la S.F.E. Valea Drăganului (Cluj). Care le este oful? De mai bine de 10 ani trenează nepermis lucrările la căminul cultural din comuna Ciucea, locul unde, parcă, se mai aud urmele poetului Octavian Goga... Totuși, cetățenii nu vor să fie într-o situație nedreaptă și consensuază să s-a făcut cite-ceva: patru pereți, două uși simple și câteva geamuri, e drept, geamurile sînt acum sparte. Și atunci, este firesc să se întrebă: unde s-au vărsat fondurile — de altfel substanțiale — încasate de la cetățeni de către funcționarii ai Consiliului popular comunal Ciucea? La rîndu-ne, este de asemenea firesc să întrebăm factorii locali de resort, cînd anume se vor isprăvi lucrările la căminul cultural din frumoasa urbe transilvană Ciucea? Căci adevăr răzbate din scrisorile cetățenilor noștri: urmele poetului Octavian Goga obligă la mai mult pe tărîm cultural.

● Nicolae Vlădulescu Vrâncuț din satul Buicani, comuna Ponoarele, județul Suceava, a cumpărat cu 5.500 lei o vacă de la consătenii săi, Calistița și Aurel Curescu. În scurtă vreme ajuns însă la judecată, primul motivînd că aceștia din urmă l-au făcut să cumpere — deci prin înșelăciune — un animal în vîrstă de 15 ani și care nu mai putea nici măcar să alăpteze.

La scrisoarea lui N.V. Vrâncuț din satul Buicani, iată ce ne răspunde Tribunalul județean din Mehedintzi, unde s-a judecat cauza: Judecătoria Drobeta Tr. Severin a respins acțiunea ca nefondată, iar Tribunalul județean a respins recursul recurentului, cu motivarea că petiționarul și-a putut da seama de vîrstă animalului și totuși l-a cumpărat, ceea ce înseamnă că și-a asumat riscurile vînzării. S-a mai reținut că în cauză nu poate fi vorba de vicii ascunse, ci numai de vicii aparente, care puteau fi constatate cu ocazia verificării animalului ce urma să fie vîndut.

● Pînă nu de mult se spunea că dacă încerci să numeri foile dintr-o plăcintă, nu apuci s-o mîncîci, căci se răcește plăcinta. Ei bine, ingenioșii mesieri plăcintari din Tg. Jiu (județul Gorj) au reușit o performanță unică, adică, au reușit să ușureze simțitor munca acelor care s-ar fi încumetat să numere foile plăcintei, oferind un produs cînos, făcut din câteva foi de cocă grosolană, necoaptă și indigestă, care te indispune chiar de la prima vedere.

Întimplarea a făcut să frecventez „Patiseria” situată în Calea Victoriei din Tg. Jiu — ne scrie Mircea Alboiu din București (str. Pavăț nr. 8, bl. P-5, ap. 21). Și, drept să spun, efectiv n-am putut mîncă așa zis-a „plăcintă cu brînză”. De fapt „numita plăcintă cu brînză, nu era altceva decît un amestec bizar de brînză acră și iute, cu cocă necoaptă, plus niscaiva zahăr pe de-asupra. „E rea de tot, muică, plăcinta asta”, atrăgea atenția vînzătoarei o bătrînică gorjană. „Ce vrei, muică — a sporovăit vînzătoarea — ne vin atîția merceologi, atîția controlori de calitate de la birou, că nu le ajunge lor brînză și smîntîna, de unde să punem și în plăcinte...“ (?!). Din păcate, nu este singura scrisoare prin care cetățenii semnaleză slaba calitate a produselor de cofetărie, patiserie și simigerie.

Probabil că nu ar fi lipsit de interes să se instituie ceva mai frecvent și un control al... controlorilor de calitate.

● Primim de la Consiliul popular al Sectorului 1 București: Situația locativă a familiei Radu Florica, om al muncii la I.C.A.B., a fost rezolvată în mod favorabil, atribuindu-se de către Consiliul popular al Sectorului — prin locul său de muncă — un apartament cu două camere.

● În după-amiaza zilei de 14 august a.c., călătorind cu trenul accelerat 751 pe ruta Constanța-Galați, am avut neplăcuta surpriză să găsim locurile în vagonul 10 ocupate. Nu mică ne-a fost nedumerirea să constatăm că din Constanța s-au emis de fapt mai multe bilete — trei în cazul nostru — pe același loc 24 din vagonul 10. Nu e vorba doar

de plata suplimentară a tichetelor pentru locul rezervat dar, de ce nu?, poate fi vorba și despre asta! E vorba însă de faptul că oameni în toată firea, ajungînd într-o situație contrarietate, cum a fost a noastră, se apucă de ceartă. De ce? Pentru neatenția unei funcționare de la casieria gării C.F.R. Constanța? Alăturat vă anexez și cele 3 (trei) bilete eliberate pentru locul însemnat pe tichete la acceleratul amintit și din ziua notată mai sus. (Cristina și Nicolae Bejan din Galați (str. Brăilei nr. 4, bl. H, sc. 4, ap. 2).

Că la Constanța marea este aproape și că respectiva casieră a fost distrată nu mai incăpe nici o îndoială. Cum nu incăpe nici o îndoială că de regulă asemenea „distracții” costă.

● Orașul Anina este situat într-o zonă cit se poate de pitorească. Aerul ozonat, înviorător, contribuie în bună măsură la o anume stare de sănătate a orașului și a oamenilor săi. Numai că, în cartierul „Mai” din Anina, la nici 200 m de blocurile de locuit, a fost plasată o crescătorie de porci în toată legea. În imediata vecinătate a acestei crescătorii numărînd vreo 300 de porci și aparținînd de I.M. Anina, oamenii și-au construit ei înșiși cotețe pentru păsări și porci. Să fiu foarte bine înțeles, scrie Ioan Pasternec, cart. „Mai” Anina, județul Caraș Severin, nu am avea nimic nici cu crescătoria, nici cu cotețele oamenilor, cu un singur amendament. Și una și altele ar trebui plasate în vecinătatea pădurii, iar pentru un plus de siguranță, să fie angajat un paznic. De ce asta? Pentru că este absolut imposibil să ne deschidem geamurile și să ne aerisim locuințele. Pe lângă mirosul greu, specific porcinelor, în zonă au apărut și roiuri mari de muște. Spuneți și dumneavoastră, reamplasarea nu se impune de la sine?...

● Primim de la Consiliul popular al județului Hunedoara un răspuns pentru Lucia Stoica din comuna Baru Mare, în urma unui memoriu adresat revistei. În care arată că nu a primit pensia de invaliditate, fiind nedreptățită de către oficiile de expertiză și penesii: Față de cele relatate și sesizînd situația deosebită a celei în cauză. Oficiile de asigurări sociale și pensii de stat a trimis dosarul Direcției generale de asigurări sociale, pensii și asistență socială din cadrul Ministerului Muncii solicitînd aprobarea în mod excepțional a revizuirii medicale a bolnavei, a schimbării de grad de invaliditate și, în sfîrșit, a reluării plății pensiei de invaliditate. Vă informăm în acest context că situația celei în cauză a fost recent analizată în cadrul unei ședințe la Comisia centrală de pensii, iar prin adresa nr. R231380/1987 s-a comunicat Oficiului de pensii Hunedoara-Deva aprobarea de către forul central a celor solicitate.

● Mă numesc Aneta Gogolici, am 75 de ani și domiciliul în Turnu Măgurele (str. Traian nr. 55). De ce mă adresez revistei? După o semi-paralizie am fost operată la urechea stîngă. În urma acestui neplăcut incident am fost nevoită să port un aparat auditiv. Aparatul purtat de mine pînă nu de mult se cheamă WINDEX-641, iar bateriile necesare funcționării lui corespunzătoare poartă inscripția DIK-VARTA-8. Abia de-aici încep necazurile mele. Nu mai dispun de bateriile atît de trebuitoare! Am aflat cu satisfacție că și în țara noastră se produc astfel de aparate auditive. Ce vă rog? Să mă sprijiniți pe lângă Ministerul Sănătății, fie să intru în posesia unor baterii ca acelea amintite mai sus, fie să intru în posesia unui aparat auditiv românesc, cu baterii cu tot, eventual și de rezervă.

● Pentru Nicoleta Rau din Caracal (județul Olt) primim următorul răspuns din partea Ministerului Muncii: Vă facem cunoscut că în situația în care aveți un copil în vîrstă de pînă la 7 ani, puteți solicita conducerea unității întreruperea activității pentru creșterea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 7 ani. La reluarea activității beneficiați de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, dacă vă încadrați în aceeași unitate în termenul de 90 de zile de la data cînd copilul a împlinit 7 ani.

● De la U.J.C.A.P. Neamț pri-

Scrisoare comentată

Un pic de omenie.

„Vă rog să mă iertați că mă adresez dv., dar acum nu mai știu încotro s-o iau. Sînt o bătrînă de 77 ani, cu hemiplegie stîngă, (mult mai accentuată la piciorul sting) — își începe scrisoarea adresată redacției IOANA M. OANA (ENE), din comuna Babaroaga, județul Argeș. Și, continuă: „...Cu vreo 6 ani în urmă, cel ce locuiesc pe șoseaua unde am și eu locuința, au pus mină de la mină și au realizat, cu concursul consiliului popular, o rețea de apă potabilă pe șosea — de-alungul ei și într-o parte, bineînțeles; eu neputînd strînge banii necesari, am rămas pe dinafară. Dacă apeland la cele 2 fete ale mele, ele inesele bunice acum, poate că mă ajutau. Dar nu am făcut-o și ele m-au certat cînd ne-am întîlnit după aceea (ele se află una în Slatina, iar alta în Rm. Sărat).

Cînd am vrut să bag și eu apă nu am mai putut: există opoziția generală a celor care au plătit instalația. Toți spun că dacă semnează tov. Cristache Nicolae (fost profesor, acum pensionar), semnăm și noi. Dar dînsul nu vrea, pe motiv că nu-l-am vrut la început „să merg cu ei”. Am fost și eu și tov. Cristache N. chemați la primarul comunei, dar tov. Cristache N. s-a opus categoric.

Să nu credeți cumva că, pe lungimea de 650 m. a instalației respective, nu a mai introdus nimeni apă în curte. Ba da, dar nu știu pe ce criterii se bazează vecinii mei cu care m-am înțeles întotdeauna, pînă acum, de nu mă acceptă. Le-am spus că dau 1000 lei, și nu 700 cit a dat fiecare, numai să bag și eu o cișmea, dar degeaba.

Gîndiți-vă că eu merg în baston fără să pot duce ceva în mină, iar ca să am o găleată de apă (sau mai puțin), apelez la alții, de multe ori cu plată, ca s-o am de la fîntina aflată la circa 40 m. de mine”.

...E ca și cu „greerele și furnica” — nu-i așa?! Dar să vedem mai departe, scrisoarea bătrînei:

„...I-am rugat frumos, i-am implorat. Fără nici un rezultat. Nu vreau să invinuesc pe nimeni căci, sinceră sîm fiu, eu am principala vină: vina de a nu fi împrumutat, atunci, banii necesari de la cineva, pe care însă nu știu în cît timp i-aș fi putut înapoia; sînt lucruri ce mă depășesc acum. Totuși, dacă eu am greșit atunci, mă gîndesc că nu am făcut-o din rea voință. Un pic de omenie ar rezolva problema, dv. ce părere aveți?! Cu deosebită stimă, și cele mai calde urări de bine, semnează...” (și urmează semnătura bătrînei).

Ce putem spune...?!

Fapta, e faptă. Iar furnicile, sînt furnici!... Se întîmplă însă, uneori, ca greerele — cel care ne încîntă prin scriștiul său sonor — să-și adune poalele fracului în față, inclinîndu-se a scumă. În cazul relatat mai sus, greerele nostru e în vîrstă... a îmbătrînit. Și, mai ales, ne scrie cu un deosebit bun simț, Hai tovarășe Nicolae Cristache... hai, bre omule, fă ceva!

HORIA PATRAȘCU

mim un răspuns ceva mai detaliat pentru Ecaterina Ignat din comuna Brusturi: Referitor la cei 8 copii ai petentei, menționăm că doi sînt la școala specială, unul este om al muncii la Fabrica de mobilă din Tg. Neamț, unul la o școală profesională din județul Constanța, unul a terminat clasa a X-a și lucrează la C.A.P. Brusturi, iar trei sînt minori. Petiționarea este om al muncii la Întreprinderea de „Volvatir” din Tg. Neamț, de unde primește lunar o retribuție de circa 1500 lei, alocația de stat pentru copii în sumă de 1080 lei și 500 lei ajutor-mamă cu mai mulți copii.

Avînd calitate și de membră cooperatoare, în anul agricol trecut a realizat 95 norme fizice la C.A.P. Brusturi, pentru care i s-au convenit următoarele produse și bani: 240 kg griu, 297 kg porumb stîuleț, 367 kg cartofi, 1,5 kg zahăr și suma de 1179 lei. Regretabil este că petiționara a refuzat să ridice produsele agricole menționate mai sus, emițînd și alte pretenții.

● Înainte vreme cooperativele de specialitate confecționau briuri din piele de iepure, supranumite și „Briul lui Iov”. Ca unul care am folosit un astfel de briu împotriva afecțiunilor reumatismale, vă spun că sînt cit se poate de practice. Fac propunerea — cred bine venită — ca blănăriile, cojocăriile să confecționeze astfel de briuri din piele de iepure, care liniștit s-ar putea confecționa și din deșeurile rezultate în urma prelucrării pieilor de iepure. (Marcel Mihălescu, Bacău (bl. 14, sc. D, ap. 7, Cornișă 1). Propunerea nu este lipsită de temeie practice, într-adevăr. Ar fi și un mod de a utiliza ceva mai chibzuit deșeurile rezultate de la prelucrarea blănilor.

● D.P.M.O.S. Teleorman răspunde Victoriei Camber din

București: S-a constatat că mama dv. — Dumitra Camber — nu avea 14 ani vechime în muncă, cum i s-a trecut în dosarul de pensie întocmit de către C.A.P. Cervezia, ci numai 7 ani. Cu 7 ani vechime nu avea dreptul legal să se înscrie la pensie, deoarece pensia pentru munca prestată și limită de vîrstă se acordă — potrivit reglementărilor Legii 4/1977 — numai la o vechime în muncă de cel puțin 10 ani.

Oare funcționarii de la C.A.P. Cervezia nu cunoșteau reglementările Legii 4/1977 privind atribuirea pensiiilor?

● Consiliul Popular al municipiului București și DGDL răspund că Dumitru Nencioiu, Florica Cobzaru, precum și Ioana Nencioiu — care au deținut în coproprietate imobilul din str. Distincției nr. 2A din Capitală au de îndeplinit următoarele formalități pentru încasarea sumei convenite drept despăgubire: Cetățeanul D. Nencioiu trebuie să prezinte la ICRAL Giulești acte autentice care să ateste dreptul său de proprietate asupra imobilului din str. Distincției 2A, printre care și un certificat de la Circumscripția financiară a Sectorului, din care să reiasă că imobilul a fost înscris pe rol și că proprietarul a plătit impozitul pe clădire pînă la data exproprierii.

● Ioan Mirică din București (bd. Metalurgiei nr. 37, bl. O-1, ap. 15, sectorul 4) face propunerea nu lipsită de interes: Conform regulamentului, controlorii de trafic I.T.B. sînt obligați să poarte uniformă și ecuson, deci, o ținută obligatorie și regulamentară. În scrisoare se merge cu lucrurile ceva mai departe și se arată că, din nefericire, s-au înmulțit cazurile în care controlorii I.T.B. vorbesc urît în mijloacele de transport în comun, folosind un limbaj și un com-

portament suburbane. O ținută corespunzătoare și un vocabular adecvat ar contribui, fără doar și poate, la o bună educație cetățenească și, firește, la un transport civilizat.

Pagină realizată de DORIN SALAJAN

Poșta redacției

Buțnaru Nicolae — Constanța: Avîndu-se în vedere situația deosebită a familiei dv., s-a stabilit să fiți înscris pe lista de prioritate a anului 1988 printre primii, pentru a vi se rezolve situația. ● Văduva Gheorghiu — Rm. Vilcea: Acea „simplă ședință” la care vă referiți a fost adunarea generală a oamenilor muncii care, în baza art. 64 lit. t din Legea 5/1978, a hotărît desfacerea contractului de muncă. Vă sfătuim să vă reincadrați acolo unde vi s-a oferit și în viitor nu așteptați ca sancțiunile să vă atragă atenția că greșiți. ● Tabacu Gh. Gheorghiu — com. Bănești (Prahova): Hotărîrea instanței de judecată este legală și temeinică, bazată pe avizul comisiei medicale și pe angajamentul de supraveghere al curatorului. ● Negruț Mihai — Brașov: Cu vechimea de 21 ani și 9 luni în grupa a II-a de muncă vă puteți pensiona la 59 ani, iar cu 22 ani și 4 luni la 58 ani. ● Asociația locatarilor din str. Băișoara nr. 3-5 — Cluj-Napoca: În această toamnă I.C.R.A.L. va executa remedieri locale la hidroizolații, dar pentru evitarea reparațiilor infiltrațiilor trebuie demontate toate antenele TV, montată o antenă colectivă și oprit accesul la terase. Pentru anul 1988 s-au programat lucrări de împănintare, reparația tencuielilor exterioare și refacerea căsuțelor de reglare gaze. ● Șerban Marin — Balș: Cum la concursul de admitere în școala profesională se pot înscrie absolvenții ai treptei I de liceu care nu depășesc vîrstă de 19 ani la începerea anului școlar, adresați-vă unităților deținătoare de parc auto, singurele în măsură să hotărască oportunitatea organizării unui curs de calificare fără scoatere din producție cu durata de 7 luni, la care pot fi admisi absolvenții ai treptei I de liceu, apți medical și psihologic pentru exercitarea meseriei de conducător auto. ● Brehar Ioan — Cluj-Napoca: În cazul dv., unitatea trebuia să vă acorde pentru perioada septembrie — 31 decembrie 1984 un concediu de 8 zile lucrătoare, pentru 1985 și 1986 cite 15 zile lucrătoare, iar începînd cu 1987 beneficiați de concediu de odihnă în cuantum maxim de 24 zile lucrătoare (Legea 26/1967). ● Crușitu V. Vasile Puiu — com. Vișoara (Neamț): 1) Potrivit prevederilor Decretului 335/1978, elevii școlilor de maștri învățămînt seral beneficiază în perioada cursurilor comasate, de retribuție, spor de vechime și compensație dacă lucrează în producție la unitățile ai căror încadrați sînt sau la unitatea pe lângă care funcționează școala, prin detașare. 2) Indemnizația pentru concediu anual de odihnă se calculează pe baza retribuției medii zilnice pe ultimele 12 luni. Dacă în această perioadă persoana a fost în concediu fără plată mai mic de 30 de zile, în concediu fără plată datorită reducerii temporare a activității unității, în concediu de studii sau nu a lucrat din cauza încetării activității fără vina sa, în baza art. 17. (3) din Legea 26/1967, perioadele respective, se exclud, atît ca timp cit și ca sume din calculul indemnizației de concediu. 3) După admiterea în școala de maștri, fiecare elev are obligația să încheie cu întreprinderea care l-a trimis un act adițional la contractul de muncă prin care se obligă să lucreze ca maistru minimum 5 ani după absolvire (art. 71 Codul muncii, art. 21 — Legea 1/1970 și art. 25 — Legea 6/1977).

REGHINA VARVICI

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Farmec și adevăr

Inocența nu-i, aici măcar la copil, ceva de durată. Ea este, într-adevăr, un dat al vârstei, numai că unul repede ameliorabil, și a vorbi, spre exemplu, de naivitatea specifică a desenelor de copii înseamnă a nu observa că, printr-o orientare a preocupărilor și prin scoalarea în treburile plastice imaginii, naivitatea devine curind trăsătură nerelevantă. În materie de desen și culoare, copiii sînt în stare să primească, încă din primii ani, învățături și deprinderi temeinice. Dacă nu ne mai miră faptul că, la zece ani, bunăoară, un tînar poate să cînte strălucitor la pian, să nu fim uimiți nici de performanțele artistice ale copiilor pictori. Ei rămîn, mai departe, naivi în ce privește relațiile din real, dar nu în aceea propriu creatiei plastice.

Zilele acestea s-a deschis la Muzeul Literaturii Române o expoziție de portrete ale scriitorilor noștri de ieri și de azi. Portretele, de format mai degrabă mic, cit două cărți poștale puse alături, sînt realizate de „Cercul de desen” din Școala generală nr. 1 Petrița. Am zis dinadins de „Cercul de desen” și nu de membrii lui, intrucît grupul gîndește și pictează unitar, semn că ideile ce le-au fost predate au fost asimilate bine. Deocamdată, acestea le ajung. Copiii nu sînt, în etapa actuală a formației lor, nevoia de a se diferenția stilistic. Grupul, îndrumat de unul din cei mai buni caricaturisti ai noștri, Ion Barbu, e deprins să privească la chipul cărturarului, să selecteze trăsăturile deosebitoare și elementele de caracter, așî în profesie cit și în viață, și să le exprime sintetice.

Impresia de ansamblu e categorică: fiecare portret merge la miezul lucrurilor. E o expoziție care ar putea fi găzduită și de o galerie de artă, și de un muzeu și nu s-ar mira nimeni c-o vede acolo. În doi-trei ani de desen constientizat, „Cercul de desen” al școlărilor din Petrița a căpătat individualitate. Cit despre farmecul aparte al vizuunii, cred că e exagerat să-l trecem, cu totul în seama inocenței privirii. Sigur, personalitatea unui Iorga, să zicem, nu poate fi deosebită de mîntea unui elev de șapte-opt ani. Nu poate fi sesizată, adesea oieș de mînti mai coapte. Copiii însă au reținut din fotografiile slatuarului faptului istoricului masivitatea prezentei sale. Orientată inocența a dat în umor Selecția e sustinută de ironie în lucrările copiilor, scriitorul apare ca o persoană marcată fizionomic, însă mareașul e în zodie veselă. O veselie fină, accentuată și de context. Fiecare imagine are gravitate; toate tind să ne spună un soi de poveste în care sacral se pierde. Cred că de aici se alege hazul portretelor. Din diferența dintre ce sînt noi și ce sînt scriitorii și ce cred copiii că sînt.

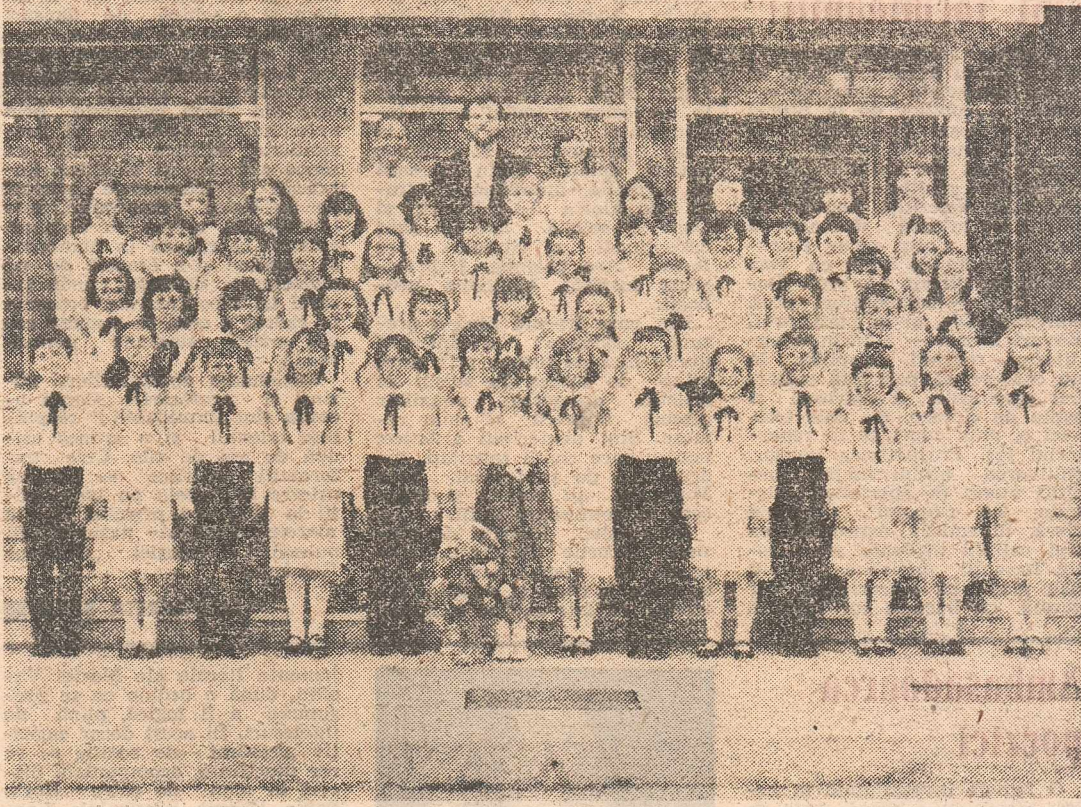
Mă simt, de aceea, îndemnat să-mi mărturisesc direct incitarea. Iată o manifestare artistică în care termenul, folosit cu mare prudență de cronicarii de artă, poate fi utilizat fără rezerve. Meritul momentului de farmec e al copiilor: Laurețiu Avasiloaie, Angela Banca, Filu Banca, Anița Baicu, Adrian Bărcăș, Viorica Bărcășay, Andrei Barbu, Alexandru Barbu, Carleta Cârța, Anamaria Cercel, Marinela Căraucanu, Claudia Ciobă, Dacian Conta, Tatiana Cîrșoară, Lavi Iordache, Robert Kiss, Irina Lungu, Daniela Munteanu, Veronica Mătușoian, Daniela Miron, Mirela Moroșanu, Laszlo Nyaradi, Laurențiu Oprita, Iuliana Rusu, Camelia Spățiu, Gabriela Spățiu, Diana Szilagyi, Mihaela Șumălan, Codruța Tartan, Anamaria Teodosiu, Geța Tode, Loredana Târ, Loredana Vasincea și Siniona Velicu, ale îndrumătorului cercului, Ion Barbu, și ale directoarei școlii, Cornelia Conta.

TUDOR OCTAVIAN

„Cîntarea României”

Copiii aceștia sînt formidabili!

Pagina 10



Artistul — conștiință a epocii sale



BUJOR MACRIN:

„Sînt actor fiindcă nu pot trăi în afara scenei”

— Știu, stimată Bujor Macrin, că aniversați în secret douăzeci de ani de cînd ați venit în Teatrul „Maria Filotti” din Brăila. Cu ce sentimente o faceți?

— Cînd, acum douăzeci de ani, alegeam, la repartitie, teatrul din Brăila nu știam nimic despre oraș, nu călcaseam niciodată prin aceste locuri. Am venit pur și simplu. Nu reușeam să găseșc teatrul. M-a adus, țin minte, un profesor de limba rusă din Brăila, iubitor de teatru de altfel, m-a adus pînă în prag. Am intrat și, aproape fără nici o tranziție, am început să joc. Asta durează de douăzeci de ani. Drept să fiu, aniversarea de care spuneti n-a avut și răgazul unor gînduri de bilanș.

— Ce însemna, acum douăzeci de ani, teatrul din Brăila față de teatrele bucureștene, de lingă care veneați?

— Ce înseamnă și astăzi; pentru unii, provincie, pentru alții, o neprevăzută șansă: aceea de a juca mult. Eu, unul, mă inseriu în a doua categorie. Nu știu ce înseamnă provincie. Nu e o ipocrizie ca în povestea cu vulpea la struguri, nici mîntea românului de pe urmă. Am terminat în aceeași promoție cu Florian Pittis, Dan Borcea (astăzi la Piatra Neamț). În timpul institutului, jucasem vreo

cat să redevin eu însuși, așa-dar să mă... vopșesc șaten. Mășteră acestei operații a încercat însă borceanele (la propriu, din păcate!) așa că am ieșit cu părul negru corb! A urmat un tratament inverșunat cu leșie și toate leacurile băbești și nebăbești, al cărui rezultat a fost un păr de culoare incertă, ceva spre verde, cu care am defilat prin vara brăileană a lui 1963 ca pe sub furcile caudine. A trecut...

— Intre această poveste și Malvolie, rolul pe care-l interpretați în ultima premieră a Teatrului „Maria Filotti”, A DOUĂSPREZECEA NOAPTE, de W. Shakespeare, care sînt reperele experienței dumneavoastră?

— Fiecare rol a însemnat o experiență importantă. Fiecare premieră a fost pentru mine o bucurie, o victorie, chiar dacă de fiecare dată am simțit exact cit mai aveam de făcut în rolul respectiv. Bucuria scenei m-a sprijinit însă, dincolo de toate îndoielile. Cele mai mari satisfacții mi le-au adus însă întîlnirile cu regizorii de talent, cu personalități puternice. Și, din păcate, ele n-au fost chiar multe. Colaborarea cu mereu alți directori de scenă e adevăratul oxigen al meseriei noastre. Pentru că, inevitabil, după un număr de spectacole, regizorii trupei te-au catalogat și te distribuie în consecință, adică numai în empoii. Nu-mi vine ușor să spun că primul meu rol de compoziție este acest Malvolio din A douăsprezecea noapte. Dragoș Galgoșiu, montînd pentru prima oară un spectacol la Brăila, a avut curajul de a ne distribui pe fiecare altfel de cum eram obișnuiți și de a ne cere să punem la bătaie, în joc, joaca. „Jurați-vă!” — am auzit de neumarate ori la repetițiile cu A douăsprezecea noapte. Ei bine, a fost greu. Era o altă manieră de interpretare ceea ce ni se cerea, am avut de înfrînt înierții, timidități, tendința la lipsă de mă-

(Continuare în pag. 10)

TANIA RADU

Gala filmului

chinez

Marți seara, 29 septembrie, în Capitala, la cinema „Studio” a avut loc gala filmului chinez, una din numeroasele manifestări culturale organizate de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, cu prilejul celei de a 36-a aniversări a proclamării Republicii Populare Chineze.

În cadrul culturii noi, socialiste, alături de celelalte arte, cinematografia chineză a cunoscut, mai ales în ultimii ani, o dezvoltare fără precedent. Producția cinematografică, realizată în 13 studiiouri plasate pe tot cuprinsul țării, atinge în prezent, de pildă, peste 120 de filme artistice de lung metraj. Indiscutabil, cinematografia chineză este azi una din cele mai puternice și prolifiche din lume, abordînd o tematică diversă, cu o deschidere umanistă de interes general, dovadă prezenta sa la marile festivaluri ale cinematografiei, premiile obținute, cit mai ales aprecierile de care se bucură în rîndurile spectatorilor de pretutindeni, inclusiv de aprecierile spectatorilor români.

De-a lungul anilor, pe ecranele noastre au rulat filme chinezești deosebit de valoroase: filme istorice, filme inspirate din lupta poporului chinez împotriva asuprii imperialiste și a reacțiunii interne, filme de actualitate și de acțiune, filme muzicale, cu tematică sportivă sau filme pentru copii și tineret. Sînt de neuitat pentru spectatorii români filmele social-politice Călătorul cu cătușe, Băiatul cu rîșea, Se întorc cocorii sau tîburătorul film Zîmbetul unui om chinuit, pe care, în una din cărțile mele, l-am așezat în categoria celor mai bune filme de acest gen din lume, apoi filmele de actualitate, delicate și pline de originalitate, Vreau să dansz, Pescărușul speranței, Acrobatele sau Fata cu ochi luminoși, ca și filmele cu o mare audiență la public, foarte gustate în special de spectatorii tineri, precum Lovitură fulgerătoare, Luptătorul

(Continuare în pag. 11)

GRID MODORGEA

Metafora ca acțiune

Cronica literară de Romul Munteanu
Pagina 11

Tei, anotimpul eternei primăveri

Fotoreportaj de Octavian Ștîreanu și Paul Agarici
Pagina 12 și 13

Vitrina artelor

Cintarea României

Copiii aceștia sunt formidabili!

Apariția frecventă în municipiul Zalău a afișelor care anunță concertele corului de cameră al copiilor de la Școala nr. 5 trezește todeauna interes. Un spectacol extraordinar, cum a fost cel intitulat „Anotimpurile copilăriei”, a rămas punct de referință pentru iubitorii de muzică din această localitate. Corul celor patruzeci și șapte de copii cu voci cristaline, dirijat de prof. Dorina Creț — colaboratori prof. Galvacsy Eva, și la pian, prof. Kovari Laszlo — a încântat auditoriul, reușind, de pildă, la un concert, să parcurgă măiestrit partiturile a douăzeci și șapte de cintece, din cele treizeci și unu, cuprinse în repertoriul lor. Prospețimea vocilor, cultivarea aceluia timbru specific, numit de specialiști „cristalin de clopotel”, armonia clară, dinamica, expresivitatea sunt calități evidente ale acestei formații artistice. Copiii dau glas cu sinceritatea lor curată, cu bucuria lor însoțită

simțămintelor senine pe care le împărtășesc. Din vocile lor izvorăsc în fluid cald și gingaș veselia unei copilării lipsite de umbrașele grii.

„Ce e ritmul? Este armonie. Cum e ritmul? Este tonic!” Redăm o frântură dintr-un schimb de cuvinte avut în pauza de la o repetiție cu un băiat de cincisprezece ani, Călin Boca, maestrul bateriei în orchestra grupului vocal instrumental „Silvana”, de la Casa pionierilor și șoimilor patriei Zalău. Călin lucrează în formație, împreună cu frații săi Florin — chitarist, și Oana — solistă. Are un simț excepțional al ritmului. Are forță. Are pasiune. Improvizază inspirat. Muncește neobosit.

Din vara trecută până-n prezent, „Silvana” a însumat multe luni de turnee prin țară, pline de succes. În suisul ei artistic, atingerea anumitor piscuri farmecă și chiar uimesc. Sint dexterități artistice, pentru care copiii talentați, îndrumați de profesorul Ioan Mureșan, au muncit și muncesc în continuare mult.

Învirțile, jocurile de arădăit, jocurile fecioarești, cintecele de viață nouă atrag spectatori, copii și adulți, în tocmă ca într-un joc minunat.

Este repertoriul celor cincisprezece instrumentiști și soliști ai tarafului Casei pionierilor și șoimilor patriei din orașul Jibou, dirijor al tarafului, învățătorul Victor Pinteș. Lor li s-a alăturat de la un timp și o echipă de dansuri populare, tot ale copiilor, formind astfel un ansamblu popular foarte îndrăgit de spectatori sălăjeni. Taraful pionieresc din Jibou cucerește prin autenticitate, acuratețe și sensibilitate artistică. Apariția pe scenă a fetelor și băieților, îmbrăcați în frumoasele porturi de pe Valea Someșului, este întâmpinată mereu cu aplauze, aplauze ce răsună în numeroase comune și-n orașele de pe meleagurile Sălăjului, unde taraful își face frecvent prezența în cadrul a ceea ce numesc copiii artiști stagiune permanentă.

Exclamația spectatorilor, părinți și profesori: „Copiii aceștia sunt formidabili!” răsplătesc talentul și o muncă asiduă de ani de zile. Cele trei formații artistice se numără printre laureatele pe țară, ediții la rind cu premiul I, în marele Festival național al muncii și creației „Cintarea României”.

MARGARETA MICU

Muzică

Muzicianul patriot



De 15 ani încoace, compozitorul Nicolae Bretan se bucură de o deosebită faimă internațională, iar în această privință este suficient să cităm declarațiile unor mari personalități din lumea muzicală: „La vârsta de 66 de ani sint tot mai mult atras, din cadrul vastei imperfecțiuni a vieții, de către mica perfecțiune ce poate fi cuprinsă și care este în muzică liedul. După ce l-am comparat pe Bretan, în calitate de compozitor de lieduri, cu Brahms, Schumann și Schubert, acum îl proclam pe Bretan preferatul meu”, iată cuvintele lui Irving Lowens, celebru critic și muzicolog american, cuvinte consemnate de editorul new-yorkez al liedurilor lui Bretan, în noiembrie 1983; „Orice clasă de canto din cadrul oricărui Conservator, ar trebui să țină seama, neîndoielnic, de predarea liedurilor lui Bretan”, este părerea marii profesoare Elisabeth Vrapios, de la „American University” din Washington; „Profunzimea muzicii lui Bretan, melancolia ei, formind un aliaj cu lumea schubertiană este o revelație”, crede Alice Dukas, directoarea Institutului de Artă Muzicală din Baltimore; muzicologul dr. Charles Johant, criticul muzical al ziarului „The Christian Science Monitor” scrie: „Acest compozitor român extraordinar de original îi aminteste, în același timp, pe Schubert și Rimski-Korsakov”. „Cete legeni, codrule” este unul din liedurile cele mai mari pe care le-am auzit vreodată”. Aceleași păreri elogioase despre compozitorul român le nutresc nu numai mari esteticieni, dar și cîntăreți de o mare răspundere internațională, ca Frederika von Stade, Eugenia Moldoveanu, Dan Iordăchescu, Eduard Tumulgean și alții, care și-au înscris în repertoriile lor multe dintre lucrările creatorului clujean.

Dincolo de valoarea operei lui Bretan, confirmată de esteți foarte cunoscuți, dar în primul rînd de marele public, oarecum contestată stilistic — în linii

mari — de alți muzicieni români, rămîn de apreciat citeva fapte de importanță vitală. Patriotismul său, care în condiții primejdioase, chiar, cu fascismul în față, s-a manifestat prin crearea operelor „Horia” (1937) și „Arald”, cel puțin în prima lucrare fiind vorba de dreptate și unitate națională, de frăția dintre țărani români și cei ungureni. Spune Horia: „Noi, românii și celelalte nații, luptăm mereu și împreună pentru libertate”; ori folosirea ca leitmotiv, în aceeași operă a mobilizatorului și vechiului cîntec „Deșteaptă-te Române!” Național și Universalul care se reflectă în creația lui Bretan nu pot fi negate, căci melosul nostru (citate în „Horia” din cîntecele „Hi, hai, murgule”, hore, colinde etc.), ritmul popular (reliefat în „Horia” și „Luceafărul”), și modurile populare românești (exclind în mixolydian și lydian) se întrepătrund organic, legîndu-se cu scriitura melodico-armonică ce poartă o vizibilă influență a romantismului german, mergînd „pînă la Wagner”.

Iată motive suficiente pentru a înțelege dreptatea care i se face post-mortem acestui compozitor în anii noștri; dreptate care nu putea exista fără o înțeleaptă politică de reconsiderare a valorilor românești; dreptate care a condus în acest an — centenar, la repunerea citorva opere ale lui Bretan, pe diferite scene; la susținerea unor numeroase recitaluri de lieduri Bretan, avînd ca protagoniști, în primul rînd, pe Ionel Voineag, Nicolae Floreș, Ferdinand Weiss și Andrei Tănăsescu; la tipărirea a trei volume de lieduri Bretan; la înregistrarea radiofonică ori discografică a numeroase lucrări, celelalte așteptîndu-și rîndul, care s-ar putea grăbi — credem noi; la organizarea unor simpozioane pe tema Bretan, în cadrul unităților universitare de învățămînt artistic; iar interpretarea măaistră dată operei „Horia”, la Opera Română din Cluj-Napoca (regia Viorel Gomboșiu, scenografia Mihai Nemes, dirijor Gheorghe Victor Dumănescu, interpreți Vasile Cătănă, Mugur Bogdan, Ion Lazăr, Georgeta Oblovșchi, Margareta Virban, Ion Micu, Titus Pauliuc, Ion Tordai, Rodica Toma, Ștefan Popescu, Marius Truculescu, maestrul de cor Emil Maxim), ca și a operei „Luceafărul”, interpretată în concertul orchestrei simfonice și a corului Filarmonicii „George Enescu” dirijate excepțional de Remus Georgescu (solisti Ionel Voineag, Dan Zancu, Eleonora Enăchescu, Ruxandra Donose, Ștefăniță Lascu, Nicolae Andreescu, maestrul de cor Nicolae Bica), evenimente la care noi am asistat și despre care ne vom referi ulterior, au marcat, desigur, un viraj al manifestărilor din acest an, cu muzica lui Nicolae Bretan.

„Cinstire valorilor neamului românesc”, iată una dintre preocupările societății noastre actuale; iar acest îndemn al Partidului, se realizează astăzi și în cazul lui Nicolae Bretan, la 100 de ani de la nașterea acestui muzician-patriot.

CLAUDIU NEGULESCU

Ambasadoarea poeziei

O femeie înveșmîntată în negru apare pe o scenă unde se întîlnesc citeva obiecte familiare nouă și începe să povestească despre naștere, despre copilărie și adolescență, despre tinerețe și iubire, despre bătrînețe și moarte. Iar poveștile ei în versuri conturează în mod tulburător trecerea noastră prin lume și se constituie într-o meditație profundă asupra condiției umane. Astfel a fost conceput de către realizatoarea săi spectacolului Respirări cu Nichita Stănescu: ca o succesiune coerentă de poeme care să pună în evidență etape distincte ale existenței noastre. Scenariul întocmit de Constantin Crișan dispune într-un montaj ce se urmărește cu mare interes unele din versurile lui Nichita Stănescu care



proslăvesc puterea omului de a rezista la încercările inerente ale vieții și de a fi pînă la urmă biruitor. Cuvintele capătă o și mai mare forță rostite în ambianța meticuloasă gîndită de pe scena Teatrului Mic unde se desfășoară acest recital extraordinar din lirica stănesciană, ambianța populată cu tapiseriile rafinate ale Serbanei Drăgoescu, și de tulburătoarele aran-

jamente florale ale Mariei Vasiliu, după o ordine ce se presupune a fi logică, plină de înțelesuri. În acest decor sugestiv presărat de semne ce se cer descifrate, acompaniată discret la pian de către Horia Sabin Drăgoi, admirabila Leopoldina Bălănuță ne face să ne bucurăm de farmecul unor poezii care de-acum au devenit un bun de preț al literaturii noastre. Tandră și energică, mediativă și de o sensibilitate complexitoare, gata să izbucnească în plîns sau fiind de o exuberanță ce stîrnește uimirea, actrița dezvăluie prin mijloacele teatrului, prin propriile ei mijloace de o remarcabilă finețe, complexitatea unei opere ce ascunde încă multe enigme. Cu modestie și har, cu dragoste și aleasă prețuire, Leopoldina Bălănuță devine pe scena Teatrului Mic excelenta ambasadoare a unui mare poet, a unei mari poezii.

GEORGE ARION

La Opera Română

● Mica Serenadă de Mozart, Simfonia neterminată de Schubert și Valsuri de Johann Strauss alcătuiesc tripticul de balet Seară vieneză programat vineri 3 octombrie la ora 18. Sub bagheta dirijorului Lucian Anca, vor evolua, în roluri principale: Cristina Teodorescu, Ștefan Bănică, Rose Marie Both, Gheorghe și Carmen Angheluş, Mihai Tugearu etc.

● Simbătă 3 octombrie (ora 18) Cavaleria rusticana (Onoara țărănească) de Pietro Mascagni și Paiate de Leoncavallo. Alături de Nicolae Urdăreanu, care debutează în Alfio, vor cînta: Lucia Țibuleac (Santuzza), Adriana Alexandru (Lola), Ionel

Voineag (Turiddu), Lucia Becar (Mama Lucia), iar în Paiate — Elena Simionescu (Nedda), Ludovic Spiess (Canio), Vasile Martinou (Tonio), Ștefăniță Lascu (Arlechinul), Lucian Marinescu (Silvio). Conducerea muzicală: Carol Litvin.

● Duminică 4 octombrie, în matineu, s-a programat pentru copii basmul coregrafic Albă ca zăpada și cei 7 pitici al compozitorului Cornel Trăileșcu, în regia și coregrafia Doinei Andronache. În rolurile principale: Anne Marie Vretos, Laurentiu Guinea, Madeleine Vasilescu. Dirijează compozitorul.

● Cu Florin Georgescu în rolul Edgardo și Victoria Bezetti în rolul titular, duminică seară, la ora 18, se va cînta Lucia di Lammermoor. Își mai dau concursul: Emil Iurașcu (Enrico),

Gabriel Năstase (Arturo), Pompei Hărășteanu (Raimondo), Ruxandra Vlad (Alice) și Nicolae Bratu (Normano). Conducerea muzicală: Constantin Petrovici.

● Cu Eugenia Moldoveanu în Margareta, Florin Diaconescu în Faust Dan Zancu (Mefisto), Lucian Marinescu (Valentin), Marina Mirea (Siebel) și Adina Iurașcu (Martha), marți 6 octombrie (ora 18) Faust de Charles Gounod. Dirijează Constantin Petrovici.

● Din repertoriul verdjan, miercuri 7 octombrie, la ora 18, Bal mascat. Sub bagheta dirijorului Constantin Petrovici, vor interpreta, Constantin Ene (Riccardo), Nicolae Urdăreanu (Renato), Cornelia Pop (Amelia), Veronica Gârbu (debut în Ulrica), Gerda Radler-Anca (Oscar).

BUJOR MACRIN:

(Urmare din pag. 9)

sură. În ce mă privește, am înțeles pînă la capăt rolul Malvollio, am înțeles ce anume doare să transmită, nou, original, Galgoțiu, ce aveam de făcut. Și totuși, au fost momente cînd am simțit că nu am suficiente mijloace pentru a transmite ceea ce gîndesc.

— Sinteți modest. Malvollio, în interpretarea lui Bujor Macrin a fost — am văzut spectacolul — o propunere rotundă, inteligibilă, cu multe momente frumoase.

— Nu sint modest. Sint lucid. Și m-am obișnuit să mă judec foarte aspru. E o „gimnastică” absolut necesară într-un oraș care nu are decît un singur teatru. Poate că aceasta este singura capcană a „provinciei”. Lipsa concurenței imediate. Situațiile în care am intra, even-

tual, în competiție cu alte teatre, cu specialiști sint destul de rare: premiarele cu critica de teatru, turneele în marile orașe — unde putem fi judecați de un public avizat, cu experiență, de colegi de breaslă. În rest, ne aflăm față în față cu publicul nostru, care ne cunoaște, în mijlocul căruia sintem ca în familie — ceea ce creează, firește, și tentația soluțiilor de minimă rezistență.

— Cum se rezistă acestor tentații?

— Întîi și-ntîi, prin dragoste de meserie. Dacă dragoste e — vorba lui Marin Preda — nu există de fapt, asemenea tentații. Greu este să joci în fiecare seară cu acea stare pe care o ai la repetiții, cu efortul de a da totul, de a atinge pragul maxim al rezolvării intențiilor. Sint situații — de ces-o ascundem? — cînd publicul nu reacționează poate așa cum am dori. Nu numai în deplasare, ci și acasă. Sint săli și săli. Dar dacă un singur om te ascultă, te

înțelege, merge în consens cu tine — se poate face artă. Și întotdeauna va fi măcar un singur om alături de inima scenei.

— Cum este publicul brăilean?

— Bun, atașat de teatrul nostru, de ceea ce facem. Azi, orașul e mult mai mare decît atunci cînd am venit eu în teatru. Poate că nu s-a îmbogățit cu tot atîția spectatori fideli cu cîți cetățeni a dobîndit în douăzeci de ani, dar nici n-a pierdut vreunul. Apoi, există un anumit fel de egoism altruist: a juca pentru tine. A juca față în față cu conștiința ta de artist, cu ambițiile tale. E un egoism în beneficiul altora și cred că nu trebuie renunțat la el.

— Aveți ambiții?

— Una singură: aceea de a juca atît-cît pot eu de bine. Am mai fost întrebant de ce nu plec din Brăila, de ce nu fac mai mult film. Am răspuns, la prima întrebare, că nu înțeleg de ce aș pleca; ce s-ar schimba

dacă aș deveni, peste noapte, actor la București, de Ploiești, de Cluj? Există oare compozitori de București și compozitori de provincie? Sau pictori? E oare cerul altfel în alte locuri decît aici, la Dunăre? Nu cred. Arta are dreptul să treacă peste granițele administrative. Am ambiția de a fi un foarte bun actor aici, la Brăila. Cît despre film cred că n-am făcut mai mult pentru că n-am fost chemat mai des să fac. Dacă e nevoie de mine într-un loc, urmează să aflu. Așadar e un lucru care nu depinde de mine și nu am de gînd să-l provoc în vreun fel.

— Nu v-a preocupat niciodată faptul că sinteți prea puțin cunoscut dincolo de Brăila?

— Există două feluri de a gîndi această meserie: joc pentru a juca și joc pentru a fi văzut. Eu nu joc pentru a fi văzut. Spectatorul nu sint decît o prelungire a mea. Nu țin să o multiplic în milioane de exemplare. Sint actor pentru că nu

pot trăi în afara scenei și atît.

— Nu v-ați întreprat pentru ce v-am solicitat acest interviu?

— Ba da, dar n-am îndrăznit să dau un răspuns.

— L-ați și dat, în premiera eu a DOUĂSPREZECEA NOAPTE, ca și în cele peste 120 de roluri cite numără cariera actorului „de Brăila” care sinteți. Ce va fi după alți douăzeci de ani?

— Abia acum, după douăzeci de ani, cred că începe, cu adevărat, cariera mea. Am atîns, în sfîrșit, vîrsta, care să mă apere de rolurile de „tinereți”. Sper că sint la pragul marilor roluri pe care și le dorește orice actor.

— Vă simțiți tînăr?

— În materie de actorie, cred că nu mi-a plăcut niciodată să mă simt foarte tînăr. Mă simt bine în preajma acestei maturități cu care abia aștept să joc teatru. Un anotimp înnoitor își arată fața în Teatrul „Maria Filotti”. Îl trăiesc cu speranță și cu bucurie. Mai căutați-ne.

Vitrina cărților

Deși nu i-am întâlnit numele în dipticul Poezia românească contemporană (1950—1975) și nici în lucrarea precedentă. **Panorama deceniului literar românesc 1940—1950**, gândite de autorul lor, Al. Piru, ca un tablou pe cât posibil cuprinzător a trei generații de poeți. Const. Nisipeanu, ajuns octogenar, are satisfacția unui nou volum de versuri, **Arbori cu aripi de harte** (Ed. Cartea Românească, 1987) notabil prin maniera în care consolidează o evoluție îndelungată.

La capătul ei cel de debutase cu o plachetă nonconformistă (**Cartea cu grimase**) alături de Eugen Jebeleanu, Sasa Pană, Ștefan Roll și Geo Bogza, păstrează din tonul începuturilor același mod de a se mărturisi, bivalent. Pe de o parte inclinat să dea glas evenimentelor interioare, pe de altă să redimensioneze în lucrarea lirică realitatea: „Dăruiește-mi piciorul tău sting și fac din el / o corabie pe care să visăm mină în mină / pină se va revărsa din noi o ploaie de flori / și de flăcări pline de vrajă din a căror sevă să întindem / între catarge un hamac legănat de adierea amurgului / un hamac în care să ne odihnim scufundându-ne / cât mai adinc unul în visele celuilalt pînă ce timpla / zăpezilor ascunsă în fosnetul pavilionului de pe catarg / se va topi la prora splendidei înserări“ (**Pasărea mult așteptată**).

Procesul de maturizare petrecut de-a lungul citorva decenii, de la suprarealism la un modernism sever epurat de stridente descoperă, ca într-o oglindă, chipul celui ce știe să citească în sine: „Eu mă întorceam către mine și eram nedumerit, / se întâmplase ceva undeva, dar eram surd și orb, / de fapt nici nu eram, probabil mă inventaseră alții. / Atunci de unde am gândurile? mă întrebam / și încercam să mă trag de mine afară ca pe o sabie / din pro-

pria-i teacă sau ca pe un inecat care se zbate / la mal să fie tras din apă, dar a venit viitorul peste mine și / m-a absorbit fără să-și facă din asta vre-o problemă...“.

Itinerar împlinit

prime noul univers, proclamă drept primă condiție bucuria muncii: „Acum stau față în față cu propria mea oglindă și strig: / eu sint oameni buni acesta, eu am inventat frunzele / și aerul și lumina, aruncați în mine cu pietre / și lumina se va face pline, aruncați în mine cu noroi / și aerul se va face uzină, aruncați în mine cu flăcări / și veți înțelege de ce toamna / frunzele visează că au devenit furnale“.

Se remarcă, sint sigur, că în poezia anilor, și lexical și ca tonalitate poetică. C. Nisipeanu cultivă o rezonanță adecvată rezuzitei sale intens colorate. Este, în expresie, un sunet robust și, mereu o luminosită subliniată. Nu lipsesc elementele de decor citadin (uzina cu furnalele ei triumfătoare) precum și piinea, frunzele, flăcările, purtătoare de înțelesuri quasi-feerice. Enunțul, probabil nu întâmplător, înregistrează capacitatea poetului de a extrage frumosul din materia primară. Totodată nu lipsește o convertire, să o numim realistă, a muncii în cîntec, a inefabilului cristalin în imagistică vizionară.

Îmi amintesc cu ce vibrantă prețuire l-a salutată Miron Radu Paraschivescu pe Const. Nisi-

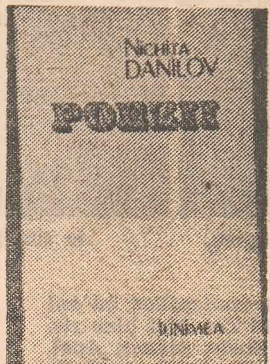
peanu, la apariția culegerii antologice **Stăpina viselor**. Autorul neuitatelor **Cîntice țigănești** reținuse pentru comentariul său din poemele lui Constantin Nisipeanu o sumă de exemple probante pentru talentul novator intrupat în elaborări tehnice de bună modernitate. Reiau dintre citatele alese de Miron Radu Paraschivescu unul care mi se pare pe deplin convingător atît în linia conciziei cît și a transparenței de sunet. Ne întâmpină, cu articulația sa verbală inconfundabilă, ritmul energizant al interpretării naturii. Ritmul urmează o logică a amplificărilor, ca într-un montaj încă neterminat. Emblemele sint dinamice, cuceritoare, și merg în pas cu orientarea spre concretul plastic: „Riturile sint brătări pe care pădurea / le poartă la miini. / Fiecare copac e un ocean. / Pe care îl duci la ochi să privești / Prin el orizontul. / Dimineața corăbii sint spălate pe dinți / Cu apă de fluturi...“

Acest nostalgic al metamorfозării feerice a publicat relativ rar: în total unsprezece volume. Craiovean de bastină, a studiat la Academia Comercială din București și a profesat ca om al cifrelor. Dar, lăsînd deoparte puținele date prin care recapitulăm virtele efemere și ocupațiile inerente, simbolic pînă la cel mai bun coeficient opțional îmi pare atașamentul scriitorului față de frumusețea coltului de țară care este Bucureștiul, firească plăcerea cu care captează forțata străzilor, viabilă omenește frica lui de crepuscul.

Cititorul recentei cărți de poeme **Arbori cu aripi de harte** se reîntîlneste cu un explorator reîntîrîrit al eului. Deși la vîrsta senectutii, Constantin Nisipeanu invocă experiențele tinereții fără rețușuri. Un mod de a crede în fabuloasa ei plenitudine.

HENRI ZALIS ■

● Cel mai recent volum de versuri semnat de Nichita Danilov se intitulă cît se poate de simplu: **Poezii** (Editura Ju-



nimea). Simplitatea este și nota caracteristică în cele mai multe dintre poemele acestei cărți: „Iarbă sint privirile noastre / prin care alergi / cu picioarele goale și tălpile reci / și fiecare pas al tău / e o picătură de rouă“. De la desenu auster, în genul haiku-ului și pînă la balada neliniștită, în ritmuri mereu accelerate (ca în cîntecul lui Jacques Brel: „In casa arborilor somn / se înalță arbo-

rele somn / păsări de aur printre crengile lui / în somn șoptesc nimănui / nimănui nimănui / (ah liniștea liniștea mea // ah liniștea liniștea mea)“ titlurile acestor **Poezii** — intrucitva inegale față de celelalte volume ale poetului — dezvoltă un portret al autorului fantast, singularizat de un acut gust al bizarului.

● După **Tărani de platină**, Eugen Mihăescu publică un nou roman, la Editura Eminescu. Titlul său — **Trei zile uimitoare** — anunță o radiografie sub microscop a unui fragment din



realitate. Un roman de actualitate, un roman despre cum se pășește în viață ca tînar specialist proaspăt repartizat.



● Poetul Titus Vișeu este prezent în librării ca autor al unui volum de eseuri, notații, însemnări de călătorie prin țară, tablete, intitulat **Fotografia unei iubiri**. Este înainte de orice o mărturisire de dragoste față de viață, față de muncă, față de țară. Cartea degajă energie, curiozitate, vocație de reporter, toate scăldate de o sensibilitate pe care și-o revendică, desigur, poetul.

statuetei de jad. Și în Visul unei actrițe se poate vedea limpede noua tendință a cinematografului chinez și anume aceea de a moderniza pînă la

Gala filmului chinez

refinament vechile subiecte melodramatice, specifice în general popoarelor asiatice, de a le universaliza, de a le face plăcute și pentru restul marelui lumii. Povestea este doar un pretext pentru a face o demonstrație de fotogenie: actrițe și actori foarte frumoși,

costume decoreuri, muzică aleasă și mai ales o imagine rafinată concursă la un spectacol de cea mai bună calitate. Un astfel de divertisment superior este și **Visul unei actrițe**, desfășurat pe fondul unei crime pasionale, iscate de conflictul dintre doi frați care iubesc aceeași fată, însă unul o iubește cu adevărat, celălalt, venit din Hong Kong, interesat, urmărind de fapt ca prin intermediul ei să-și ucidă frațele pentru a rămîne singurul moștenitor al averii tatălui lor. Aceste date inițiale ale dramei însă devin apoi un nou pretext pentru a complica la extrem relațiile dintre personaje, dînd filmului o turnură psihologic-detectivă.

Este doar o cale dintre multele direcții și tendințe actuale ale cinematografului chinez.

Cronica literară de Romul Munteanu

Metafora ca acțiune

De cîte ori se vorbește prin librării că va apare o nouă carte de Fănuș Neagu, mă cuprinde o stare ciudată de surescitare a întregului meu spirit imaginar. De obicei, episoadele povestite cu anticipare de autor le-am uitat sau le-a scos el însuși din roman. Valul cărții nepublicate face însă înconjurul orașului, aureolată de un spor de informații care de care mai trîznite. Cînd romanul lui Fănuș Neagu, **Scaunul singurătății** („Cartea Românească“, 1987) ajunge în librării se epuizează repede, iar eu mă simt obosit, intoxicat de propriile mele versiuni imaginare despre cartea sa.

Puține, foarte puține lucruri anticipate de mine le regăsesc masiv amplificate în carte. Așa este poezia Dunării și poezia porturilor în vreme de noapte. Dacă Rimbaud le cerea poezilor să aibă simțurile derreglate pentru a avea acces la adevărata literatură, Fănuș Neagu și-a dezmarginat de multă vreme imaginația și a „pervertit-o“ în așa măsură încît reprezentarea scenelor groțesce îl așează în competiție cu unii prozatori din America Latină, singurii care mai sint în stare să transforme „scirnavia“ într-o lume serafică (vezi scena cu orbii, fecioara și crima, p. 135—136).

Scriitura colorată a lui Fănuș Neagu, ca și modul său aparent derreglat de ficționare asupra realului își au soriginea în orient și în vechiul Bizanț. Unele texte de patristică din această lume, tîlmăcite tirziu și în românește, pun în lumină retorica asiatică cu stilul pompos, ca și o uriașă dragoste pentru neverosimil.

Or, modul de fantazare a lui Fănuș Neagu, spirit barochizant prin excelență, se înscrie în acest tip de retorică. Narațiunea din **Scaunul singurătății** nu se poate memora fără o vădită dificultate. Ea este ca un uriaș vitraliu spart, secvențele mici ale acestei povestiri sinuoidale fiind risipite de-a lungul cărții. Pînă cititorul află că Leb Betleem este unul și același cu Lazăr Mantora, el s-a împiedicat de multe valuri de metafore, care devin adevărate baraje de dificultate pe parcursul lecturii. Fiindcă în această carte și colonelul Bezar Carofeanu de la **Departamentul orchideelor** fusese Scipius, vestitul cuțitar care-și mai face mina pe seama șoferului său Madona. Și cînd una dintre fete (Hovalica) spune



că odată s-a închipuit băiat, nu uită să adauge: „Eu cred că oamenii se schimbă în ceva ce nu sint, cînd vor să pedepsească“.

Stările sufletești de mare tensiune sint reprezentate ca niște reflecții descriptive. „Frica asta, domnule Saltova, strecurată otrăvit, abil și minuțios în tot sufletul, nelăsînd o singură cută neatinsă, ca o dragoste inundîndu-te pe neașteptate, seamănă cu clipa de dinaintea morții, despre care se spune că e plină numai de întorcerea în copilărie“.

Fănuș Neagu reprezintă în romanul său o lume bulmacă care trăiește o existență descentrată și nu-și găsește punctele reale de reper. Reveria scriitorului, ca și a personajelor sale se mișcă între apă și pămînt. Dinspre ape sau de sus vin faptele misterioase. Lumea le crede fiindcă nu dorește să lasă din această stare de reverie mistică, unde spațiul răului se interferează cu ușurință cu cel al binelui.

Cînd Luiza-Maleta o pune pe Dida s-o omoare pe frumoasa Tuia, cea adorată de orbi, răspunsul oloagei ce stătuse pe scaunul singuratic este net: „cei frumoși-sint ursiți să moară tineri“.

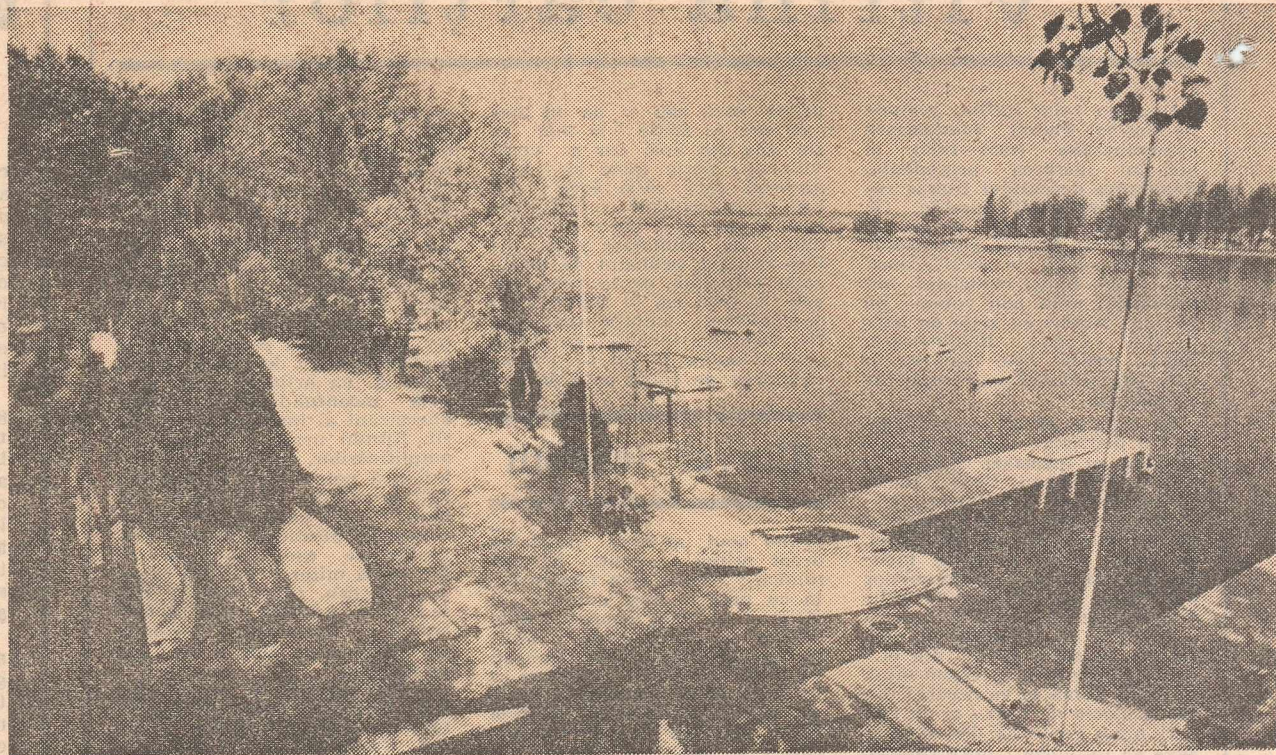
Cînd forța imaginativă este proiectată asupra unui peisaj ce se vitalizează prin anotimp, asistăm la un adevărat desfrîu de cuvinte. „Sus, sub norii albi și rari și narcotizați, primăvara umbra cu beregata tăiată și din rană-i hohoteau flori; caișii purtînd pe brațe mii de urme de icpuri însingurate, prunii scuturînd spumă spre înalțuri, frii smulse din capul hergheliilor sosite în galop din funduri de Asia, fete pîrguindu-și trupul la soare, întinse pe divane, pe rogojini. Jos, coconi de fluturi, sus un oraș meșit din timp, urîndu-l pe celălalt, punea gura pe cer, mușca din el, lacom“.

Se știe că Fănuș Neagu are o gîndire metaforică. În opera sa, metafora sporește sensurile realului și mărește dimensiunile fictivului pînă la limitele cele mai frapante ale neverosimilului. Dar în **Scaunul singurătății**, metafora slujește adeseori și la ambiguitatea realului sau chiar la opacizarea lui.

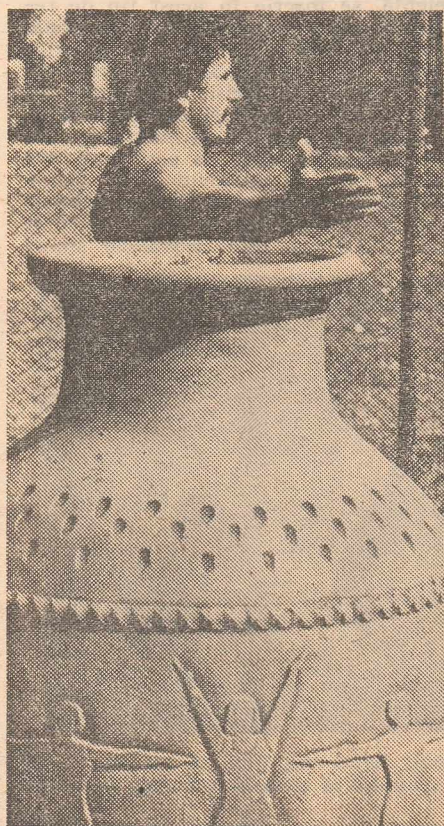
Semnele societății care se schimbă, urmele de spirit concentraționar sint risipite pe parcursul romanului, poate și din dorința de-a evita unele procedee primite la care făcuseră apel autorii prozei despre obsedantul deceniu.

Inciziile în real nu lipsesc și ele ni se par elocvente, ca și itinerariul vieții lui Leb Betleem care, revenise în țară să aducă probe pentru un vinovat fără vină. Dar **Scaunul singurătății** trăiește ca un roman-poem, grefat pe lumea Brăilei, trăiește prin arta de mare refinament în care Fănuș Neagu este unic.

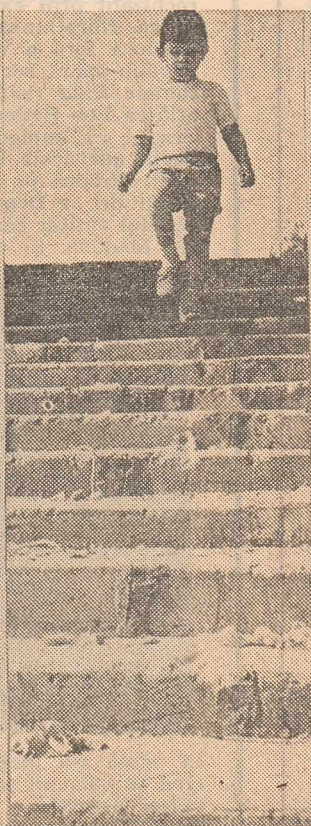
Tei, anotimpul eternei primăveri



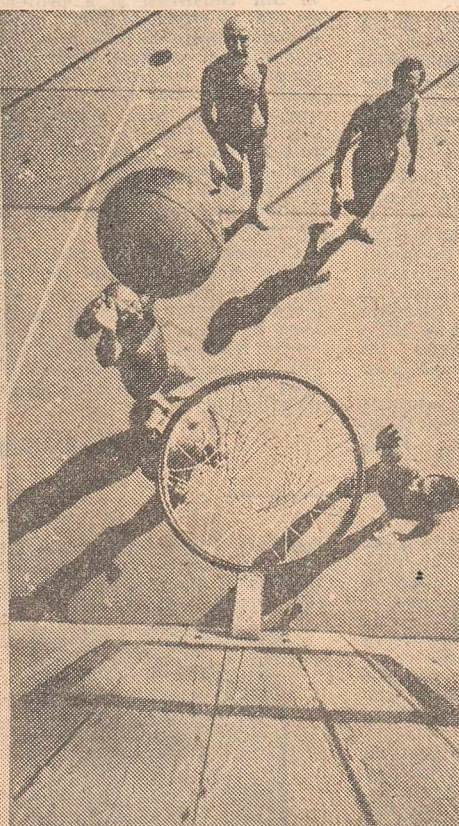
Mai mult decît un amfiteatru pentru „semestrul al treilea”: o instituție pentru starea de spirit a stude



În calea soarelui, sau cum se nasc simbolurile



Vremea trece, dar, mai ales, vremea vine



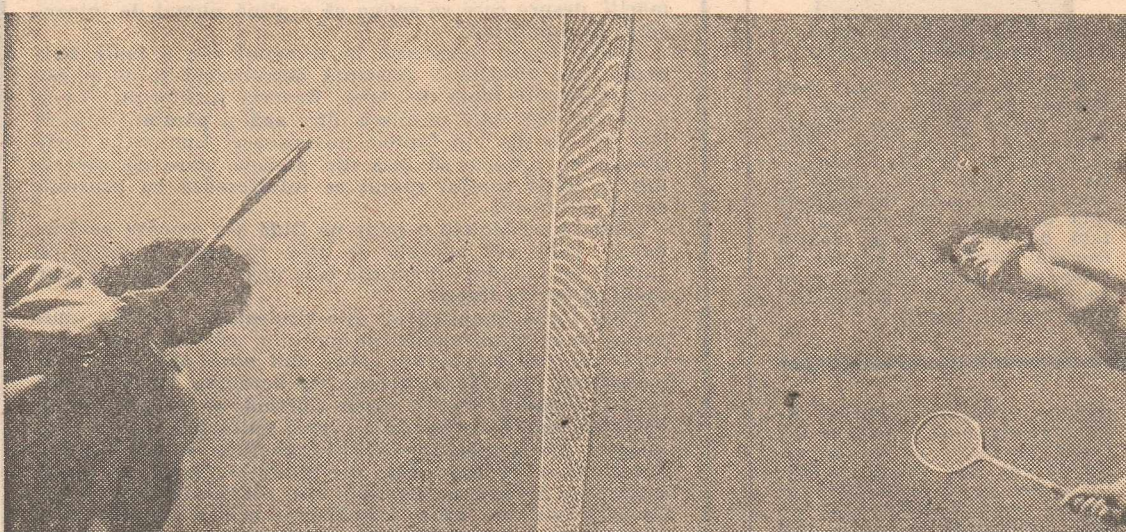
Un punct de sprijin în universul sportului



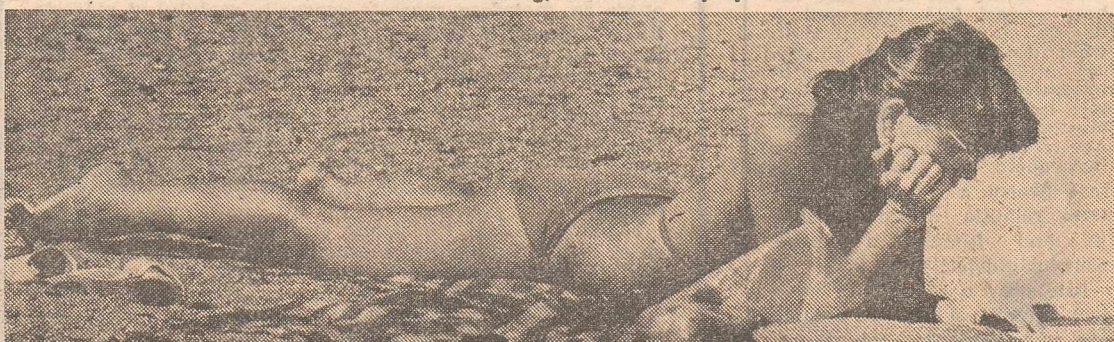
Toamna, umbrele se lungesc, se lungesc...



În sus, pe firul ap



Un mod de dialog, un mod de apropiere

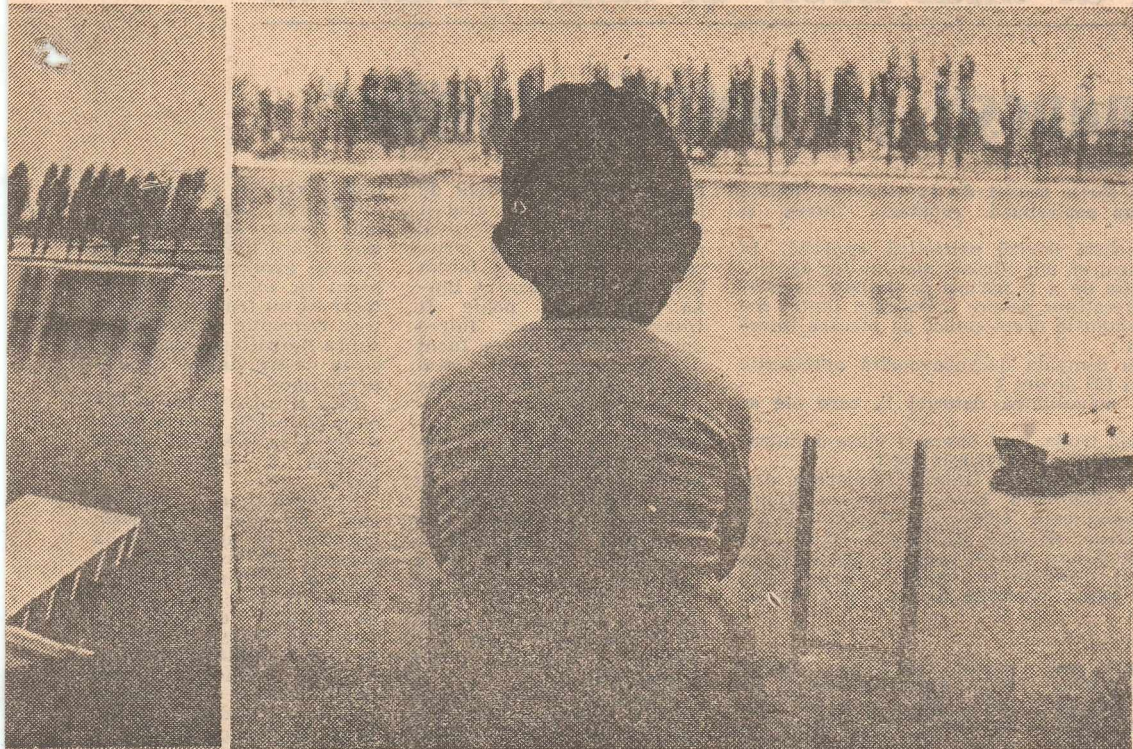


Chiar și pe plajă, lumina vine dinlăuntru...

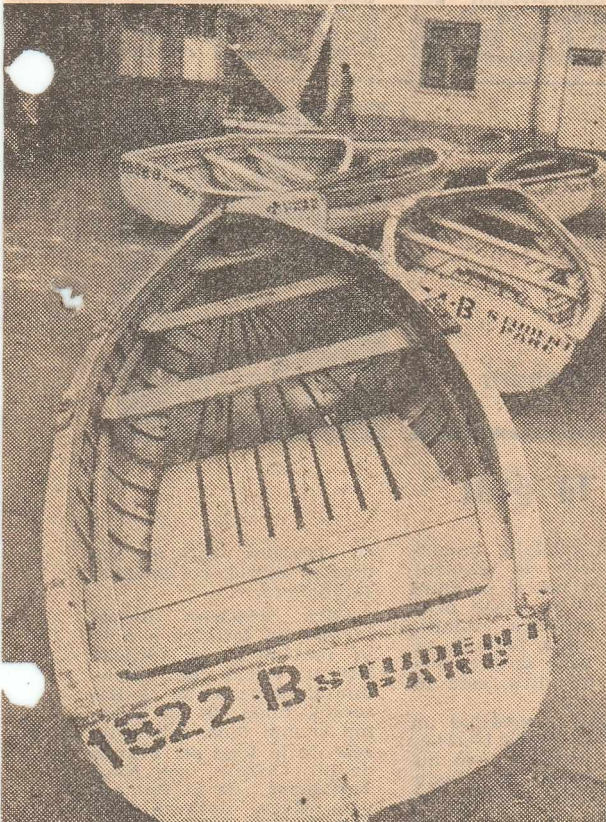
O inspirată decizie a dat în grija studenților, cu ani în urmă, o parte din țărmul lacului Tei. Mai bine zis, era un mal ce trebuia, înainte de toate, asanat. Apoi, generoase și consecvente gesturi civilizatorii au scos la lumină întreg perimetrul, șlefuiind virtuțile cadrului natural într-o fizionomie ce a devenit unică în peisajul de azi al Capitalei. Și nu numai atât, ci, așa cum mărturiseau nu o dată oaspeți de peste hotare ai Complexului, sînt puține țări din lume în care există asemenea amenajări în exclusivitate destinate studenților.

E foarte greu de cuprins într-o definiție tot ce reprezintă Teiul pentru oraș și pentru tînerii lui. Un îndemn discret, strecurat de gazde pe alocuri, cînd și cînd, sună cam așa: „Cînd doriți să petreceți clipe minunate într-un decor splendid ce concentrează farmecul litoralului și eleganța stațiunilor de odihnă, exuberanța tinereții și profunzimea actului cultural, delicia muzicii și voluptățile sportului sînteți așteptați la noi”. Potrivite într-un anume fel, unele sub altele, din aceste cuvinte „iese” pe verticală COMPLEXUL TEI.

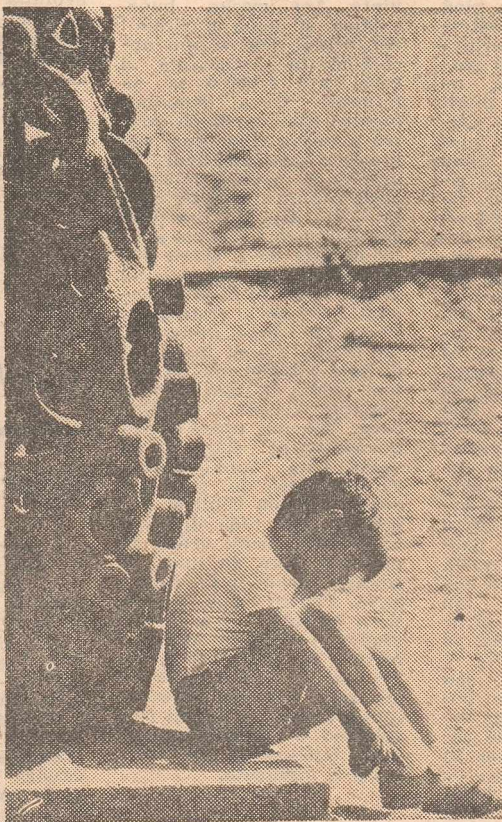
Complexul Tei este mai mult decît un spațiu al vacanței, este mai mult decît un amfiteatru pentru semestrul „al treilea”; este — s-ar putea spune — o instituție pentru starea de spirit a studenției. Aici, proeminența actului cultural, diversitatea formelor de agrement, discreția loisirului și chiar timpul plin în care-ți poți aduna sau risipi gîndurile de peste zi coexistă într-o accesibilitate totală. Comoditatea și oportunitatea „serviciilor” de orice natură, senzația de a participa la tot și de a putea face orice fără acele avataruri care transformă o zi de odihnă în chiar opusul ei sînt, însă, doar partea vizibilă, „care ne interesează pe noi”, a aisbergului; dedesubt se află circuitele unui mecanism organizatoric foarte bine pus la punct și la a cărui menținere în stare de funcționare impecabilă veghează oameni destoinici, trecuți prin școala organizației studențești, oameni pentru care altruismul este o vocație și un talent. Ion Stoica este numele propriu al directorului dar și al spiritului întreprinzător, mereu neliniștit și-n căutare de ceva nou. Mircea Angelescu îl secondează cu eleganța și siguranța unui informatician care știe întotdeauna ce tastă a computerului îi dă răspuns la cutare problemă. Virgil Stoica este „vrăjitorul din Oz” al întregii mișcări culturale, Gheorghe



Melancolia — ca o speranță în vîrsta ce va să vină



Apa începe să fie mai largă, uscatul — mai strimt



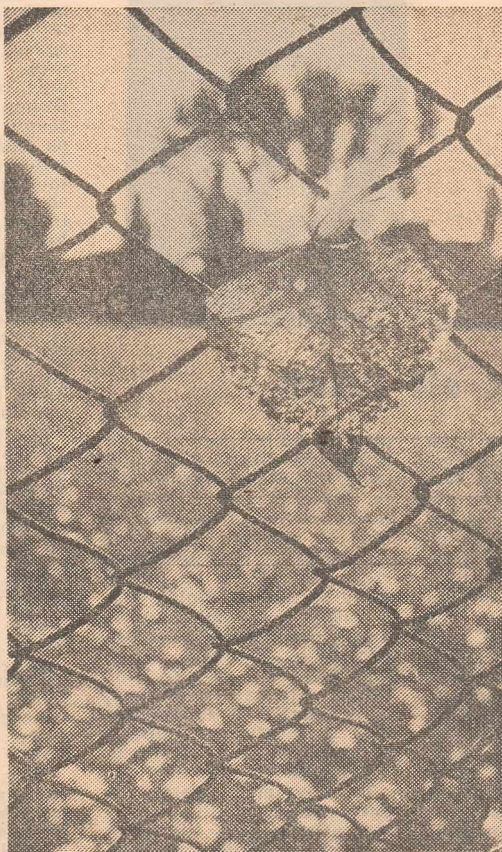
O piedică mare cit un grăunte de nisip

Thiru — un barometru și-un izvor de certitudine, Traian Bălan — un ubicu administrator de bază, George Tira și Dănuț Ispasie — doi pionieri care stăpînesc „centrul tablei, Florin Onulescu — „doctorul“ instalațiilor tehnice, Sorin Comarșescu — amfitrionul întrecerilor portive, Pavel Dabița — unul din frumoșii anonimi care fac de toate, Ion Tănăsescu — o scînteie de spirit activităților artistice. Aș putea continua enumerarea, dar ar ajunge la același rezultat: al spiritului de chipă, cooperant și disciplinat pe traiectorii bine definite, care inoculează întregului complex o neobosită vitalitate.

Mărturie a atenției acordate tineretului, condițiilor ale de viață și odihnă, Complexul „Tei“ reprezintă, odată, și proba peremptorie a capacității de inițiativă a organizației de tineret, a resurselor sale multiple de participare la viața civică a orașului. De aceea, vedem că n-ar fi deloc nepotrivit gestul edililor de a ncredința tot tineretului misiunea amenajării întregii zone a lacului Tei pe măsura și pe porivă a ceea ce s-a făcut în perimetrul studentesc. Acesta de departe e un exemplu pentru împrejurimi — și, spre beneficiul unei Capitale în continuă modernizare cum este acum Bucureștiul, s-ar putea naște aici, din toate „porțiunile de mal“ ale Teiului, un splendid oraș de vacanță al tineretului.

Desigur, aș fi putut scrie aceste rînduri în plină vară, dar atunci era prea simplu și prea de-la-sine-în-ales: oriunde vara, sezonul estival aduc un plus de armec și de pitoresc. La Tei, însă, anotimpul tutelar este unul interior și este unul al eternei primăveri. În plus, Teiul este iarăși în plin sezon odată cu avansa reîntoarcerii studenților și-și deschide de pe acum porțile sezonului viitor prin tot ceea ce se proiectează și se lucrează încă din acest început de toamnă. Aici, trăirile se conjugă mereu la modul civilizat și la timpul tineretii. De aceea cred că Teiul a fost și ultima redută a verii, ultimul bastion în care s-a putut instala toamna. Fotografiile alăturate sînt primele petele de toamnă smulse din „Teiul“ ultimei duminici și lui septembrie. Și ele încearcă să spună că nădărnici începutul de toamnă nu este mai straniu decît în spațiul unei eterne primăveri.

OCTAVIAN ȘTIREANU



Pecetea timpului rămîne o graniță formală: Teiul continuă să înflorească!

Fotoreportaj de PAUL AGARICI

Cultura și viața

Un act de creație umană nu poate fi act de cultură dacă nu se obiectivează într-o existență, n-a ființat pînă atunci sau dacă nu adaugă altceva existențelor anterioare. Cultura se instituie astfel în raport cu natura, societatea, dar mai ales cu omul ca un important factor generator de mutații.

În raport cu natura naturală, cultura reprezintă de fapt, un nou tip de existență care se adaugă naturii, supraetajînd-o, transformînd-o în unele cazuri, radical, în scopul satisfacerii la cote superioare a trebuințelor umane. Omul crează însă acte de cultură numai ca ființă socială și în această calitate el exprimă idealuri, năzuințe, aspirații sociale confruntîndu-se, prin realizările sale originale, cu modul de a gîndi și simți al celorlalți oameni, ale unor grupuri sociale sau chiar ale întregii umanități.

Odată creat și însușit, asimilat de societate, actul de cultură se transformă în act de civilizație. Adăugînd procesual astfel de creații, cultura reușește să îmbogățească civilizația materială și spirituală a unei societăți pînă cînd aceasta își „iese“ din matca sa, depășindu-se calitativ, și astfel, cultura se instituie ca unul din factorii de bază ai transformării socialului, un adevărat „far“ — cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — „care să lumineze calea întregii națiuni spre noi victorii“ — în edificarea societății socialiste.

Cel mai mare beneficiar al acestei vocații transformatoare a culturii este însă omul. Atît ca făuritor de valori dar și consumator, omul, așa cum spunea L. Blaga, repetă acea mutație ontologică, de geneză, a umanului. În ambele ipoteze el se naște și se perfecționează, devine subiect al unui adevărat salt ontologic pe care cultura, prin formele sale concrete (artă, filosofie, morală etc.), îl determină cu propria sa ființare. Din cele peste 250 de definiții date pînă acum culturii, cea a lui Heriot ni se pare în acest context semnificativă. Acesta definea cultura drept ceea ce rămîne după ce ai uitat tot. Deși paradoxală, afirmația este plină de conținut. Înțelegem din ea că, în urma efortului de a te apropia și a-ți însuși valorile culturale, ceea ce rămîne este de fapt, cizelarea omului, șlefuirea sa interioară, potențarea în plan superior, a valențelor personalității. Prin vocația sa transformatoare, cultura îl ridică astfel pe om la demnitatea supremă a omenescului.

Ajuns în acest stadiu, demersul pune implicit problema raportului dintre calitatea vieții noastre și cultură. Deși a fost pusă relativ de puțină vreme în gîndirea teoretică din țara noastră și este un concept încă în curs de explicitare și precizare, calitatea vieții cu unele excepții, a fost tratată mai mult din perspectiva dimensiunii sale economice. Fără îndoială că cei ce au scris pe această temă au marele merit de a fi contribuit la elaborarea conceptua-

lă a dimensiunii economice a calității vieții. Incontestabil, este vorba de o dimensiune fundamentală, indispensabilă a calității vieții umane. În spiritul celor spuse de Marx fără asigurarea unui nivel corespunzător al acestei dimensiuni nu se poate vorbi despre calitatea vieții în plan uman. Dar singură, dimensiunea economică nu este suficientă pentru a explica în toată complexitatea sa, calitatea vieții umane.

Deși nu ne propunem să definim în manieră originală conceptul de calitate a vieții, pornim de la premisa că acest concept trebuie să evidențieze bogăția omului, iar omul bogat, după Marx, este în același timp omul care are nevoie de o totalitate de manifestări de viață umană, omul la care propria sa realizare se manifestă ca necesitate lăuntrică, ca nevoie interioară.

În prelungirea celor spuse și de alți autori, calitatea vieții este înainte de toate, un concept ontologic, el afectînd modul existențial al întregii individualități umane în cadrul unui anumit tip de relații sau grupuri sociale. El este și trebuie să rămînă un concept care să desemneze o stare existențială a omului. Or cum această stare existențială este foarte complexă, omul fiind un adevărat Univers în care Marele Univers a „sădit“ valențe și trebuințe multiple, aceste trebuințe nu sînt în nici un caz numai trebuințe economice. De aceea, în determinarea calității vieții umane alături de factorii economici, cultura se situează printre factorii de primă importanță, atît la nivel individual cît și social. Se poate afirma că factorul cultural își pune amprenta atît pe elementele de viață cotidiană ale fiecărui om (aranjamentul locuinței, organizarea vieții de familie etc.) cît și pe formele superioare ale culturii etice, artistice, filosofice.

În ipostaza sa mai restrînsă de cultură generală, prin care înțelegem totalitatea capacităților spirituale dobîndite prin studiu și reflecție, care determină afirmarea creatoare în plan superior a personalității, cultura are caracter structurant, modelînd individul uman, făcînd din el ceea ce numim astăzi omul cult, adică acel om în al cărui profil spiritual se îmbină armonios cultura intelectuală cu cea afectivă și care se afirmă în societate ca personalitate multilaterală. Acest lucru facilitează în mare măsură posibilitatea integrării în social, componentă deosebit de importantă a calității vieții, de mare valoare nu numai pentru tineri, mai ales în condițiile actuale, în care impactul condițiilor umane cu revoluția tehnico-științifică, procesul rapid de urbanizare, situațiile de stress sînt realități ce nu pot fi contestate. Facilitarea integrării active a individului în social, pro-

(Continuare în pag. 15)

Dr. în filozofie ION BĂTLAN

În numărul viitor al revistei noastre

Reportaj de noapte
din casele viitorului

de DAN MUCENIC și PAUL AGARICI

Anchetă Flacăra: Ce faceți ca legatari ai unui nobil și sfânt testament

„Creșterea limbii românești și-a patriei cinstire“

S-a implinit 120 de ani de cind, pe mai 1867, la București, se convoca „Societatea Literară Română“, ale cărei lucrări aveau să pună bazele Academiei Române. Au trecut 120 de ani în care cultura și știința românească s-au ridicat la rangul de instituție de stat, ani în care limba română a devenit instrumentul altor valori literare și de gândire filozofică.

Retrăind cu emoție evenimentul atât de important în dezvoltarea culturii noastre naționale, ne amintim, dintre atâtea fapte și idei de răsunet, tulburătorul discurs de „recepțiune“ pe care o personalitate a timpului, Ștefan Golescu, îl rostea în numele guvernului, punind în evidență „misi“ cu adincă semnificație pentru ziua de atunci și pentru totdeauna: „nu poate fi dorință mai legitimă... pentru membrii aceleiași națiuni... decît aceea de a-și cultiva limba națională, tezaur pe care nu este putere omenească să-l iee de la un popor (...) d-voastră primiți astăzi de la națiune un depozit de o valoare inestimabilă, limba sa. În această sală... și în această zi în care vorbesc inimile tuturor românilor, ce v-ar putea zice guvernămîntul României, ce nu ar fi deja în inimile dumneavoastră? În aceste inimi cetim această dorință ca Societatea Literară să nu uite nici un mi-

nut că depozitul sacru primit de la străbuni, limba, trebuie să-l lăsăm posterității române... întreg și intact“.

Inspirați de această deviză patriotică, superbă în expresia și adevărul ei, am adresat mai multor oameni de cultură invitația de a fi părtași la dezbaterile deschise tuturor generațiilor despre „creșterea limbii românești“, propunîndu-le drept punct de plecare întrebările ce urmează:

1) În ce fel ați comenta dumneavoastră aprecierile făcute în urmă cu 120 de ani?

2) Cum vedeți actualitatea datoriei la care ele se referă?

3) Ce faceți, prin truda, prin opera și viața dumneavoastră, pentru creșterea limbii române?

Au răspuns: Titus Popovici, Gabriel Dimisianu, Aurel Covaci, Dan Grigorescu, Ileana Vulpescu, Eugen Barbu, Ioanid Romanescu, Gheorghe Tomozei, Mihai Beniuc, Ovidiu Zotta, Nicolae Manolescu, Daniel Dimitriu, Romul Munteanu, Marin Sorescu, Edgar Papu, Petra Poantă, Val. Condurache, George Alboiu, Dinu Săraru, Eugen Simion, Constanța Buzea, Cezar Baltag, Gh. Bulgar.

mâne, fiind un moment de limbă vie și, în același timp, de limbă expresivă, prelucrată, după un strict canon estetic. Nu facem greșea să credem că limba vie, orală, poate fi transcrisă direct într-o operă literară. S-au făcut destule experimente, mai ales în proză, crezîndu-se că „autenticitatea“ limbajului oral oferă, implicit, autenticitatea creației artistice. Dar aceste experimente nu au decît o valoare de pur document lingvistic. Tot Céline a arătat că este o enormă diferență între un roman argotic, care transcrie fidel un anume limbaj, și un roman care, fără a copia limba orală, creează o limbă nouă, care conține o intensă sugestie a oralității.

Pentru un scriitor român de azi, problema capitală rămîne aceea a inventării unei limbi literare viabile, care să țină cont atât de evoluția expresivității genurilor literare, pe de o parte, cit și de aspectele adesea surprinzătoare, ale

limbii vorbite azi, pe de altă parte. Așa cum s-a mai spus, limba română este încă o limbă plină de resurse expresive și ar fi păcat ca acest moment literar să nu fructifice, printr-o concepție modernă asupra limbajului, tocmai aceste visuri virgine de expresivitate.

Prin Nicolae Labiș și Nichita Stănescu, poezia postbelică a redescoperit marea tradiție a poeziei românești.

Nenumăratele talente care au apărut în poezia noastră în ultimele două decenii au beneficiat de această experiență aurorală, au refăcut cu intensă reflexivitate drumul cunoașterii totale a poeziei și, de aceea, indiferent de obiectivele particulare care pot fi făcute unor autori, trebuie să credem în misiunea tinerei generații, o generație masivă și responsabilă. Și editorii noștri trebuie să creadă că această generație contribuie de pe acum covârșitor la creșterea limbii românești.



Fănuș Neagu

Un farmec al vieții

Cred că am învățat limba în felul în care învață fiecare om întâi de la părinti și de la bunica din spre mamă. Tatăl meu avea un limbaj foarte colorat. Inclusiv înjurăturile, în frunza cărora se situau cele despre grijanie. Mi-amînesc eram copil fragil, că, într-o zi, a trecut pe la noi cineva cu o iană de furat. Iapa, puțin cam netrebnică și nărăvașă, nu se dădea văruiată. (Căii se vârluiesc pentru a fi vinduți sub altă culoare, mai departe) și tatăl meu i-a strigat: „Pucioaso!“ și iapa s-a liniștit. Mama trăiește, e bisericooasă și folosește un limbaj cu arome de cronică. Nu știu de unde această mlădiere, pentru că n-are mai mult de patru clase primare. Bănuiesc că o moștenește pe bunica Tasica, femeie măruntică și iute de gură — și așa trebuia să fie pentru că a crescut treisprezece copii, și, dacă nu te repezi în cei treisprezece draci în fiecare clipă, vă închipuiți ce se poate întimpla într-o gospodărie dintre cîmpii și bălți. Bunica era analfabetă, dar o dăruise cel ce împarte darurile cu harul povestirii. Era între noi, pe arie, la bostană, la vie, la pescuit, ceea ce este Ion Creangă în millocul țării. Spre deosebire de toți frații mei, eu n-am crescut în casa părintească, am crescut în casa bunicilor, situată chiar pe malul grîlei — curtea veche a fost dărîmată pe jumătate de ape iar în 50 de ani nu va mai exista; se vor uni apele bălții cu apele grîlei. Și-mi închipui că va veni și peste-le în matcă. Bunica îmi spunea sule de basme, îmi păstra peeni cu codița ceruită în surele de pleavă, gutui în grămezile de grîu și mi le dădea atunci cînd îl repetam eu basmele. Simt și acum miresma cuvintelor bătrînel. Mai venea să doarmă în casa bunicilor o verisoară de a mea, și ea fermecată de poveștile ce se auzeau acolo seară de seară și care azi predă la o universitate sanscrită, greaca veche și latina. În casa aia am învățat să ascult vîntul, apele, sosirea

primăverii, primul tipăt al brînduselor și graiul tuturor păsărilor ce zboară pe deasupra bălților. E o casă cum nu va mai fi niciodată una pentru mine. Cred că am ajuns și am rămas povestitor dinspre partea bunicii, dar sint nevoit să adaug că în părțile Brăilei, din care mă trag, toți oamenii folosesc un limbaj plin de arome, de întorsături ale frazei, cu totul neașteptate. Acolo oamenii nu se cunosc după nume, ci după porecle, și cea mai mare bucurie a lor e să ridă unul de altul. Iar cînd n-au de cine ride, rid de ei însiși. Sint oameni coltați, vițelosi și pătimași. Pentru ei limba română este un farmec al vieții. De altfel, așa se explică și faptul că Brăila a dat foarte mulți scriitori și artiști. Unii, de faimă mondială. De la tată, am păstrat voluptatea înjurăturii pe care o practic în deochiul fiecărei zile, căci vorba lui: „Mai bine să înjur eu un sat întreg de dimineată decît să mă injur eu pe mine“. De la mamă, duc în suflet împăcarea cuvintelor, adică cea care tine de veșnicia și sfîntenia vorbei. Dar mi se pare că m-am lăudat destul!

Limba literară e un fenomen complex. Ea unește graiul de acasă cu minunea verbului scris, dar scris numai de minile de aur. Eu m-am format ca povestitor de la întâi și întâi. Ion Creangă, Sadoveanu, mai apoi Voiculescu și Panait Istrati, Ionel Teodoreanu. Dar aici trebuie să întorc frunza și să ingenunchez în soapta ei amăgitoare pentru toată literatura populară. Nu poate nimeni alunge scriitor de limbă română fără să stie pe de rost cel puțin o sută de doine și balade. Trebuie să visezi în limba fără de moarte a cîntecului vechi românesc pentru a spera să ajungi să scrii cum se cuvine. Literatura noastră populară, uluitoare în conținutul civilizației europene, este pentru sufletul oricărui scriitor român ceea ce este Dunărea pentru România: curcubeul pe care se sprijină o țară, un neam și cîteva milenii

de existență. Eu învăț românește și de la colegii mei, unii alții de dăruții frumosului, încît mă umplu de invidie. Nu fac enumerări spre a nu uita pe vreunul. Oricum, fac parte dintr-o generație care, pînă la ora actuală, se dovedește a fi cea mai puternică de după război. Mi-as permite să-l amintesc pe Faulkner, unul din marii scriitori ai lumii, care sună ca tinerii scriitori, spre a ajunge să urce în stîmna cititorilor, trebuie să citească, să citească, să citească! Să citești pînă aproape să orbesci. De altminteri, autorii orbi au fost cei mai mari. Luată-l pe Homer și nu-i mai dați drumul din brațe niciodată! Eu îmi închipui din experiență că fiecare scriitor se povestește pe sine. În acest caz, se și vorbește pe sine. Iată cum obișnuiesc eu să scriu — și scriu foarte greu! Îmi notez zilnic toate impresiile frumoase sau urite pe care le aud, fiindcă viciul și dumnezeirea merg mină în mină, și îmi nascocesc un adversar în mine, care să mă provoace la împerechieri de cuvinte. Nu există zi sau noapte, în afară de alea cînd merg cu zeii la zdrobiți struguri, în care să nu adun trei sau patru fraze pentru o povestă, o piesă sau un roman. Nici o frază ale cărei cuvinte nu-mi sună în ureche, în modul meu de a trăi și gîndi viața, nu-si

găsește locul pe hîrțile mele. Am tot timpul un capăt în buzunar și-un capăt de creion pentru că strada, piața, stadionul, circuma mă slujesc cu cele mai neașteptate alcătuirii de cuvinte. Am ureche bună, culmea, și deloc muzicală! Am ochiul așer și sint neconținut în așteptarea a ceva care trebuie să se întimplă. Ceva nemaipomenit! Stau la pîndă pentru a vedea cînd lubul cuvintelor sare pîrleazul în grădini și pături misterioase. Cuvîntul trebuie căutat! Și trebuie încovoiat sub genunchi! Trebuie adus în situația de a primi linia el cuvîntul pe care nu și l-ar fi vrut pereche niciodată! Cei vechi stiau acest lucru mai bine decît noi. Să facem din ei un capăt de țară! Altfel, nu ne putem păstra în țara limbii române drepti și cuvîncioși. Mie îmi place să fiu povestitor al stărilor de vreață. Cită lună se leagă-n mare nu cuprinde mîntea! Eram copil și voiam să scot luna din ape cu undita. Acum vreau să pun un strop de lună în fiecare cuvînt pe care-l scriu. Pentru mine, povestirea e ființa lui a fi. Nu gîndesc decît în povesti, rareori, în fraze informative, deseori, în înjurături — mă simt tentat să scriu într-o zi patru pagini cuprînzînd o singură înjurătură, bineînțeles, nu pentru a fi publicată.



Cezar Ivănescu

Două aspecte ale limbii

Ca fiecare vorbitor de limbă română, am descoperit la un moment dat cele două aspecte principale ale limbii: limba vie, orală, dobîndită prin contactul cu oamenii apropiați, și limba literară, pe care o descoperam în anii de studiu. Cînd am început, să scriu literatură și mai ales, după ce l-am descoperit pe Céline, distanța enormă, dacă nu chiar prăpastia, care separă aceste două aspecte ale limbii, a devenit evidentă. Literatura conservă o limbă din ce în ce mai artificială, limbă care este impusă vorbitorilor prin educație. În efortul ei de a se înnoi, literatura trebuie să țină seamă de ambele aspecte ale limbii. Este vorba, pe de o parte, de inventarea unor noi convenții literare și, pe de

altă parte, de încercarea de a apropia limba scrisă de spontaneitatea limbii vorbite. Marii scriitori români dintotdeauna (Eminescu fiind cel mai bun exemplu) au apelat la creația folclorică, care oferea un model de vitalitate a limbii și, de asemenea, au cercetat direct limba vorbită în aspectele ei dialectice și regionale. Față de alte literaturi, literatura română, prin operele ei fundamentale, a reușit să impună o limbă rafinată, subtilă și în același timp accesibilă.

Dacă punem în paranteză perioada proletcultistă, putem afirma că și literatura noastră de după cel de-al doilea război a conservat această măsură. Moromeții, capodopera lui Marin Preda, se înscrie în linia marii tradiții a literaturii ro-

Ioan Alexandru



Veghe la gral

1. Dacă celelalte bunuri ce iau parte la tezaurul unui neam pot fi în afara noastră, limba este prin cuvinte comoara inimii. Nu-i aici colea înafară, ci cum s-a spus despre împărăție înaintea, este în inima noastră. Heidegger, comentînd un vers al lui Ștefan George, arăta că acolo unde nu există cuvînt nu există nici realitate a lumii, că fără Logos intrupat lumea nu are consistență. Iar această uriașă povară de a strămuta lumea din afară în inima omului pentru a exista o săvîrșește Logosul și astfel au apărut limbile naționale prin deschiderea inimii unei comunități ca să pătrundă pe căi de taină în șoaptă de veacuri la lumina lină a stinelor și sălășelilor, tîndă milenar din tată-n fiu, grăire de la sinul mamei, suptă din leagăn, deprinsă o viață, taina logosului.

El este cărașul, Mijlocitorul între lumea mută dinafară și inima noastră, Logosul, întemeietorul, cel ce rupe din sine realitatea, liant ce face să vorbească în adîncuri ființa lumii în straiul transfigurat al cuvintelor limbii unui neam.

Fără Logosul jertfitor de sine în inima cuvintelor acestea sunt goale, existența lor este efemeră, ține pentru o vreme iar apoi se împrășteie ca o transă de o clipă.

Veghea la graiul unui neam înseamnă așadar veghea la ființa Logosului ce a născut și întreține acel grai ferindu-l de profanare, desmembrare, piere. Acesta este „depozitul sacru primit de la străbuni“ în inimile noastre. Nu putem recurge la cuvinte fără Logos, nu putem face apel la substanța lor ignorînd chiar esența acestei substanțe care este Logosul intrupat. Ori de cite ori se ignoră ființa Logosului care este viața limbii unei națiuni, rostirea lucrează sau ope-

ra propusă este un homunculus hibrid, cu existență efemeră.

Dacă urmărim uriașa lucrare de formare a limbii române de la scrijelirile în calcar din așezămîntul monahal de la Basarabi, tîndă de un milenar și mai bine, din codicele de la leud ori Pravila de la Oraștie sau Noul Testament de la Bălgard vom vedea deslușit acest efort perseverent al Logosului de a pătrunde la inima noastră.

Eminescu descrie acest divin chin al nașterii, în Luceafărul ce bate la porțile inimii să întemeieze ca Logos intrupat iubirea, să-și dăruie ființa inimii omului.

Logosul este altoiul ce se atinge de corpul port- altoiului în sensul că-l innobilează firea. El este dizolvat în limbile naționale dar ele și-au dobîndit prin jertfa lui innobilarea.

2. O dublă pază, veghe avem de implinit la grai, așadar asupra Logosului și asupra ființei lui, limbă națională așa cum au făcut-o pînă acum toți înaintașii conștienți de misiunea lor. Acest Logos devenit în inima noastră viață autentică românească de strămutat în cuvînt inspirat în strofă ce intensifică viața spirituală a unei națiuni și în cele din urmă viața spirituală a omenirii în spiritul Logosului intrupat în istorie. Ținînd seamă de firea Logosului, de absoluta sa prezență, innoirile unei limbi se întimplă firesc precum mlădițele pe statornicul trunchi al vieii. Limba națională se innoiește firesc cu mersul ei tainic pentru că ea nu cunoaște rupturi totale, schimbări, întrucît innoirile spirituale se întimplă pe temeiul moștenirii din generație în generație, așadar ca să ducă o viață

nouă autentică spiritual, această înnoire se întâmplă la nivelul tradiției, a moștenirii, în cazul nostru de aici decurge nevoia, datorită de a intra plenar în moștenirea limbii naționale de asimilare a acestei comori ce trebuie să devină avuția cea mai de preț personală a fiecăruia.

Imensa importanță a școlii decurge de aici, a casei părintești, a grijii față de cuvint, căci din Cuvintele tale vei fi judecat, ale fiecăruia dintre noi.

Dintr-un limbaj care face tabula rasa cu trecutul, cu moștenirea nu poate veni nici o înnoire spirituală.

Dimpotrivă, cine a simțit s-a confundat cu toată ființa în mireasma nepieritoare a graiului limbii naționale urzită prin veacuri, a înnoit limba și a întemeiat cu toată smerenia o lucrare ziditoare și pentru alții. Așa cum au făcut-o de la Dosoftei la Voiculescu cei pilduitori. Înnoirile vin din viețui-

rea prin fapta iubirii jertfitoare de sine în ființa Logosului, în orice limbă, nu din ignorarea sau demolarea moștenirii. Din aceea indestructibilă sofisticare cu credințioasă, nădăjduirea, iubirea părinților ce trebuie transmise vii mai departe.

Cuvintele ce au modelat ființa interioară a poporului român de aproape două milenii încoace nu vor pieri niciodată, noi nemaiînțelegându-le înțelesurile, neviețuindu-le adăncurile spirituale, putem fi ajunși de primejdia înstrăinării, aceasta din pricina inconsistenței noastre, dar țâria lor e de diamant și Logosul nu va pieri niciodată.

Citim texte din limbi ce nu se mai vorbesc, popoare s-au retras din a le întreține vii, dar acele limbi sunt vii prin Logosul extern ce le animă. Limba română va exista de-a pururi.

A scrie în ea, ce înfricoșare îl cuprinse pe Miron Costin știind asta!



Gheorghe Pituț

Limba, limba e o țară pentru toți părinții ei care-n timp o semănară cu istorie și zei

Astfel începe o poezie și poate ca identificarea de mai sus să fie în defavoarea primului termen, părțind cuvintul țară, în timp ce limba ar putea fi tot atât de bine un continent, o planetă, un cosmos.

Desigur că în toate Țările Românești limba română a constituit (ca limba oricărei țări de altfel), o zestre inestimabilă, un depozit sacru, dar pentru poporul român din Ardeal, s-ar putea spune că limba română a fost într-un fel unica zestre pămîntească de-a lungul unui timp vitreg, de o jale „de-a dreptul metafizică”.

„Creșterea limbii românești și-a patriei cinstire” vine din toate zilele poporului nostru, dar a cristalizat în această formă abia atunci când zorii unei epoci noi se arătară după domniile fanariote. Dar ea este o rostire nu pentru un început de epocă ci pentru toate epocile ce vor veni. La dulcele jug al acestei sacre rostiri au trudit strămoșii, moșii, părinții, contemporanii și se vor adăuga toți trăitorii de sub cerul limbii române eternel.

Limba este într-adevăr cea mai inestimabilă bogăție națională a sufletului nostru colectiv și a sufletului fiecărui vorbitor în parte. Meșterul, cel care a inventat-o, a săpat mii de ani la poalele încremenirii mute, a șlefuit-o și legănat-o ca pe un copil divin, i-a dat culori și sunete care singure sînt în stare să hipnotizeze prin lira lui Orfeu păsări și fiare, păduri și valuri, acel meșter neîntrecut este poporul cu geniul său glorios:

„Așa merge de frumos de parcă sorie pe jos...”

Limba transcende viețile individuale și cuprinde sub cerul ei pe toți cei ce vin și rostesc cuvintul, apoi se duc întristați într-o altă imagine.

De-ar fi să plasticizăm într-un fel starea genuină a limbii atunci ar fi de ajuns imaginea unei cimpii de proporții fabuloase pe

care toate cuvintele stau ca niște animale adormite și pe care pentru a le trezi e suficient să le roștiți numele și-ai vedea atunci furnica tirind o greutate de treizeci de ori mai mare decît greutatea-i proprie, iepurele țînînd speriat dintre brazde, drobia plînd pe deasupra flozii soarelui, turme de caprioare alergînd inspăimîntate de răsufierea ucigașă a lupilor; ai vedea șoimul cu porumbelul în plise și vulturul cu mielul în gheare, ai vedea cum se aprind luminile în case și familii întregi cum își părăsesc locurile de spațiu unei silinții și forțe mai mari, ai vedea cum se apleacă lanurile sub vînt și somnul te-ar cuprinde și toate cele ar adormi din nou pe cîmpia cu „animale adormite”. Și dacă ai încerca să strigi în noaptea cîmpiei nimicul, aerul s-ar retrage brusc și-ai înainta printr-un tunel spre al cărui capăt o lumină firavă s-ar îndepărta tot mai mult de tine.

Desigur, pe cîmpia evocată nu sînt ca în metaforă numai animale adormite, ci, ca în metaforă, mai sînt și zei, și armate și eroi și mașini de tot felul și flori și morminte și metafizice. Oamenilor culti, cunoscători și ai altor limbi, le-a reușit de multe ori performanța de a îmbogăți limba prin instinctul lor lingvistic, prin neologisme, prin sa-

voarea cu care știau să combine cuvinte și expresii românești sau românești și străine.

Dar nu numai oamenii culti au contribuit la înnoirea lexicului, ci nenumărați vorbitori anonimi. Am norocul să fi cunoscut un astfel de om. Îmi era cel mai apropiat vecin. Rămăsese orfan de pe la 4 ani slugărise și la români și la unguri astfel că știa ungurește. Desigur că invenția sa poate să nu fi trecut hotarul satului nostru și totuși pentru mine a rămas foarte sugestivă. Încercam, de cite ori ne vedeam, să iau lucrul din mîna, să-l amint. Dacă tăia lemne cu toporul sau fierăstrăul voiam să fac și eu exact același lucru. Nu mă refuza totdeauna, dar cînd se întâmpla o făcea cu tristețe și-atunci îmi spunea: dacă vrei să-mi fii de ajutor, fii bun, adună dermeșurile de la tăietor să nu rămînă în voia ploii. Peste mulți ani am aflat că în ungurește i se spune copilului germec. Deci vecinul meu spunea bietelor rămășițe de la tăietor: copii-așchii sau copil de lemn, într-un cuvînt dermeșuri... De bună seamă, cuvintul nu s-a „lătit” în toată aria limbii nici pe departe, însă transferul de semnificație, de la ființa copilului la micile așchii de lemn presupune, la fostul meu vecin, o sensibilitate aureorală.

Există și cazuri de rezistență nu numai la permeabilitatea față de neologisme ci chiar la recunoașterea propriei limbi. Pe cea mai animată strada comercială din Köln mă duceam în fiecare zi spre gara de lângă Dom, pentru a-mi procura ziare românești și reviste. Într-una din zile aud două femei vorbind românește și cînd mă întorc le văd într-un port identic cu cel al femeilor din Ardeal. Trebuie să fi trecut de atunci mai mult de un deceniu și jumătate. Le-am poflit de îndată la o cafea și m-am bucurat că nu m-au refuzat. M-am jehat să le întreb ce limbă vorbesc. Auzindu-le însă povestind cum au cîștigat la loto un car m-am gîndit să le întreb ce fel de car și mi-au răspuns că era vorba de un mercedes. Atunci le-am întrebat ce sînt ele? Jugoslave, mi-au răspuns. Dar ce limbă vorbiți? Noi vorbim limba mumiilor. Bine, am zis, dacă noi ne înțelegem acum perfect, atunci e sigur că vorbim aceeași limbă, adică românește. Amîndouă femeile aoclea îmbrăcate ca în Ardeal au intervenit rîspicat: noi vorbim limba mumiilor. Bine, am adăugat, dar nu înțelegeți că vorbiți românește și că sînteți românce? — Noi sîntem jugoslave și vorbim limba mumiilor, mi-au răspuns. Le-am plătit cafeaua și le-am lăsat în plata Domnului. Acesta e un mod — s-ar putea spune — ermetic de păstrare a limbii nerecunoscînd nici măcar că face parte din aria unei limbi mai vaste. Limba română e capabilă să transmită idei și sentimente la fel de înălțătoare ca oricare limbă de mare circulație: E bine să amintim pe lângă geniul absolut al poporului român, Mihai Eminescu și pe Creangă, Caragiale, Coșbuc, Goga, Delavrancea, Arghezi, Blaga, Bacovia, Pillat, Preda, Baconski, Nichita Stănescu, Grigore Hagiu, Labiș și alții, pentru că toți aceștia și alții necitați pardosese cerul geniului tutelar cu aștri de o intensitate nebănuită de mulți cititori.

Anchetă organizată de AURELIAN TITU DUMITRESCU



Poeme de Nicolae Dan Frunteletă



Visul unui soldat

Planeta mea de somn se rotește tot mai puțin
vise de nord, de sud, de est și de vest
tot mai puține-mi sînt date
căutîndu-mă, mai mereu mă găsec
în tranșeele virstei ciudate
Hei, generale, strigă soldatul din mine
cître adolescentul care eram,
ce mai avem de cucerit, iată lumea
luminată, supusă, așteaptă la geam
iată-mă-s gata să mor înc-o dată
de glonțul iubirii ca de-un blestem
decorează-mi inima cu un zimbet
cînd simți că-s obosit ori mă tem
Hei, generale, nu te mai pierde
între poeme nescrise, uitate
nu mai am timp să te visez, m-am ascuns
în tranșeele virstei ciudate.

Vine o clipă

Vine o clipă, vine o clipă
cînd cuvintele nu mai încap în tăcere
ca niște trenuți turbate deraiază
de pe liniile lor înguste și reci
cineva, ceva țipă în tine
tandrul, minunatul, lașul meu trup:
să nu taci, să nu uiți, să nu mori,
desenează pe zidurile acestei peșteri
tot ce-ai aflat, tot ce crezi, tot ce sper
spune-le, astfel, să nu se mai teamă
chiar dacă singuri îi lași; dacă pieri
adu-le aminte de vinătoare
de gestul primar, poate uitat
ca de un dans în care unul mai moare
pentru ca altul să fie salvat
o, cuvintele, sunetele, frecarea de aer
pînă tăioase cum săgețile devin
sentimentele, libertățile ultime
prin care oameni rămînem puțin
și vine o clipă, vine o clipă

Cultura și viața

(Urmare din pag. 13)

blemă de mare actualitate, atenuază de multe ori sau chiar poate anula sentimentul de frustrare pe care un individ îl poate avea în cazul apariției senzației imposibilității acestei integrări.

În aceeași ipostază, cultura generală, odată însușită, asigură deschideri largi spre multiple sfere de cunoaștere și acțiune, ce se pot concretiza și în diversitatea vieții individuale, dimensiune tot atât de necesară a calității vieții, dar neglijată în studiile la care m-am referit. Absolutizarea dimensiunii economice a calității vieții ar fi un obstacol serios în realizarea diversificării vieții individului. De asemenea, însușirea dimensiunii culturale este un factor ce poate explica, printre altele, de ce, în cadrul acelorași relații sau grupuri sociale, modul de viață, stilul de viață sau chiar calitatea vieții sînt înțelese sau se manifestă în plan ontic uneori diferit de la individ la individ.

Cultura autentică a fost și este prin excelență un important factor de generare a umanismului. Așa cum arătam mai sus, ea contribuie

cînd viața nu mai incupe-n tăcere un cer de lebede, un ocean de lebede trec în poemul care nu pierde

Imn bizantin

Împărătească e apropierea ta
e singura dovadă-mpărătească
pe care singele meu
s-a încumetat s-o primească

Bizanțul meu sălbăticit lingă Dunăre
cit văd cu ochii ești numai tu
lasă-ți părul să lunece, o să cred
că privesc vara care trecu

lasă-ți buzele să rostească în noapte
cuvintele pierderii-n marele dor
atîta iarbă și-atîtea păsări mă cutreieră
pe mine, credinciosul tău popor

împărătească e apropierea ta
e singura dovadă-mpărătească
pe care singele meu
s-a încumetat s-o primească

Lecția de gramatică

În noaptea asta, despre Verb
ascultați, repetați, respirați
toată materia se mișcă, lucrează
în fagurele uriaș al verbului
prin rețeaua de aur, singele cuvintelor
urcă-n înțelesul speranței, neliniștei,
durerii, iubirii, desenează acolo
portrete de gînduri, pictor damnat
amestecîndu-ne iluziile
înainte de toate a fi
imperfectul, mai mult ca perfectul
povestea prințului nebun de indoială
în școli mucegăite de uitare
literatura lumii se răscoală
În noaptea asta, despre Verb, prieteni
în noaptea asta despre strania lui stare
curge materia ca-ntr-un diluviu
și umple neștiutele tipare

Nuntă fără mireasă

Tinerețe flămîndă, dove vai
latră iarna prin parcuri
nici haine, nici bani, nici iubite n-ai
nici săgeți, numai arcuri, doar arcuri
zănatic, ziua și s-a scurtat
în dreapta nu-i bine, în stînga nu-i bine
turtii, tătării s-au terminat
numai gînduri latine, doar gînduri latine

prea și se face citeodată de danț
singele saltă în ritmul friicii
găsi-vor și pentru grumazul tău lanț
îmbătrîniții și măscăricii
te faci că n-ai, dove vai
hai acasă, dar unde e casa
și s-a pregătit un pat cald și-un alai
de nuntă. Lipsește mireasa.

Ingenieria genetică a deschis o poartă spre lumea miracolelor, o veritabilă Tărâ a Minunilor în care omul va putea călători prin culoarele genezei ca pe volutele fanteziei. Este ceea ce chimia a izbutit deja cu decenii în urmă, creind structuri materiale inexistente în natură: materialele plastice. Va obține și biologia realizări asemănătoare folosind fuziunea protoplastilor? Va aduce ea pe lume fructe rezultate din încrucișarea cireșii cu pepenele și a bananei cu trandafirul? Probabil. Vom vorbi despre toate acestea abia când omul va ajunge să producă asemenea fabricale independente de pațelele naturii. Până atunci vă propunem să revenim la ceea ce pomi-cultura ne oferă și ne promite cu certitudine. O vom face cu concursul unui grup de specialiști ai Institutului de cercetare și producție pomicolă de la Mărăcineni. În acest vast laborator al inteligenței creatoare, veritabil stat major al pomiculturii naționale, sunt „gîmbite” fructele din livezile viitorului. De data aceasta ne vom referi însă la speciile intrate de curind în atenția cercetătorului: nucul, castanul, alunul, gutuiul și prunul.

● Noua istorie a nucului

Înainte de război, țara noastră se situa, în lume, pe locul trei în ceea ce privește producția de nuci, aceasta totalizînd anual circa 200.000 tone. Din păcate nu se mai recoltează demult o asemenea cantitate. Pentru a corecta aceste neajunsuri, și nu în ritmul propus de natură, specialiștii Institutului au luat măsuri prin care se devansează sensibil milenara geneză a speciei. Începînd cu 1979, s-a procedat, astfel, la realizarea unei colecții de soiuri și biotipurilor valoroase, prin identificarea și studierea unui număr de 30.000 de nuci. Din acesta au fost selecționați 89 și introduși în cultură 59. Aceste operații s-au finalizat prin crearea unor soiuri superioare: Geoagiu 65, Sibicol 44, Brătia, Jupinești, Susița. Fructele au între 13-14 grame (miezul deținînd 50% din greutatea totală), coajă subțire. De notat că fructificarea se face și pe lăstarii laterali, astfel încît în fermele specializate (înființate la stațiunile de cercetare și producție pomicolă din județele Gorj, Vrancea, Argeș, Hunedoara, Dolj)

productiile au crescut de la 2500 la 6000 kilograme la hectar. S-a renunțat apoi la ideea greșită că nucul nu poate fi cultivat în masiv. Specia poate alcătui plantații întinse, dar pentru economie de teren cercetătorii au izbutit să „împămîntenească” și pe areale lipsite de pămînt. O demonstrează plantațiile de nuc pe nisipuri umede în județele Bihor și Iași. În sfîrșit, o victorie datorată operațiilor de selecționare și înnoțirea a speciei: nucul propus pentru livezile viitorului ajunge pe rod în 6-8 ani și nu 15-16 ani cum a hotărît natura vreme de milenii.

● Castanul românesc

În continuare, citeva cuvinte despre castanul comestibil, specie de sorgintă mediteraneană. El poate fi înființat și în zone

re. Iată, deci, că după orez, migdal, arahidă și strugurele pentru stafide a sosit și rîndul castanului, un capitol nou în tratatele de horticultură din România și un fruct ce tinde să devină o prezență obișnuită în dieta alimentară a locuitorilor noștri.

Despre prun și mai ales despre noua lui istorie „Flacăra” a publicat o amplă relatare cu mai bine de un an în urmă. Arătam atunci că prin revizuirea livezilor existente și selecționarea exemplarelor valoroase, această specie de veche și mare tradiție românească (veritabil arbore național), au fost repute în valoare soiurile autohtone: Tuleu românesc (originar, se pare, chiar de aici din Argeș), vinețele românești (perje, brumării, bistrife), Tămioasa de Bistrița, Busuioaca de Geoagiu. Între timp, au fost omologate și citeva creații noi: Ia-

culturi dirijate de alun. Un început în reevaluarea acestor poame indeazgînd de importanțe în alcătuirea unei diete alimentare variate.

În ceea ce privește caisul și piersicul, am fost invitați să consensăm faptul că aceste două specii sînt pe cale de a cunoaște o adevărată revoluție. Aprecierile aparțin gazdelor dar este, se pare, pe deplin întemeiată. La acești pomi cu înflorire timpurie, omul luptă — și o face de cele mai multe ori în zadar — pentru a curma violența distructivă a fluctuațiilor meteorologice. O singură zi de frig este de ajuns pentru a anulă toate promisiunile eflorescenței. Dar nu va mai fi așa, ne-au asigurat interlocuții noștri. Prin crearea unor noi soiuri, perioada de înflorire a fost mutată cu două săptămîni mai tîrziu, deci la o oră cînd vremea începe să se sta-

dii de cultură, aseptizarea, diferențierea, multiplicarea, separarea mugurilor, înălțarea, înrădăcinarea și, în sfîrșit, acclimatizarea plantei obținute după scoaterea ei din vitro”. Înmulțirea vegetativă în condiții de laborator, micropropagarea sau microînmulțirea, cum mai este numită această tehnică, dezice, cum lesne se înțelege, chiar legile fundamentale ale procreației. O plantă este invitată să se înmulțească la infinit la fel ca un text introdus într-o mașină de multiplicat. Iată citeva exemple: o tufă de zmeur asigură prin tehnica obișnuită de înmulțire maximum 50 noi de plante într-un an, în vreme ce prin micropropagare se obțin, dintr-un singur meristem, 50 de mii de noi exemplare. La trandafir, un meristem introdus în eprubetă „puește” alți 200-400 mii de trandafiri, față de numai 20-30 în sistem clasic. Prin aceeași fantastică micropropagare se pot înmulți piersicul (circa 500 mii noi exemplare), ciresul, vișinul, mărul, căpsunul.

În sfîrșit, printr-o altă tehnică, embriocultura (prin care se garantează germinarea in vitro a unor embrioni imaturi proveniți de la soiuri extratimpurii), se asigură realizarea unor hibridi, imposibil de obținut în condiții naturale. Pe această cale, specialiștii Institutului își propun să, aducă în viață cirese extratimpurii, dar cu dimensiunile și gustul cireselor maturate pe timp de vară.

Ne mai rămîne datorica de a preciza că cei ce ne-au însoțit în această vizită grăbită sînt deopotrivă oameni de idei și creatorii remarcabilelor înfăptuiri pomenite în rîndurile de mai sus. Numele lor: ing. dr. Ilarie Isac, directorul Institutului, Ilie Micu, inginer șef, dr. Victor Vasilescu, horticultor, ing. Mariana Isac. Succesele de la ICCP Mărăcineni vin să confirme o dată mai mult prognozele celor care, cu ani în urmă, anticipau cu optimism rezervele potențiale ale agriculturii mondiale. Articolul nostru oferă un exemplu românesc, dar cu vîloare de simbol pentru acest sfîrșit de veac în care viitorul, prefigurat în laboratoarele inteligenței, devine singura predicție științifică. Cu atît mai mult în România, unde știința a fost ridicată la rangul de politică de stat.

LIVIU TIMBUS

Călătorie în grădina cu miracole

foarte restrîns din nordul și sudul țării, unde însă este privit mai degrabă ca o curiozitate decît ca o realitate cu importanță economică. Cercetătorii de la Mărăcineni sînt de altă părere. Ei susțin și promit că în România pot fi înființate livezi întinse de castani și că în scurtă vreme acești purtători de poame gustoase vor ocupa un loc de cinste printre speciile de tradiție ale României. Nu e o vorbă aruncată în vînt. Studiile de pînă acum s-au materializat deja în șapte soiuri de castan românesc, obținute prin lucrări de selecție, înmulțire și altoire. Între acestea, Iza și Mara, introduse în livezile din Maramureș și Polovragi, Hobița și Progoria în cele din județul Gorj. În această zonă au fost înființate plantații ce totalizează 164 de hectare, specia ocupînd pînă în prezent, pe întreaga țară, aproximativ 400 hectare. Dar toate acestea reprezintă doar un început, ne-au asigurat interlocuții noștri. Prin depistarea altor areale cu climă dulce și teren cu aciditate scăzută (pădurile oferă numeroase enclave favorabile), se estimează realizarea de plantații castanifere (iată un termen nou în pomicultura națională) pe o suprafață de 5.000-6.000 hecta-

lomita, Piteștean, Carpatin, Centenar, Silvia, Dimbovița, Alba-Tros, Minerva, Record și altele. Sînt soiuri ce se recomandă prin rezistență la boli (în special la aiacurile plum-pox-ului), cu fructe gustoase cu simbură detașabilă. Dar cea mai impresionantă realizare o reprezintă uluitoarea creștere a potențialului productiv la această plantă, un exemplu edificator despre rolul științei în potențarea rezervelor naturale ale lumii vegetale. O realitate de vis, greu de bănuț și mai ales de anticipat cu numai două, trei decenii în urmă. Ei bine, prin crearea livezilor intensive (garduri pomicole) și îngrijiri speciale, noile livezi sînt în stare să producă 40-50 tone de prune la hectar! De șapte sau chiar de opt ori mai mult decît se poate culege de pe o livadă clasică în anii ei buni. Cu alte cuvinte, la o comună cu patru mii de suflete, un singur hectar cultivat intensiv este capabil să furnizeze fiecărui locuitor cite 10 kilograme prune pentru consum, sau mai mult decît necesarul propus de nutriționiști.

Notăm de asemenea realizarea a trei soiuri autohtone și de mare productivitate pentru gutui, precum și înființarea, la S.C.P.P. Vilcea, a primei

bilizeze. În felul acesta, caisul și piersicul vor rodi an de an și nu vor mai depînde de capriciile și indulgențele naturii. Să sperăm că va fi așa.

● Livezi in eprubetă

De fapt, promisiunile științei s-au dovedit în ultimele decenii nu numai adevărate, ci, adeseori, sub realitățile concrete. Așa s-a întîmplat și în domeniul biotehnologiei, capitol fabulos deschis de genetica modernă. În esență sîntem martorii unei descoperiri fundamentale: orice celulă somatică posedă propriietatea naturală de a regenera o plantă cu conformație completă. Este vorba, cu alte cuvinte, de totipotența celulei vegetale, capacitatea acesteia de a se divide, de a se diferenția și rediferenția, dînd naștere unei plante noi, sau ceea ce demonstrează că fiecare celulă sau chiar părți ale acesteia (protoplastii) sînt purtătoare ale întregii informații genetice caracteristice unui genom. Tehnica cuprinde, potrivit unei prezentări extrem de succinte, citeva etape principale: obținerea explantelor (deci prelevarea unor porțiuni de diferite dimensiuni din corpul plantei), cultivarea acestora „in vitro” pe diferite me-

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Civilizația geto-dacică [I]

Perioada culturilor anterioare geto-dacilor (arama și bronzul) se caracterizează, în spațiul carpato-danubiano-pontic, nu numai prin receptarea sistematică a unor influențe străine (celtice, iraniene, grecești), ci și prin creații și măiestrii care fac din aceste locuri veritabile focare de tradiție. Astfel, primul tip de seceră cunoscut în Europa, seceră cu buton, a apărut, după datele existente pînă acum, în zona Transilvaniei de astăzi (cf. N. Maghiar și Șt. Olteanu), iar sur provenit tot de aci s-a găsit pînă și în mormintele antice egiptene. Aria intracarpatică a reprezentat de asemenea una dintre puținele regiuni ale lumii unde cuprul nativ a devenit, la un moment dat, principala materie primă pentru realizarea mijloacelor de producție. După cum se știe, utilizarea fierului începe la noi în veacul al XII-lea î.e.n., ei devenind un produs local curent prin secolul al VIII-lea î.e.n. și constituind o bază materială importantă a dezvoltării civilizației geto-dacice, tehnologia sa marcînd alți receptarea unor influențe din afară, cit și creații proprii. Fără îndoială, știința și tehnica aveau un rol fundamental în societatea geto-dacilor. Izvoarele greco-latine vorbesc nu o dată cu admirație despre el, într-unul dintre dialogurile sale, Platon se referă de pildă la „medicii traci ai lui Zalmoxis” și observă că acestia „consideră că „așa cum nu trebuie să încerci a vindeca

ochii fără să vindecî capul și nici capul fără trup, la fel nici trupul fără de suflet, iar tocmai această e pînca pentru care cele mai multe boli rămîn nevindecate de medicii greci, faptul că ei nu țin seama de întregul a cărui îngrijire ar trebui s-o întreprindă și că, dacă acesta nu se simte bine, este cu neputință ca partea să se simtă bine” (Charmides, 5). Iată deci un principiu integrat al medicinei sacerdotale geto-dacice (asemănător celui al vestitei școli medicale de la Kos, care a culminat cu Hipocrate), alături de enunțarea explicită a interacțiunii psihicului cu fizicul în procesul patologic. Despre cunoștințele științifice ale geto-dacilor ne vorbesc de asemenea Strabon și Porphyrios dar cel care i-a cunoscut nemijlocit a fost Dion Chrysostomos: opera lui s-a pierdut din păcate, dar la ea se referă în repetate rînduri cronicarul got Iordanes. Acesta din urmă, amintind despre învătutul Deceneu (sfînic și mare preot în vremea lui Burebista) și despre geții, scrie: „El, observînd înclinarea lor de a-l asculta în toate și că ei sînt din fire destepti, i-a instruit în aproape toate ramurile filosofiei: căci era un maestru priceput în acest domeniu. El i-a învățat etica, dezvoltîndu-i de obiceiurile lor barbare, i-a instruit în știința fizicii, făcîndu-i să trăiască conform legilor naturii, transcriind aceste legi, ele se păstrează pînă azi sub numele de belagines, i-a învățat logica, făcîndu-i superiori celorlalte popoare, în privința minții [...] demonstrîndu-le teoria celor douăsprezece semne ale zodiacului, le-a arătat mersul planetelor și toate secretele astronomice și cum crește și scade orbita lunii și cu cit globul de foc al soarelui întrece măsura globului pămîntesc și le-a spus sub ce nume și sub ce semne cele trei sute patruzeci și șase de stele trec în drumul lor cel repede de la răsărit pînă la apus [...] Vezi cu plăcere, că niște oameni prea vițeri să se indeletnicească cu doctrinele filosofice, cînd mai aveau puțintel timp liber după lupte...”

În legătură cu știința geto-dacilor, trebuie să ne referim desigur în mod deosebit la cunoștințele empirice, răspîndite în popor, cum sînt cele din domeniul producerii coloranților necesari vopsirii (unor pictării) ceramicii și a textilelor sau din domeniul mecanicii și fizicii empirice, în baza cărora se construiau capene mestesugite pentru prins animale, de asemenea zăgazuri și iazuri, se realizau instalații felurite de industrie casnică. Și tot în popor erau, mai ales printre femei, foarte răspîndite cunoștințele de botanică farmaceutică, așa că atunci cînd s-au copiat, în secolele III și IV e.n., glosarele lui Pedanius Discoride și Pseudo Apuleius, în ele au fost incluse zeci de denumiri de plante vindecătoare dacice, care au fost înscrise de altfel și în diferite alte texte de medicină cultă. Prin porțile Mării Negre, se exportau chiar unele plante farmaceutice dacice. La aceasta trebuie să adăugăm cunoștințele din domeniul agriculturii, apiculturii și viticulturii, care erau foarte dezvoltate, dacă judecăm după rezultatele, adesea laudate de autorii antici, obținute în aceste indeletniciri, de asemenea procedeele de prelucrare a produselor lactate, care se vor perpetua și dincolo de epoca daco-geții, în fine cele

de astronomie populară, necesare organizării diferitelor activități practice. Nu este însă mai puțin adevărat că, în paralel cu această știință populară, extrem de interesantă și încă prea puțin cunoscută, la curtea marilor regi daci se practica, de către un grup de învățați, desigur sacerdotii, o știință de un nivel ridicat. De altfel, tot mai multe inscripții descoperite în ultimele decenii fac pe istoricii noștri să presupună că tot aci existau adevărate cancelarii unde se redactau documente în limbile greacă și latină sau se utilizau alfabetele grec și latin pentru a se scrie în limba geților. Serisul nu era exclusiv un apanaj al sacerdotilor, fapt dovedit de fragmentele de inscripții identificate pe produsele unor meseriași (vase ceramice, blocuri de piatră din diferite construcții etc.). Dintre primii învățați de pe meștegurile noastre, istoricul Ion Iloratiu Crișan, un profund cunoscător al epocii, menționează în lucrarea sa Spiritua-litatea Geto-Dacilor pe Zeuta, Zalmoxis și Deceneu. Cel mai vechi dintre ei a fost Zeuta, dar despre el găsim o mențiu-ne doar în Iordanes. În schimb informațiile sînt mai numeroase în ce îl privește pe Zalmoxis și pe Deceneu. Filosofia lui Zalmoxis, arată I.H. Crișan, era „constituită într-un sistem” și a avut „cel mai larg ecou în spiritua-litatea geto-dacilor, și nu numai a lor”. Porphyrios îl compară chiar cu ilustrul filosof Thales, iar alți autori, începînd cu Hellenicos și Herodot și sfîrșind cu cei bizantini „il pomenesc numărîndu-l printre marii gînditori ai omenirii (Zoroastru, Moise etc.)” (I.H. Crișan). Strabon scrie că el a fost inițial om și discipol al matematicianului Pitagora, iar ulterior înțelepciunea sa l-ar fi ridicat la rangul de zeu — un mit de o profundă semnificație. Deceneu, la rîndul său, apare în diferite izvoare antice ca

un „cîntar cu multiple preocupări: filosofie, etică, fizică, medicină, astronomie — preocupat totodată de răspîndirea acestor cunoștințe, astfel că geții puteau fi văzuți „unul cercetînd poziția cerului, altul cercetînd însușirile ierburilor și ale arbustilor.” (Iordanes) Se zice că l-a convins pe daci să străpească vîile, ceea ce l-a făcut pe poetul Ioan Alexandru să-i închine versurile: „Reformatorul geților anahoret / Pe Dionis l-ai izgnit din țară / Cioatele viței viilor le-ai smuls / Cu bărbii cu tot din Dacia barbară / Și-n rînilor hirsutului pămînt / Între păduri cu tauri și birtoape / Ai îndemnat sub cerul tîvălug / Turme de oi și tauri să se-adape...” Urmele arheologice confirmă deplin cele arătate în izvoarele greco-latine, Sanctuarele de piatră de la Grădiștea Muncelului nu au fost numai locașuri de închinăciune, ci au avut drept funcție și diferite calcule cosmice. Au fost descoperite instrumente chirurgicale de mare finețe (bisturie, pense anatomice etc.), pulberi eticizante din tuf vulcanic și plăci de marmură pentru preparat alții vindecătoare; eranii trepanate care vădesc supraviețuirea după operație; erau cunoscute virtuțile terapeutice ale unor ape minerale, cele de la Geoagiu și Băile Herculane. Cunoștințele empirice de chimie au permis producerea sticlei și chiar filtra-rea apei de băut, ca și dezvoltarea toxicologiei (pomenită și de Ovidiu). Totodată, un rol important pentru dezvoltarea civilizației geto-dace l-a avut contactul cu orașele grecești de pe tîrmul Mării Negre (Histria, Tomis, Callatis), unde s-a desfășurat o viață științifică intensă; relațiile dintre aceste focare de cultură greacă și societatea geto-dacă s-au dovedit benefice pentru ambele părți.

I. M. ȘTEFAN

Răspuns întârziat

Cu câțiva ani în urmă, într-o vară înăbușitoare, eram la mare, nu pentru plajă și odihnă, ci ca să-l caut, într-un furnicar de oameni, pe inginerul Anton Preisler, atunci directorul Șantierului naval de la Mangalia.

Credeam și mai cred, că în ația ani de profesiune, am învățat să cunosc oamenii. Pe inginer îl recomandam îndelungata lui activitate de mare constructor de nave. Mă pregăteam să întâlnesc un om dur, autoritar, hotărât. Mi-a fost simpatic de la prima vedere și prin extraordinara asemănare cu Robert Mitchum. M-am găsit față-n față cu un om robust, dar cu o privire neobișnuit de melancolică, un autoritar și un blând în același timp. Interviu pentru televiziune a decurs normal, cu un interlocutor inteligent și pasionat de munca lui, când, deodată, s-a produs un moment de neuitat. Imi amintesc că-l întrebam pe inginer: „Cum de aveți atita înțelegere pentru omul de lângă dvs., în hățușul problemelor

unei zile atât de grele?” și, brusc, i s-a auzit vocea, și-a acoperit fața cu palmele și mi-a făcut semn să întrerup filmarea. Stingerit, am încercat să-i cer scuze pentru că mi-am dat seama că am atins, fără să vreau, o rană. După o lungă pauză, la reluare, toți cei eram de față, ne-am făcut că am uitat ce se întâmplase și am evitat orice discuție, cit de cit personală. Ne-am despărțit și de atunci nu ne-am mai văzut.

Intr-unul din numerele trecute din „Flacăra” am scris despre Mangalia și, cum era firesc, l-am pomenit, cu tot respectul care merită munca sa, și pe inginerul Anton Preisler. După ația ani de la acea întâmplare iată că se explică, printr-o scrisoare pe care mi-a trimis-o la redacție. Sper să nu vă supărați pe mine, tovarășe Preisler, că nu am păstrat discreția asupra rindurilor dvs., dar se dezvăluie un crez de viață plin de adevăr și mișcătoare sensuri din care pot învăța și alții...

turi l-am văzut pe fratele președintelui, pe Marcu Nicolae, unul din cei mai grozavi rugbysti din acea vreme, dormind pe două fotolii puse cap la cap.

Nu știu dacă în acel interviu și-am spus că în liceu am jucat rugby, că am făcut parte din echipa de speranțe a Clubului „Viforul”, care în anul 1945 a câștigat campionatul național. Ei bine, impresia profundă pe care mi-a lăsat-o acest gest, de a fi fost găzduit în casa unor oameni care mă cunoșteau numai de pe terenul de sport, care ne-au pus la dispoziție patul fiului lor, și el s-a culcat în două fotolii, m-a impresionat pe viață. Atunci am înțeles ce înseamnă iubirea de oameni și cum îți modelează caracterul sportul, în mod special — rugbyul. Am făcut un legământ să nu uit niciodată această scenă și ori de câte ori voi putea, să arăt — prin fapte — că iubesc oamenii...

Cine eram eu atunci? Un tânăr de 18 ani care promitea poate să ajungă un mare jucător. „Cine era Marcu Nicolae? Unul din cei mai valoroși rugbysti ai timpului.

În momentul când m-ai întrebat, în acea vară la Mangalia, „de ce atita înțelegere pentru omul de lângă dvs.?” nu pot să-ți explic cum, dar în fața mea au apărut cele două fotolii, puse cap la cap și neuitata familie Nicolae. Nu mi-e rușine să recunosc, acum după ația ani, că mi-a venit să plîng. Mi-am acoperit ochii, ce s-a întâmplat mai departe, știu.

Am fost un om norocos. Am lucrat în meseria pe care am

îndrăgit-o de copil și pe care am moștenit-o de la tata și bunicul. Am avut fericirea să lucrez la proiectul de dezvoltare al șantierului naval din Drobeta-Turnu Severin, să iau parte la programul prioritar de dezvoltare a construcțiilor de nave, să fiu printre cei care au construit șantierul naval din Brăila și să realizez cu colectivul de acolo prima navă de 4500 tone, am trăit intensitatea momentelor de organizare a proceselor tehnologice de la Șantierul naval din Tulcea, am pus bazele organizatorice de executare la Mangalia a navelor de mare tonaj. Desigur, marea mea pasiune a rămas totuși Șantierul din orașul Galați în care m-am născut și unde mi-am făcut ucenicia ca proiectant, student, inginer. Acum, după 40 de ani de activitate privesc cum construcțiile de nave din țara noastră își desfășoară strălucitul activitatea, realizându-se vase din ce în ce mai mari și mai sofisticate, cărora le doresc, după cum spunem noi navalisti, „să cuture merele și oceanele lumii, ducând faima constructorilor și a țării noastre”.

ANTON PREISLER

„Eu nu voi putea privi navele, traversând mările și oceanele, ca dumneavoastră, tovarășe Preisler, spunind: „aici e ceva din mine”, dar voi avea slăbiciunea să mă laud c-am avut bucuria să vă cunosc pe dvs. și ația oameni demni și de stimat. Cei doi credincioși prieteni ai mei, microfonul și creionul, m-au pus în contact cu viața adevărată, atât de diversă și frumoasă ca valurile mării.

CARMEN DUMITRESCU

29 august 1987

Îți mulțumesc pentru frumoasele cuvinte pe care le adresezi cititorului, amintindu-ți de mine după atita amar de vreme. După cite am înțeles am rămas pentru tine, după interviu pe care mi l-ai luat, o enigmă... Te întrebi de ce acea melancolie, ieșită din comun pentru un om care a dus o muncă atât de dură și de concretă? Să încerc în câteva rânduri să mă explic.

După ce am terminat liceul, împreună cu fratele meu, am venit în toamna anului 1945 la

București pentru a mă prezenta la examenul de admitere la facultate. Cum nu aveam unde dormi ne-am dus la președintele Clubului sportiv „Viforul”, la Nicu Nicolae și l-am rugat să ne găzduiască peste noapte. Am fost primiți cu multă căldură și buna lui ne-a hrănit cu ce a avut mai special și apoi ne-a culcat într-un dormitor cu așternut alb și imaculat, ca la mama acasă. Până aici nimic deosebit... A doua zi dimineată, când ne-am sculat, nu mică ne-a fost mirarea, când în camera de ală-

N-are nici un rost să discutăm despre importanța prestațiilor de servicii; toți o înregistrăm drept o componentă importantă a calității vieții noastre. Inițiativa Comisiei municipale de coordonare și control al activității oamenilor muncii din Capitală de a controla activitatea celor cinci cooperative de comandă confecții din București se înscrie firesc în preocuparea municipalității pentru creșterea calității prestațiilor de servicii, care în ultimul timp au cunoscut o extindere notabilă. Însoțim, în zilele de 29 și 30 septembrie, o echipă de control din care fac parte tovarășii Gheorghe Cozma (legitimția 317/1982), membru în comisia municipală de coordonare și control și Dan Petrescu (legitimția 49/1987), membru al Comisiei de coordonare și control al sectorului I. Este, de asemenea prezent, Stelian Enache, de la Consiliul municipal al sindicatelor, cel ce coordonează activitatea Comisiei municipale de coordonare și control.

Iată-ne, așadar, la Unitatea nr. 70 a Cooperativei „Avântul îmbrăcămintei”, din strada Franklin nr. 5. Aflat în plin centru al capitalei, magazinul e bine-cunoscut și căutat pentru calitatea lucrărilor ce se execută aici. Ceea ce nu înseamnă totuși că vitrinele pot fi neglijate. Prăfuite, fără a prezenta vreunul din modelele realizate în unitate, nu sînt în nici un caz „vinnovate” de afluența de clienți remarcată la ora controlului. Ne exprimăm speranța că starea „în curs de amenajare” nu se va perpetua (speranță devenită realitate la numai o zi după încheierea controlului când, sub îndrumarea directă a vicepreședintelui cooperativei, tovarășul Nicolae Florea, atit vitrinele cit și aspectul general al unită-

ții erau de nerecunoscut. Desigur, într-un timp atât de scurt nu a putut fi schimbat nici linoaleumul, pe alocuri rupt și desprins de pe suport, nici mobilierul degradat; însă stofele, confecțiile în curs de realizare, ca și cele terminate se aflau în perfectă ordine. S-a fixat chiar și un loc special pentru actele unității care, la momentul controlului, au fost găsite cu mare greutate. În registrul unic de control, găsim constatarea unei alte echipe de control, care la data de 20 mai 1987, consemna: „datorită infiltrărilor de apă în plafon și pereți, aceștia sînt degradați, cu tencuiala căzută”.

Ghici cine vine... în croitorie

Constatarea e valabilă și în 29 septembrie, cu singurul amendament că pereții apucaseră să se usuce. Tovarășul vicepreședinte povestește cum se luptă cu morile de vînt ale ICRAL-ului și ale administrației blocului.

Șeful de unitate, Constantin Corobană, e unul din cei mai buni meșteri ai cooperativei. Numai laude pentru costumele care îi ies din mînă. Toate comenzile verificate, executate corect, cu o linie elegantă, erau însoțite de bonurile de comandă. Numai cu „scriptologia” nu se prea împacă, așa incit Caietul tehnicianului, solicitat de echipa de control, a fost căutat vreme de aproape o oră. Îl enervează și insistența membrilor echipei de a găsi, spre exemplu, și în tarifele aprobate, preț scurtării unui pantalon, preț aflat în lista afișată de ta-

rife pentru reparații confecții la poziția 8 — 15 lei. Misterul celor 17 lei încasați pentru această operație prin bonul de comandă nr. 598 se lămurește în final; tariful pentru scurtare-lungime pantalonii modificat, — 17 lei, a venit ulterior sosirii listei de prețuri aprobate, pe o foaie separată, care însă nu se mai găsește; așa că pînă la refacerea listelor tarifelor aprobate, clienții doritori să-și explice diferența de doi lei ar putea să-și închipuie, să zicem, că 15 lei e reparația și doi lei, ața (!), cum sugera cineva.

O dovedește, concludent, unitatea nr. 35, „Trusoul”, a ace-

leiși cooperative (șef de unitate, Jenica Bicu), la care constatările echipei de control pot constitui o demnă de invidiat carte de vizită. Vitrina, sala de primire a comenzilor, camera de croit, atelierul strălucesc de curățenie. Pretutindeni, ordine desăvîșită. Toate confecțiile verificate prezintă bon de comandă. Termenele de predare sînt strict respectate. În caietul cumpărătorului, numai cuvinte de laudă.

Ne continuăm periplusul prin unitățile de croitorie în cea cu numărul 45, din Calea Moșilor nr. 43, a cooperativei „Muncă și artă”, unitate cu profil de articole sport pentru bărbați, femei și copii, deschisă după citeva luni de renovare. Cu două zile în urmă, echipa de control poposise în unitate-2005/7 a aceleiași cooperative, înregistrind

drept primă constatare refuzul șefului de unitate de a confecționa un pantalon, pe motiv că „la noi în unitate nu se fac pantaloni decit la costume”, constatare urmată de descoperirea unor confecții fără bonuri de comandă.

Șeful unității 45, Zaharia Postolache, ne întâmpină cu asigurarea că execută price fel de confecție sport. Vitrinele prezintă două modele corect executate, ce nu se remarcă, însă, prin nimic deosebit. Aflăm, cu plăcută surprindere, că Zaharia Postolache cere din proprie inițiativă lansarea de produse noi. 5 asemenea noutăți, create de el — geți și canadiene — au fost lansate de la începutul anului. Și, în timp ce acestea stau într-o magazie la sediul central al cooperativei, vitrinele prezintă modele banale, iar interiorul magazinului (tot „în curs de amenajare” — după renovare) etalează pereți pustii și lista mobilierului pentru depozitarea și expunerea produselor. Cum însă spiritul creator nu se împacă cu rutina, iată două geți pentru femei (comenzile nr. 55191 și 55228), descoperite în cursul verificării confecțiilor) cu o linie modernă, tinerească, ce pot concura cu succes cu cele din revistele de modă de ultimă oră. Răsfoim caietul de comenzi. Pentru fiecare client, șeful unității desenează, nu numai contururile, ci și elementele de detaliu ale fiecărei viitoare haine. Printre zecile de schițe, citeva pot constitui baza unei noi colecții. Și dacă mai sînt încă destule unități în care afara e vopsit gardul deși înăuntru nu e nici un leopard, nu e cituși de puțin firesc ca acolo unde chiar există un leopard, să-și lăsăm gardul nevopsit.

ROXANA MANOLESCU

Șeful nu avea halat

Intr-o zi ciinoasă, cu vînt miritor și ploaie rece, mai mult din greșeală am ajuns în bufetul autobazei Militari. Muncitori, constructori cu căștile pe cap, îmbrăcați cu salopete și pufoaice așteptau la un ghișeu strîm să-și cumpere o masă de prînz. Nu erau îmbrăcați ca pentru o seară la restaurant, nu era muzică și curățenia era la marginea suportabilității. Dar oamenii nu strîmbau din nas. Își luau porțiile de hrană caldă și mincau în tăcere, acoperind farfuriile cu fața. Nu se auzea decit sunetul ploii și zgomotul tac-

murilor de tablă. Unii se ridicau și alții le luau locul, aducind farfuriile într-o echilibristică nu prea izbutită și încercînd să găsească un loc liber. La mesele încărcate cu farfuriile goale ale celor înțorși la muncă. Nu debarasa nimeni și asta dădea sălii de bufet un aer ceva mai puțin ospitalier. Între timp, în bucătărie, au intrat doi bărbați în costum, Ion Șolea, șeful autobazei Militari și Ion Ciurel, contabilul șef. La o masă înghesuțită între țevi, cratițe și mîncare și alte cele necesare, au fost serviți cu iuteală, dar

cu toată grija demnă de un veritabil restaurant. Șeful și contabilul sef nu mîncă niciodată cu noi, zice un șofer cu două pete de ulei negru pe obraz. Incitat de această descoperire, l-am întrebat pe șeful autobazei, de ce mîncă în bucătărie. Or fi fost oamenii din sala de mese îmbrăcați în haine de lucru nu prea curate, dar mîncarea lor era mîncarea pe care o protejează și normele sanitare. Într-o bucătărie nu poți intra decit în halat. Șeful autobazei, jenat de situație, și-a recunoscut culpa și a spus, îmi pare rău, știu că nu e voie. De fapt, noi, conducerea avem dreptul la o cămăruță mică în care să ser-

vim masa separat. Am neglijat amenajarea ei dar o rezolv și pe asta în curînd, a spus el, încercînd să-și scuze o vinovăție. Abia atunci mi-am dat seama că el se jenează de faptul că fusese surprins în momentul în care încălca o normă sanitară. Pentru că de mîncat alături de ceilalți în salopete și căști, oricum n-avea de gînd s-o facă, în ideea că o masă contribuie și ea într-o oarecare măsură la sporirea prestației. Și pentru cine va fi cămăruța aceea? l-am întrebat în speranța că pînă la urmă va înțelege.

— Pentru mine și pentru contabilul șef!

CORNEL NISTORESCU

Recunoașteri pe jumătate

Referitor la articolul „Treaba lui e peste tot și de fapt nu-i nimicieri” (publicat în nr. 33 (1678) al revistei Flacăra din 14 august 1987), iată de ne răspunde Oficiul județean de turism Prahova, filiala Sinaia: „Aspectele obiective semnalate în articol privind modul de organizare a activității cabanei „Muntele Roșu”, au fost însușite de către conducerea filialei și a cabanei, ele fiind dezbătute cu întreg personalul unității. Prin urmare, s-au luat următoarele măsuri: completarea imediată a formației de lucru la nivelul normativului de personal aprobat prin fila de plan, cu răspunderi pentru fiecare lucrător de la cazare și alimentație publică. Prin aceasta se asigură o curățenie permanentă în spațiile de cazare, o servire rapidă și conformă categoriei de încadrare a unității. Prin realizarea măsurilor de mai sus vom elimina fluxul persoanelor străine din spațiul destinat blocului alimentar, — toți turiștii beneficiind de aceeași calitate a serviciilor; s-au remediat defecțiunile constatate la baza materială, iar pentru întreținerea în continuare în condiții optime, asigurăm serviciile cu echipa de întreținere a filialei; s-a stabilit un program adecvat spălătoriei filialei, asigurându-se prioritate spălării lenjeriei de la cabana „Muntele Roșu”, evitîndu-se pe viitor aspectele semnalate în articol.

Cu aceeași obiectivitate prin care și-a însușit aspectele negative, conducerea filialei Cheia nu poate fi de acord cu următoarele: pe paginile din afara perimetrului cabanei sînt instalate numeroase corturi, influențînd negativ aspectul turistic al zonei, — iar conducerea cabanei nu are competență să întreprindă măsuri pentru un comportament necivilizat din partea unor turiști. Menționăm că responsabilitatea de nepoluare a folclorului românesc aparține conducerii cabanei numai în incinta unității, nu și în afara ei. Afirmăm la adresa șefului filialei: „Vine cînd îl taie capul” — este neobiectiv și nefundamentată, programul zilnic al șefului filialei nerezumîndu-se la a sta în birou, el și în activitatea de îndrumare și sprijin a unităților din subordine. În legătură cu încadrarea mea pe post — notează Constantin Cirstea, șeful filialei Cheia — care semnează de altfel și răspunsul (?) — menționez că am fost numit de către Oficiul județean de turism Prahova. În numele filialei de turism Cheia, mulțumesc redacției revistei Flacăra pentru lipsurile semnalate la cabana „Muntele Roșu” și vă asigurăm că remediarea acestora contribuie la asigurarea unui turism modern și civiliz-

O primă observație: așteptam răspunsul oficial din partea conducerii Oficiului județean de turism Prahova, cu specificarea măsurilor exprese luate în cauză de către acest for dirigiuitor în ale turismului prahovean. Una peste alta, nu este rău nici așa. Faptul că șeful filialei Cheia și-a însușit în bună măsură criticile aduse în articol este un semn pozitiv. Se vede însă limpede treaba că e mai ușor să recunoști neregulile și greșelile subalternilor decit pe ale tale însuși. La urma urmei, nu așteptam ca șeful filialei Cheia, în persoana lui Constantin Cirstea, să-și facă un fel de mea culpa. Ci așteptam un plus de obiectivitate din partea sa, așa cum îi șade bine oricărui conducător, la criticile de altfel recunoscute ca fiind obiective apărute în presă și care vizau și propria sa persoană.

DORIN SALAJAN

Fiind la ordinea zilei aprovizionarea pentru iarnă a cetățenilor, cu lemne și cărbuni, ne-am interesat, de data aceasta, cum se desfășoară ea în municipiul Călărași. Intregul județ are 7 depozite. În Călărași, unul singur este suficient, ba chiar și pentru comunele din jur, ni s-a spus. De la acest depozit se aprovizionează 29.300 de familii. „Ordinea de livrare o stabilim încă de la începutul anului, precizează tovarăsa Constanța Savin, directoare adjunctă la I.C.S.M.I. Fiecare familie primește un număr. La depozit se afișează mereu o listă cu numerele care urmează. Plata se face la livrare, în depozit, când se achită și transportul. Cum — din cauza nerespectării graficelor de către furnizori — omul își cumpără o dată lemnele și altă dată cărbunii, se înțelege că el trebuie să mai facă măcar un drum în plus, dacă nu mai multe (în total 3-4) pentru ca propria-i sobă să nu-l lase rece. Orașul nu are dimensiunile Bucureștiului — asta o știe oricine — dar parcă tot sint puși cam mult pe drumuri cetățenii. Măcar dacă ne gândim că depozitul se află într-o margine a orașului, iar clienții stau — desțui — în partea opusă, dacă nu într-o comună. Sigur, șeful depozitului are destulă bătaie de cap cu furnizorii. I.F.E.T.-urile cu cele mai mari restanțe au marfă, dar n-au vagoane s-o expedieze. Ca să nu mai vorbim de faptul că, „dacă până anul acesta, primeam lemne de la distanțe mai mici, acum ne-am optimizat pe Baia Mare”, cum spune tovarăsa directoare Constanța Savin. Ceea ce vrea să însemne că în 1987, M.C.I. a stabilit ca principalul furnizor de lemne de foc al județului Călărași să fie I.F.E.T. Baia Mare. Făcând așa, cei din minister ni se spune că au transmis călărășenilor că

au fost „optimizați pe Baia Mare”. Nu mai vorbim de stălcirea limbii în expresia aceasta de nulă valoare „calorică”, dar optimizarea respectivă este o nemaipomenită farsă. După asemenea logică, probabil că din Vrancea se pot trimite, surizind, lemne la Timișoara, iar din Neamț la Craiova. De la Arad la Călărași se trimite cu siguranță. Astfel de „optimizări” contribuie cu brio la rezultatul că furnizorii acumulează restanțe față de contracte așteptând vagoane. Nu sint singurele amănunte care demonstrează zdrobitor cu câtă responsabilitate sint utilizate mult invocatele vagoane. Ca și

de praf și mai avem, acum, în depozite încă 10.000 de tone”. Dansul halucinant al vagoanelor care cară steril și praf de cărbune, rulind mil de kilometri de pomană, este completat cu așa-zisa optimizare a circulației celor care duc lemne din Maramureș spre gurile Dunării. Dacă vom continua să discutăm despre aceste anomalii fără ca autorii lor să fie trași la răspundere, probabil că nu mai este mult până să vedem un vagon de marfă plimbând prin țară, drept unică încărcătură, o singură adresă.

Cit despre aprovizionarea cu combustibil a călărășenilor, mai

că există un motor de tăiat lemne. Chiar aici. Deci prima afirmație a rezoluției este falsă. Știm cu siguranță că există oameni care ar pune în discuție competența și buna-credința a persoanei care a semnat-o. Dar noi trecem mai departe. Aaa..., că ar fi necesare două motoare, este cu totul altceva. Întreprinderea nu este oprită de nimeni să-și mai procure încă unul și să le instaleze corespunzător. Cele două afirmații din fraza următoare nu stau nici ele în picioare. Fiindcă le infirmă activitatea din toate depozitele Capitalei, unde minunea nu mai este de mult minune, a devenit cel mai firesc lucru. Atunci? Iată părerea „clară” a tovarăsei Constanța Savin despre această neclaritate: „În timp, se poate rezolva. Dar ni s-a dat de la consiliul popular soluția să vină Tehnometal-ul, cu oamenii lui, și să taie lemnele. Se pune întrebarea cine îi plătește? Apoi, cu utilajele cum să facem? Să le închiriem de la ei? Nimic nu este elucidat. Să mai discutăm, să ne mai gândim”. Asta era. Nu s-a discutat destul... Dar cine este de vină? Cîți ani trebuie să se mai discute o asemenea formidabilă problemă? În ritmul de pină acum și cu interesul probat deocamdată, tovarășa directoare — să fim iertați — poate ajunge la pensie liniștită înainte de a o rezolva. După care va veni altceva, bineînțeles, nefamiliarizat cu... va dori să mai discute, să se mai gîndească... Or, ni se pare că și numai acest lucru spune îndeajuns despre răspunderea cu care sint privite interesele poate mărunte, dar firești ale cetățenilor, condițiile lor de aprovizionare cu combustibil, în cit mai mică dependență de tot felul de posibilități de a fi speculați chiar și de posesorii motoarelor de tăiat lemne.

DORIN GHERGHINESCU

„Optimizați” pe Baia Mare

la depozitele din București — despre care am scris nu de mult — și la cel din Călărași destule vagoane aduc... praf de cărbune. De unde? D-aci, din Gorji! O aruncătură de piatră... Dar este riscantă formularea. Pentru că piatra te duce cu gîndul la steril. Iar sterilul îi dă de furcă mulțisor lui Vasile Gheorghe. „Numai vagonul de cărbuni care a sosit azi noapte, de la Combinatul minier Motru, ne-a adus 10 tone de steril”. Cum să mai poți pronunța cuvîntul acesta fără sfiială? Tovarășa directoare adjunctă ne spune că, la începutul anului, de la I.M. Lupoala, au sosit 4 vagoane „încărcate numai cu praf, cîte 56 de tone fiecare”. „Din județul nostru, în 8 luni, s-au trimis deja la termocentrale 10.000 de tone

amintim doar încetinea la incredibilă cu care este asimilată — deocamdată doar ca idee! — tăierea lemnului în depozit. Așa cum se face, cu foarte bune rezultate, la București. Ei bine, în anul acesta, la 22 august, tovarășul Emil Manole, șeful circumscripției financiare, prin documentul încheiat în registrul unic de control, cerea tocmai așa ceva. Dar iată rezoluția scrisă în registrul de chiar tovarășa directoare Constanța Savin, care se află lîngă noi și lîngă pagina pe care o citim împreună: „Întreprinderea nu dispune de motoare de tăiat lemne. S-ar aglomera și îngreuna livrarea la populație a combustibilului, dacă tăierea lemnului s-ar face în depozit”. Să luăm lucrurile pe rînd. Șeful depozitului ne spune

Prin urmare, Gheorghita Dinescu și Nicolae Silviu din București (str. Frunțașului nr. 14, Sectorul 1) au ajuns în greu impas. De la o vreme nici nu se mai salută. Pînă la urmă s-au și judecat. Dreptatea, se pare, atîrnă de partea Gheorghitei Dinescu. Despre ce este vorba? Vecinul său, Nicolae Silviu a construit două magazine în curte, fără autorizație. Prin decizia Consiliului popular al Sectorului 1 a fost obligat să le demoleze. Dar, S.G.L.-2, aparținînd de ICRAJ Pajura, care avea obligația să pună în aplicare această decizie, n-a dus lucrurile pînă la capăt. Vecinii au ajuns din nou la neînțelegeri. Din nou în audiențe. Dar să nu lungim prea mult vorba ci, mai de grabă, să reproducem două dintre răspunsurile sosite la redacție, în chestiune: „În dosarul cauzei nr. 7466/1985, făceam cunoscut instanței de judecată — Judecătoria Sectorului 1 București — că magazinele lui Nicolae Silviu au fost construite fără autorizație

și, deci, cu încălcarea Decretului 144/1958. De altfel, Nicolae Silviu a fost sancționat cu procesul verbal nr. 116/1968, în conformitate cu HCM nr. 2490/1969, pentru construcții făcute fără autorizație, în acest sens fiind somat să le dărîme im-

măruntă, aparent banală, vom vedea că starea de lucruri din Frunțașilor 14 se confirmă și de către Consiliul popular al municipiului București: „Consiliul popular al Sectorului 1 a dispus demolarea celor două magazine construite fără autorizație

Cine aplică legea?

diat, dar a refuzat sistematic. Comitetul executiv al Consiliului popular al Sectorului 1 a emis decizia nr. 799, din 20 iunie 1986, în baza căreia ICRAJ Pajura va efectua demolarea silită, pe cheltuiala contravenientului”.

În aceeași problemă aparent

de către Nicolae Silviu pe proprietatea Gheorghitei Dinescu. Operația a fost executată de către S.G.L.-2, pendinte de ICRAJ Pajura, la data de 19 octombrie 1986, cînd s-a încheiat un proces verbal în acest sens, între S.G.L.-2 și proprietarul Silviu”.

Memoriile au continuat. Audiențele la redacție, la alte foruri, de asemenea. Ne-am deplasat în cele din urmă la fața locului. Am constatat că în Frunțașilor 14 din Sectorul 1, deși lucrurile în mod legitim și administrativ au fost puse în albia lor firească, totuși, cei în drept să ducă decizia Consiliului popular la bun sfîrșit, n-au aplicat legea. La rîndul său, Nicolae Silviu nesocotește în continuare decizia Consiliului popular al Sectorului 1. Mai mult chiar, continuă s-o sicanize pe vecina sa, Gheorghita Dinescu, depozitînd lemne și butoaie cu motorină pe proprietatea ei. Pe bună dreptate Gheorghita Dinescu cere să i se elibereze terenul care prin act de proprietate i se cuvine și-i aparține de drept.

O întrebare se impune: cine aplică totuși, legea? Cine va curma caruselul noilor memorii, al noilor audiențe? Dacă SGL-2 și-ar fi făcut într-adevăr datoria, poate că vecinii schimbau acum între ei măcar un salut.

DORIN SĂLĂJAN

Onorată instanță a moralei

Orgoliul milionarului

Mariet Nacu e un tînar în jur de 30 de ani, cetățean al municipiului Tecuci. Vine din satul Matca și a achiziționat, în 1981, în municipiu, un imobil pe care, și acum, arhitectii nu au căzut de acord de la care stil să-l revendice: barocul francez? cel italian? Mariet Nacu s-a născut bogat, într-o familie de cultivatori de legume. Dușmanii lui afirmă că e „semianalfabet”. Dar are 8 clase și școala profesională, de trei ani, de mecanici auto. Soția lui, Doina Nacu, a absolvit liceul economic. S-a retras în munca „la domiciliu”. Împreună cu soțul închiriază pămînturi, în diferite județe din țară, pentru a cultiva pepeni, roșii, ardei. În ziua de 31 octombrie 1986, cei doi au intrat în curtea altui cetățean al municipiului Tecuci, Gheorghe Mantu, și au „luat” o mașină. Tribunalul municipiului Tecuci i-a condamnat la o pedeapsă de un an. Executarea pedepsei se va face la locul de muncă. Ce i-a determinat

pe cei doi soți milionari să fure?

1. O „complicitate” refuzată. Cel de la care au luat I.M.S.-ul, Gheorghe Mantu, e pensionar. Sedus de bani, de poziția socială și de planurile lui Mariet Nacu, Gheorghe Mantu a acceptat să cumpere împreună cu acesta, la 1 mai 1985, un I.M.S. de la Ioana. Pană. Cei doi au achitat suma de 13.000 lei. Este vorba de a treia mașină a soților Nacu. Gheorghe Mantu plănuia să care produse la piață, să le vîndă și să obțină chiar o jumătate din bani. Mantu îi repara mașinile lui Nacu. Acesta, în ultimii doi ani, a închiriat terenuri de la C.A.P. Drăgănești, C.A.P. Podul Turcului, I.L.F. Brăila și A.E.I. Movila Miresii. Nu există nicăieri un total al suprafețelor închiriate de el. Nimeni nu și-a pus problema să totalizeze suprafețele închiriate de un astfel de „cultivator”. Omul aduce mari beneficii pe pămîntul oricui se asază. Nu se mulțumește să fie retribuit în

banii sau cu o parte din produse. În unele dintre cazuri, achită el recolta întreagă și, avînd mașini, o vinde în țară. O mașină se cumpără în Matca de azi pe mîine. Dacă stai într-o seară să privești mașinile intrînd din șosea, vezi că sint înmatriculate cu numere de Brașov, de Constanța, de București etc. Odată vîndute produsele cu preț peste mercurial, beneficiile sint ale celui care le vinde. Spre aceste beneficii spera Gheorghe Mantu să își deschidă și lui calea. N-a fost să fie. Nu se mai știe din ce s-au ocert cei doi în primăvara lui 1986. Pentru că nu a plătit impozitul, miliția i-a luat talonul lui Mantu. În ziua de 31 octombrie 1986, într-o sîmbătă, soții Nacu au intrat în curtea lui Gheorghe Mantu și au încercat să ia I.M.S.-ul. O încercare nereușită, dar care a declanșat expunerea pînă la pedepsă a soților Nacu și revolta complicității refuzate a lui Gheorghe Mantu.

2. De ce „complicitate”? Desigur, Mariet Nacu este un om cu multe calități. E vrednic, întreprinzător, inteligent. Dar, fiindcă nici o instituție nu s-a gîndit să centralizeze contractele unor astfel de „cultivatori”, între metodele pe care ei le folosesc se îmbină uneori cele legate cu cele ilegale, de la comportamentul față de zilierii care muncesc de fapt pămînturile închiriate și pînă la prețurile fluctuante (chiar în cursul aceleiași zile) care lasă deseori cu mult în urmă mercurialul. Și, fiindcă, repet, nici o instituție nu s-a gîndit să țină evidența acestor contracte, în cazul verificării veniturilor, mătcășii, ca și alți agricultori de felul lor, prezintă contracte vechi, ale lor sau ale neamurilor, în așa fel încît „să iasă bine”. Veniturile dîntro astfel de muncă l-au atras pe Gheorghe Mantu.

3. Metode calomnioase de atenționare a autorităților. În 4 martie 1987, a fost începută urmărirea penală. Sesizarea fusese făcută cu 4 luni înainte. La trei luni și jumătate după ce a făcut sesizarea la Procuratura Tecuci, Gheorghe Mantu s-a adresat Procuraturii militare din Bacău. Este, desigur,

Propunere

Ca locuitor al cartierului Balta Albă, am aflat cu bucurie din paginile revistei dv. cit și la fața locului, după cîteva zile despre deschiderea noului și modernului Magazin Universal de pe bulevardul Liviu Rebreanu.

Într-adevăr, magazinul este o bijuterie arhitectonică, situat într-o zonă de mare confluență de circulație pietonală datorită marelui lac și parc de peste drum, stației de metrou „Titan” cit și întretinerii a două principale bulevarde, puțînd spune pe drept cuvînt că este amplasat în inima cartierului.

La vizitarea acestuia ai plăcută surpriză să constăți că 95 la sută din personalul ce îl deserveste sint tineri și tinere în vîrstă de pînă la 26 ani, dînd o notă de prospețime, tinerețe și frumusețe, fiind și un act de mare curaj din partea conducerii centralei magazinului. Nu este ușor lucru să vehiculezi atîtea și atîtea valori materiale.

Sesizez cu părere de rău faptul că programul magazinului este inadecvat cererii majorității cumpărătorilor, astfel: în timpul zilelor săptămîinii acesta este cuprins între orele 10.00—18.00, duminica fiind închis. Ca locuitor al cartierului, menționez că am văzut zeci și zeci de potențiali cumpărători în fața magazinului fără puțință de a face cumpărături, ora de închidere fiind totuși prea devreme, în comparație cu alte magazine similare din Capitală, majoritatea oamenilor muncii avînd programul de serviciu pînă la 16.30—17.00.

De asemenea, este o mare anomalie ca în ziua de duminică acest mare și important magazin, din cartierul cit în oraș Balta Albă să fie închis, prin aceasta pierzîndu-se un însemnat număr de cumpărători ce în cursul săptămîinii nu au posibilitatea de a-l vizita.

Propun forului tutelar al Magazinului Universal din cartierul Balta Albă prelungirea programului acestuia în timpul săptămîinii pînă la ora 20, duminica pînă la ora 13.00, iară luna să fie și liberă pentru vizitatori. În acest fel, ar crește simțitor numărul cumpărătorilor și implicit încasările, chiar dacă în prezent planul se realizează integral.

Am ferma certitudine că în acest mod vor fi satisfăcute doleanțele unui însemnat număr de cumpărători și implicit vor crește simțitor și vînzările magazinului.

În speranța împlinirii celor în drept a rîndurilor de mai sus, Cu toată stima,

MIRCEA TEODORESCU

Str. Odobești nr. 13, Bl. V 35, sc. 2 et. 10, ap. 85, sector 3, 74576 București

N.R. La ora apariției rîndurilor de față, potrivit trecerii la ora de iarnă, programul magazinului a devenit 10.00-19.30, însă, în continuare, duminica este închis.

Note

Intr-o zi de pe la mijlocul lui septembrie, pe marginea drumului național ce leagă Giurgiu de București, cîțiva cetățeni făceau semne rugătoare către autoturismele care treceau în goană. Autostopiști, oameni care pierduseră trenul sau se grăbeau. Se zărește, venind dinspre centrul orașului, un elegant autocar „Mercedes”. Cetățenii ezită să mai facă semne, impresionați de prestația imponentă a vehiculului care se apropia. Dar, spre bucuria tuturor, mașina oprește. E aproape plină. Șoferul, un tânăr cu trăsături plăcute, nu face nici un semn, nu-și pleacă nici măcar privirea spre cei care suie și tot suie în mașină. Autocarul pornește. Și se mai oprește cînd și cînd, culegîndu-l pe toți cei de pe traseu. Ochiul șoferului, mereu la pîndă, fixează cu obstinție dreapta șoselei. De cite ori e zărit cineva, autobuzul oprește. După circa 20 de kilometri, o nouă oprire. De această dată, șoferul se ridică de pe scaunul său și pornește către fotoliile din fundul mașinii, fără a uita să spună —ei, urmează taxa ! 30 pin' la București ! Toată lumea scoate banii. Unii explică, spunînd că nu merg chiar pînă-n Capitală, iar șoferul dovedește înțelegere, fixîndu-le, pe loc, alt preț. După acest intermezzo, călătoria continuă, în același ritm, cu aceleași dese opriri, cu noi și noi suiri, cu unele coboriri ale celor care ajunseseră la destinație. Pe la jumătatea drumului, o altă oprire, de durată. Șoferul

Insuși coboară și merge să cumpere niște pepeni. Tîrguiala durează mult, stîrnind protestele celor din mașină — uite-te la el, ne-a luat aproape o mie de lei și se mai ceartă pentru un franc ! Nu știu dacă șoferul de pe autocarul „Turistransport” 34-B-7046 a încasat chiar o mie de lei la acea cursă (pentru care, firește, fusese plătit), știu doar că biletul de tren pe distanța Giurgiu — București costă 17 lei, că acela de autobuz face 23 de lei și că,

Simple sugestii

pentru oricare din aceste taxe, se eliberează bilete. Or, în cazul descris prețul era cu totul altul, iar de bilete — nici vorbă. Mai mult, aflu de la șofer că, în aceeași zi, se va întoarce la Giurgiu și, apoi, iar la București. La cit se vor fi cîfrind încasările sale personale, n-avem cum ști (chiar dacă am bănuî). Intrebîndu-l dacă n-a cam exagerat cu prețurile și cu opririle, tînarul conducător auto răspunde senin, făcînd semn cu ochiul, complice — deh, și noi, ca băieții...

La Romarta din Calea Victoriei 60—62 am avut curiozitatea să răsfoiesc Jurnalul cumpărătorului. Adresat celor care intră în magazin, fiecare pagină are loc special pentru sugestii, pentru reclamații, și pentru răspunsul autorizat al șefului de unitate. Pe lingă multe mulțumiri pentru atitudinea îndatoritoare a personalului magazinului, cîțiva cumpărători remarcă ce-i interesează, ce-ar mai dori să găsească, iar prompt, la sfîrșitul aceleiași zile, șeful unității dă răspunsul cerut. Este un fel de corespondență între cumpărători și personalul de la Romarta. Ar putea exista obiecția de ce trebuie să semnalăm prin scris ce nevoi avem cînd sintem chiar în magazin ? De ce trebuie să facem iar un drum după răspuns ? În acest fel nu se răpește (și nu pot exista suze) din timpul productiv al personalului care, s-ar angaja în discuții, de multe ori inutile cu cumpărătorii. Mai bănuiesc că, prin această formă de dialog, se păstrează un „document” netrucat pentru colectiv. Am înțeles și cîteva propuneri interesante ale cumpărătorilor care pe loc au fost acceptate de șeful unității. Nu-mi este destul de clară necesitatea reală a acestui „Jurnal al cumpărătorului” dacă din 1983, pînă azi, septembrie 1987, sint doar 7

mențiuni, dintre care 4 felicitări pentru personalul de la Romarta. Să-i fie rezervat acestui jurnal doar rolul de a decora un perete ? Dacă acest jurnal ar lipsi, cum se întîmplă în atitea locuri publice, unde condițiile de sesizări și reclamații sint ținute

Pete...

la cheie, în biroul șefului, cumpărătorii i-ar simți lipsa ? Merită să citiți acest jurnal cînd treceți prin magazinul Romarta. Pentru alți lucrători din comerț este o sugestie pentru stabilirea unor relații armonioase și civilizate cu publicul. Cu tot respectul cuvenit pentru munca colectivului de la Romarta, două observații, pe care, recunosc, nu le-am trecut în jurnal, pentru că am vrut să fie citite de cit mai multă lume. La raionul galanterie pentru femei am văzut, frumos așezate în raft, elegante maieuri albe.

La o vreme, au început să se strecoare și în memoriile ei fraze calomnioase la adresa unor autorități. Două sint acuzațiile aduse lui Mariet Nacu de către Tița Rusu. Micșorarea intenționată a suprafeței sale de pămînt din jurul casei și amplasarea unei magazii în terenul ei.

4. Cazul Tița Rusu. Redactorul, doi ingineri ai Consiliului popular Tecuci și un instructor al Comitetului municipal al P.C.R., s-au deplasat la fața locului, au măsurat terenul și au întocmit un proces-verbal. Tița Rusu susținea în memorii că suprafața pe care o deține în acest moment este de 480 mp, și nu de 630 mp, cit s-ar fi convenit după acte. La măsurătoare a fost prezent și tatăl femeii, om trecut de 80 de ani, alt vrednic susținător în scris al aceleiași cauze. Procesul-verbal consemnează o suprafață de 803,70 mp din terenul Consiliului popular dat în folosința Tiței Rusu. Pетенții nu i-a venit să creadă. Amenințat din nou cu citeva ministere. Spre liniștea generală, au fost repetate măsurătorile, au fost reluate calculele și s-a ajuns la același rezultat. Cit' despre magazine, ea este, cum rezultă și din schița

terenului întocmită împreună cu actul de vânzare-cumpărare a imobilului, în terenul lui Mariet Nacu. De unde atîta înverșunare?, chiar inconștientă, și la Tița Rusu? Baniul lui Nacu să fie de vină? Modul lui de viață? Libertățile comportamentale pe care și le permite? Inspirat de numeroasele reclamații, redactorul a solicitat I.R.E.G.-ului o listă cu consumul electric al cetățeanului Nacu. Luată prin surprindere, contabila a adus-o fără aprobări speciale. Din această listă rezultă că, în primele trei trimestre ale anului 1986, familia Nacu nu a consumat nici un kilowat. Cam mare economie de energie electrică pentru o familie care locuiește într-o casă compusă din patru camere, citeva holuri, o bucatărie! Dar iluzia s-a spulberat a doua zi cînd, din proprie inițiativă, șeful I.R.E.G.-ului a adus un dosar din care reieșea că incasatorul plății pentru energia electrică, negăsînd pe nimeni acasă la Nacu la sfîrșitul anului 1985. Il încercase pe acesta din oficiu cu 800 kilowați, pe care proprietarul imobilului, împreună cu familia, i-a consumat în următoarele trei trimestre. E ușor de înțeles să încarci pe cineva

Dincolo de aceste aspecte, ținînd, evident, de obținerea nemeritată a unor substanțiale venituri ilicite de către șoferul în cauză (și de alții asemenea lui), ar mai fi de ridicat o problemă: aceea a grijii manifestate de către întreprinderea pe care o reprezintă respectivul conducător auto pentru veniturile sale, pentru calitatea morală a celor care-i sint încadrații și, poate nu în ultimul rînd, pentru înțelegerea unor nevoi — uneori extrem de presante — ale cetățenilor. Ce vrem să spunem ? Că, în momentul în care se știa cu precizie — și, desigur se știa — că autobuzul respectiv se va întoarce gol din cursă, cînd se mai știa — sau, măcar, se bănuia — că șoferii efectuează tot soiul de transporturi pentru a obține sume suplimentare, de ce să nu se fi încercat (măcar) o rentabilizare a acestui gen de curse ? În sensul de a se fi dat un bonier șoferului, care să încalceze, în mod legal, sumele pe care, altfel, le-a băgat în propriul buzunar. Sau, iarăși o sugestie: de ce nu s-ar fi acordat ora de plecare a autocarului cu orarul autogării, scutindu-se astfel un transport sau, dacă era cazul, suplimentîndu-se numărul de curse spre București ? Sint, repet, simple sugestii ce ne-au venit în minte asistînd la cele descrise mai sus. Ne gîndim la optimizarea transporturilor și la ceea ce numim interesul general.

D. M. ALEXANDRU

— Impăturite, era o tentație pentru noi. Desfăcute, ce decepție ! Aveau niște rupturi de cîțiva centimetri, cusute foarte uril, ce mai !, ca un lucru uzat, purtat ani de zile. Mă întreb, cum se întreba și vinzătoarea, cine cumpără niște maieuri gata urîțite chiar trecute la calitatea a II-a ?

Puloverele, așezate pe umerașe în zeci de modele și culori rețin atenția. A venit, toamna, vinzare mare. Numai că jacheta care deschidea numeroasa galerie avea, cit un ban, o pată de unsoare. Pe ce a contat vinzătoarea expunînd o asemenea marfă ? Pe o clientă mioapă, pe una grăbită să nu scape trenul ? Nu intrăm într-un magazin ca să fim păcăliți ! Dacă cumpărătoarea ar fi observat acasă jacheta pătată i s-ar fi schimbat marfa ? Parcă aud replica vinzătoarei :

— Nu știu ce ați făcut cu ea, noi nu vindem asemenea marfă ! După privirea mea insistată puloverul deja degradat a dispărut undeva poate mai discret așezat, poate mai puțin luminat. Incit, totuși, s-o găsi cineva să-l cumpere...

Nu sint exemple concludente nici pentru „jurnalul cumpărătorului”, nici pentru un magazin de lux ca Romarta...

CARMEN DUMITRESCU

Cronica șoselei

Cubul de carton

Discutam nu de mult cu un șofer. Părul alb ca neaua și ridurile adînci de pe frunte arătau că vicisitudinile vieții lăsaseră urme. La volan din anul 1950, omul are la activ aproape 2 milioane de kilometri rulați. În această viață de om pe roți, nea Sandu, cum îi zic colegii, nu a fost implicat în nici un accident. Doar o tamponare soldată cu spargerea lămpilor de semnalizare din spate ale autocamionului și nu din vina lui. Neatent, șoferul unei furgonete a frînat tirziu, lovindu-l, în timp ce aștepta semnalul „liber” la o trecere de cale ferată. L-a văzut pe imprudent cum se apropie, prin oglindă. „Asta intră în mine”, i-a zis nea Sandu ajutorului său. Peste citeva clipe s-a auzit o bubuitură surdă. „Printre măsurile mele de precauție, mi se destăinuia interlocutorul performer, este și una care multora li se va părea poate nesemnificativă, lipsită de importanță. Cum am ajuns să mă conving de necesitatea ei ? O să vă povestesc. În primii ani de conducere nu prea dădeam atenție peste ce trec cu roțile mașinii. E prea mare și prea greu autovehiculul pe care-l conduc, îmi ziceam eu, să-mi fac probleme dacă am în față o bucată de hirtie, un ambalaj de carton, o zdreanță sau ceva asemănător. Am învățat însă apoi pe pielea mea ce importanță au toate acestea. A fost o situație cînd o gospodină, în loc să pună la coșul de gunoi punga în care adunase niște cioburi de sticlă, le-a aruncat pe asfaltul străzii. M-am ales, trecînd peste banalul obiect, cu un pneu perforat. În alt caz am neglijat să feresc un obiect mic și curios. Nu mi-am dat seama despre ce era vorba decit după ce m-am trezit din nou cu o pană de cauciu. Inciudat, am examinat cu atenție roata. Un cui destul de zdravăn se infipsea în anvelopă. Nu departe zăcea „corpul delict” călcat de mine. O cîrpă, un fel de săculeț, de fapt, servise cuiva drept ambalaj pentru oenusa evacuată din sobă. Era împrăștiată pe asfalt laolaltă cu cel puțin o duzină de cilindri metalici cu virful ascuțit. Un ambalaj din lemn servise probabil drept combustibil. Incăpăținatele cuipe pe care focul n-a reușit să le devoreze, au ajuns pe asfalt transformîndu-se într-o perfidă capcană. Nu m-am învățat minte. În altă cursă, de data aceas-ta la volanul mașinii mele, o rablă veche, m-am pomenit în fața autoturismului cu niște pietre de formă cubică. Apa, pătrunsă printre rosturi, le slăbise din locașul lor și apoi, cu „ajutorul” roților mașinilor grele, le expediase pe suprafața pavajului. Pe vremea aceea, băile de ulei nu erau protejate la toate mărcile de mașini, ca

acum, cu scuturi solide din oțel. M-am gîndit în cele citeva secunde ce le aveam la dispoziție, că pot „lua” între roți bucățile de piatră fără pericol. Ușuratică hotărîre. O de-nivelare neprevăzută m-a expedit cu partea de jos a mașinii, drept în subapreciatele pietroaie. Superficialitatea m-a costat destui bani și o mulțime de timp pierdut. Cînd am coborît din mașină, uleiul se scurgea din motor, lăsîndu-l fără viață aidoma unui organism uman rămas fără sînge. Această lecție m-a vindecat. De atunci nu mai trec peste nici un fel de obiect, indiferent cit de nevinovat pare. Ce părere am de cazul șoferului Neacșu ? Bineînțeles că orice șofer precaut n-ar fi procedat așa. Adică vād pe drum un ambalaj destul de mare, de fapt un obstacol, și în loc să-l evit, încerc să-l „încadrez” între roți, bazîndu-mă pe slaba rezistență a cartonului. Chiar dacă depășește înălțimea de la asfalt pînă la scutul motorului, a gîndit probabil șoferul, cutia se va turti pînă la urmă. În general așa se întîmplă. Dar iată că ceea ce e valabil poate într-o sută de mii de situații, nu se potrivește și în al 100 001 caz. Foarte adevărat că e mai mult decit greu să-ți imaginezi că într-o cutie de carton aflată în mijlocul drumului se poate ascunde un copil. Da, un copil ce își găsise drept loc de joacă interiorul banalei cutii. Poți să te gîndești la tot felul de ipostaze. Că în ea se află o marfă oarecare, cutii de conserve, de bomboane, sticle pline sau goale etc. Asemenea cutii mai cad citeodată din autovehiculele conduse de șoferi ce nu-și asigură ca lumea încercătura. E greu să dai soțului după ce un asemenea accident, mai mult decit ciudat, a avut loc. Cel mai potrivit ar fi fost desigur ca șoferul să oprească, avea condiții să facă acest lucru, deoarece obstacolul nu i-a apărut inopinat, și să vadă ce hram poartă cubul de carton. Ar fi fost salvată viața micuțului Daniel, dar și conștiința șoferului acum alt de împovărată. Un fapt tragic ar fi fost prevenit.

„Dar părinții ce fac ? De ce nu-și supraveghează copilul ?” „Strada e loc de joacă și mai ales în asemenea mod ?” Desigur, șoferul e în drept să pună asemenea întrebări. Sint apărările lui. Ele nu-l mai pot învia, însă, pe copilășul de șase ani. Pot doar să slujească drept indemn la reflecție, drept învățămînte. Cazul reprezintă, să zicem, așa, un material didactic pentru părinți, pentru cadrele didactice, pentru noi toți care mergem pe stradă, atenți sau mai puțin atenți, la ce se întîmplă în jurul nostru.

VICTOR BEDA

Onorată instanță a moralei

de acestor cetățeni, dintre care îl numim pe Profira Harabayr, Vasile Radu și Doru Harabayr, la volanul mașinii care remorca se afla Mărgărit Ragea, el nu apare în primul dosar, unde fapta este considerată „furt calificat în dauna avutului personal, pe timp de noapte și făcut de două persoane”. Spre satisfacția noastră, la sosirea în localitate, s-a constatat că începuseră cercetările penale din data de 22 septembrie în legătură cu participarea lui Mărgărit Ragea la furt.

6. Orgoliul milionarului. Ne putem întreba ce i-a determinat pe soții Nacu să săvîrșească fapla. Nu puteau căra nimic la piață cu o mașină careia nu-i funcționa motorul. De ce s-au certat Nacu și Mantu ? Rămîne încă o taină. De ce au riscat soții Nacu liniștea lor de milionari pentru o mașină de 13 000 de lei, în care investiseră 6 500 de lei ? E drept că, după vechiul Cod penal, pentru o asemenea faptă nu era prescrisă pedeapsa. Dar e greu de crezut că soții Nacu știau vechiul Cod penal. Oricum, ei nu au simțit riscul. S-ar fi temut. Ar fi ales o oră mai la lumina zilei, nu 21,30, dintr-o zi de sfîrșit de octombrie. L-ar fi anunțat pe

din oficiu cu plata la energia pe care ar putea-o consuma într-o lună, în două, în trei... Să-l încerci tu plata energiei pe care ar pute-o consuma în trei trimestre e parcă prea mult !

5. Niște cetățeni cinștii au insistat pentru începerea cercetărilor penale în legătură cu participarea lui Mărgărit Ragea la furt. Intimplător, el fusese omis din dosarul întocmit soților Nacu. Soții au afirmat că „au luat singuri I.M.S.-ul, Asta, spre uimirea martorilor de la proces, dintre care doi au vorbit și în instanță despre prezența lui Mărgărit Ragea la furt. Ce s-a întîmplat de fapt ? Gheorghe Mantu nu este prea iubit nici de ceilalți locatari ai imobilului în care stă. Cu toate acestea, ei, oameni fără pată, au vorbit cu ocazia anchetei de presă despre prezența lui Ragea în curtea lor, în ziua de 31 octombrie 1986, și despre participarea de patru ore a acestuia la repararea I.M.S.-ului. De fapt, mai mult l-au aranjat decit l-au reparat, pentru că, și atunci cînd soții Nacu au venit „să-l ia”, știînd că I.M.S.-ului nu-i funcționează motorul, au adus una dintre mașinile lor să-l remorcheze. Deși, după spusele

Gheorghe Mantu și nu ar mai fi fost nevoie ca acesta să sară cu toporul din casă, să-i ajungă din urmă și să spargă geamul de lingă șofer de la mașina care tracta. Singura explicație stă în orgoliul lor nemăsurat. În necugetarea pe care o dă puterea neconvențională a banului. Fîind vinovați, va fi foarte greu pentru ei deoarece executarea pedepsei la locul de muncă îi va obliga să-și la serviciu. Măcar pentru citeva luni.

Rămîne ca justiția să se pronunțe, chiar și după întocmirea dosarului Ragea Mărgărit, asupra vinovăției soților Nacu. Ceea ce ne îngrijorează însă e „libertatea” cu care „cultivatorii” din Matca încheie contracte oriunde în țară, în condiții nu în totalitate precizate. Lipsa de control asupra unor astfel de fenomene poate provoca situații sociale cu mult mai dificile.

Registrul scos peste noapte de la I.R.E.G., precum și alte amănunte din timpul anchetei de presă ne fac să credem că unele dintre afirmațiile petenților în legătură cu protecția de care se bucură „cultivatorii” din Matca din partea unor nu sint cu totul lipsite de temel.

AURELIAN TITU DUMITRESCU

Transformarea lui Helsinki 1975 din moment în proces a presupus și presupune și ținerea unor reuniuni menite să contribuie la transpunerea în viață a prevederilor Actului final, precum și la „aducerea la zi” a acestor prevederi. Cea de-a treia reuniune de acest fel (primele două au avut loc, după cum se știe, la Belgrad și la Madrid) a început în capitala austriacă la 4 noiembrie 1986. Săptămîna trecută, la circa un an de la debutul reuniunii, a început cea de-a patra rundă a ei. Există speranța ca această repriză să fie și ultima și să se încheie cu adoptarea unui document care să jaloneze căile de acțiune în comun în vederea continuării procesului de edificare a securității și de dezvoltare a cooperării pe continent.

În ce punct ne aflăm acum? Se consideră că debaterile din primele trei runde ale înfîlțirii post-Helsinki de la Viena au permis statelor participante, pe de o parte, să examineze în profunzime starea actuală a procesului de securitate și cooperare în Europa început acum mai bine de 12 ani și, pe de altă parte, să avanseze propuneri pentru dezvoltarea și dinamizarea acestui proces, pentru eliminarea dificultăților apărute pe parcurs. Se consideră, de asemenea, că cele trei runde precedente au creat premise favorabile convenirii unui document final substanțial și echilibrat care să permită reuniunii de la Viena nu numai să se termine cu rezultate pozitive, ci să marcheze totodată un pas important în direcția creării unei Europe unite, în care popoarele să conviețuiască în bună înțelegere și pace. Agenda reuniunii a fost — și este — deosebit de bogată. Se detașează trei mari categorii de probleme: ale păcii și securității, ale colaborării economice și tehnico-științifice, ale cooperării în domeniile culturii, informațiilor, educației, precum și în soluționarea unor probleme umanitare. La dezbaterile tuturor acestor probleme, România a adus, pe parcursul întregii reuniuni, o contribuție de seamă, fiind hotărîtă să militeze și în continuare cu consecvență pentru dezbateri con-

structive, pentru a se ajunge la înțelegeri care să ducă spre realizarea dezarmării, păcii și cooperării pe continent.

Cei mai mulți comentatori apreciază că în domeniul păcii și dezarmării există posibilități reale ca reuniunea de la Viena să adopte hotărîri privind reluarea tratatelor pentru convenirea de noi măsuri de încredere și securitate. Ambianța este cit se poate de favorabilă, ca urmare a perspectivei conturate de recenta înțelegere de principiu sovieto-americană în problema eliminării rachetelor cu rază medie de acțiune și a rachetelor operativ-tac-

COMENTARIUL SĂPTĂMÎNII

Din nou. Viena

tice din Europa. În concepția României, înfaptuirea unei securități autentice pe continentul nostru este indisolubil legată de eliminarea factorilor de insecuritate, respectiv de trecerea la măsuri practice de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară. Iar securitatea europeană, la rîndul ei, are o importanță imensă, hotărîtoare în înfaptuirea securității și păcii pe întreg globul. „Țările din Europa, continentul unde s-au acumulat uriașe cantități de arme, atât nucleare, cât și convenționale, — spunea președintele Nicolae Ceaușescu — le revine o mare răspundere în lupta pentru dezarmare și pace. Este necesar ca toate țările europene să-și unească eforturile și să concluzioneze în modul cel mai activ pentru dezarmare, pentru în-

țelegere, securitate și pace pe Pămînt”. La Viena se conturează, totodată, o largă convergență de păreri asupra dezarmării convenționale.

Posibilități favorabile adoptării unor decizii importante există și în domeniul colaborării economice și tehnico-științifice. Printre propunerile făcute se află și organizarea unei conferințe privind dezvoltarea colaborării economice și cooperării în producție între țările europene, precum și ținerea unei conferințe în problemele cooperării tehnico-științifice. În ceea ce privește domeniul cultural-umanitar, țara noastră a prezentat o serie de propuneri menite să contribuie la o informare corectă și obiectivă asupra realităților din fiecare țară și prin aceasta la o mai bună cunoaștere reciprocă, la apropierea între popoarele continentului.

Cea de-a patra rundă — și ultima, după cum se speră — a reuniunii de la Viena are menirea să redacteze și să adopte documentul final, ținînd cont de toate pozițiile exprimate. Pentru a facilita apropierea punctelor de vedere, grupul țărilor neutre și nealiniată și-a asumat misiunea de-a prezenta un proiect de text la jumătatea lunii octombrie. După cum s-a stabilit anterior, documentul final ar urma să fie adoptat pînă la sfîrșitul lunii noiembrie. Important este acum ca dezbaterile să se concentreze asupra a ceea ce este valoros, util, esențial. Pentru că, după părerea României, menirea reuniunii din capitala Austriei, ca și a întregului proces inaugurat la Helsinki în 1975, este ca prin eforturile tuturor statelor să se depășească antagonismul dintre Est și Vest, moștenit din perioada războiului rece, și să se ajungă la o colaborare largă între toate țările continentului, pe baza noilor principii de relații dintre state. Numai astfel reuniunea de la Viena ar putea contribui la dezvoltarea unor relații mai bune între statele și popoarele europene, la creșterea încrederii și securității, a concurenței la nivelul întregului continent.

ION D. GOIA ■

Somn cu vise și fără vise

Pe cînd tipăreau fel de fel de broșuri și băteau țara în lung și-n lat ca să lumineze norodul, sereseștii abordau mai multe chestiuni, dar tema preferată era „somnul și visele”. Conferențiarilor ori autorilor de broșuri stiau tot, n-aveau dubii, n-aveau probleme necunoscute. Celor dornici de-a-și lumina mințile li se spunea cu precizie ce este somnul, ce sînt visele, de ce visează omul, ce trebuie să viseze omul, ce nu trebuie să viseze s.a.m.d. Am ascultat și eu, la Focșani, acum 35 de ani, o expunere doctă în problema somnului și visei, făcută de un sereseștist venit de la centru. A spus el tot ce se putea spune despre somn și vise la nivelul secolului luminilor (nici propaganda ateistă de atunci nu trecea mai înoace de Voltaire și de enciclopediștii francezi). La toate întrebările care s-au pus, vorbitorul a răspuns — de parcă ar fi avut în față niște oameni din epoca de piatră ori niște oligofreni — într-un singur chip: visele nu sînt date de nici un duh, sînt emanații ale materiei superioare organizate, ale realității. Un militar în termen a întrebat dacă plantele visează. Cîte n-ar fi putut spune conferențiarul despre interferența dintre regnul nostru și regnul vegetal, despre înțelegerea anticilor cu referire la acest subiect, despre basmele românești în care zîna se transformă în floare iar copacii în viteji, despre unele manifestări curioase ale plantelor în anumite situații și despre multe altele. În loc de toate acestea, sereseștistul a articulat sec și important, crezîndu-și vorbele de o ironie nemicioasă:

— Noi nu le-am întrebat! — Adică el și cu frații lui nu întrebaseră plantele dacă visează au ba. N-am mai participat pe urmă la nici o conferință sereseștistă, pentru a nu mai risca să aud răspunsuri de acest tip: nu vream, de pildă, ca într-o chestiune referitoare la existența sau inexistența extraterestrilor, să aud că extraterestrii n-au fost încă întrebați. Dar interesul meu pentru somn și vise a rămas nestirbit. Mă voi referi la cîteva aspecte ale problemei în lumina unor cercetări recente, relevate de agenția U.P.I. Si în privința somnului și visei se produce fenomenul cunoscut din multe alte situații: pe măsură ce se fac studii mai multe și mai aprofundate, se dezleagă multe necunoscute, însă apar și necunoscute noi; cu alte cuvinte, sporește volumul cunoștințelor noastre, dar ne dăm seama și mai bine de cît nu știm. Cele mai noi date par să indice existența unor legături

strînse și directe ale somnului și visei cu starea de sănătate a organismului și cu procese biologice fundamentale cum sînt îmbătrînirea și moartea. Lipsirea organismului de somn provoacă moartea (s-au făcut experiențe pe cobai), dar nu din pricina epuizării fizice, a oboselii, cum s-a crezut multă vreme, ci din cauze deosebit de neînțelese. Cei vechi asemuiau somnul cu moartea, îl considerau ca pe un fel de moarte parțială, ca pe o anticameră a morții; și invers: moartea era considerată ca un somn prelungit („Moartea este un vis — sau un somn — din care nu te mai trezești” — am auzit spunîndu-se deseori în copilărie). Ideea a fost luată în bătușură de mulți atotștiutori din secolul trecut și din prima jumătate a secolului nostru. Dar cele mai noi date demonstrează că există o interdependență de necontestat între somn și moarte: 10 la sută din decese sînt într-un fel sau altul legate de somn. În ce constă însă această legătură nu se știe.

Nu se cunoaște nici care sînt cauzele înrăutățirii somnului la bătrîni. Se apreciază că descoperirea acestor cauze poate ajuta la înțelegerea procesului îmbătrînirii. În mod obișnuit, perturbările somnului după o anumită vîrstă sînt puse în legătură cu stresul, cu utilizarea alcoolului, cu bolile organelor respiratorii și cu modificarea „ceasurilor biologice” ale organismului, cauzată, de exemplu, de trecerea dintr-un schimb în altul la locul de muncă sau de trecerea la un loc de muncă cu alt program.

În ultimii ani, prin experiențe făcute de oameni de știință din mai multe țări, s-a ajuns la concluzia că sînt două feluri de somn: somnul profund (cu mișcări lente ale ochilor) și somnul superficial sau paradoxal (cu mișcări repezi ale ochilor). Primul este fără vise, cel de-al doilea — cu vise. Restabilirea organismului se face în timpul somnului profund, în principal datorită faptului că hipofiza produce în acest timp o mare cantitate — de circa 10 ori mai mult decît în mod obișnuit — de hormoni de creștere, necesari pentru formarea de noi celule (în popor se spune că atunci cînd dorm, copiii cresc). Spre dimineață, omul matur acumulează cam o oră de somn cu vise, însă de obicei și le amintește numai pe cele avute înainte de a se deștepta.

Cum se produc visele? S-au propus mai multe explicații. Se pare că unele porțiuni ale creierului își intensifică activitatea și trimit semnale în centrii de gîndire ai scoarței cerebrale, unde sub impulsul lor apar visele. Legătura visei cu celelalte de om, cu realitatea inconștientă, este în afara oricărei discuții. Dar se știu foarte puține lucruri despre felul cum se realizează relația menționată, în primul rînd pentru că realitatea inconștientă

este ea însăși departe de a fi cunoscută în întregime. De ce unele vise anticipează întîmplări și fenomene? De ce altele înregistrează ca un seismograf fapte ce se petrec în acel moment la mii de kilometri distanță? De ce în vis unor oameni li se întîmplă să descopere anumite taine (de pildă, unde este ascuns un obiect)? Iată întrebări la care încă nu se poate răspunde.

Se consideră că somnul cu vise aduce o contribuție importantă la dezvoltarea creierului. La sugari, 30 la sută din durata somnului este cu vise, copiii mici visează cam în jumătate din timpul somnului, iar copiii mai mari, doar într-un sfert din acest timp. Rolul visei este apreciat de savanți în chip diferit. Unii consideră că este dăunător să-ți amîntești visele, întrucît prin ele organismul se străduiește tocmai să se elibereze de o informație inutilă, și nu să se încarce cu o astfel de informație. Alții presupun că visele joacă un rol de seamă în formarea emoțională a omului.

Eu nu mă voi întreba, ca filosoful chinez de demult, dacă sîntem fluturi care visează că sîntem oameni, ori sîntem oameni care visează că sîntem fluturi. Merg pe ultima variantă, cu adausul că visăm nu numai că sîntem fluturi, ci și multe altele. Însă tainele celor mai importante și mai interesante probleme în legătură cu somnul și visele noastre, ale oamenilor, urmează să fie descifrate de-abia de acum înainte (ca și tainele visei cu ochii deschiși, adică ale năzuințelor, de altfel).

ION D. GOIA ■

În necazul lor

Cînd și cînd, ne scoală din somn un strigăt ciudat, gîndit parcă să răsucească și nervii copacilor. Semn că mașina vecinului, dotată cu avertizor antifurt, s-a așternut, din proprie inițiativă, pe treabă! Și pas de mai dormi pînă la ziuă. Ne răsucim gîndul că poate așa, știindu-se la adăpost de orice grijă, vecinul nostru, măcar el, a căzut în somnul odihnitor. Ceva este bine de știut: autorii de asemenea mici drăcovenii nu dorm, ei, inspiratorii clipelor noastre de odihnă, a noastră — a automobilistilor vajnici — caută mereu. Caută scule mai ceva decît cele de pînă acum. Îi stimulează plăcerea creației. Și nu numai. Mai sînt și — cite le știm — faptele. Doar în S.U.A., peste un milion de automobile — și mult mai multe aparate de radio — sînt anual luate din mina proprietarilor pentru a încăpea pe mina hoților. Dar și de constatarea că sirena de care ne plîm-

geam nu se dovedește de soi: orice hoț de clasă îi va închide gura în doi timpi și trei mișcări, înainte ca proprietarul mașinii să-i sesizeze semnalul în aer. S-a căutat altceva, și s-a găsit. O companie suedeză a coborît în locuri mai greu accesibile contribuabilului de rînd și a descifrat o posibilitate mai nașpărit în beneficiul somnului nostru odihnitor. Sistemul antifurt este la discreția unui cod special sau a semnalelor infraroșii transmise de un dispozitiv atașat cheii. Acesta începe să lucreze cînd hoțul a pătruns în mașină cu gînduri necurate. Dar de-ar fi numai asta... Așadar, răufăcătorul a sparg, să zicem, un geam ori a forțat o ușă, cu gîndul nemăturat de a porni la vale cu autoturismul plătit și alimentat cu benzina de altul. În acel moment, cînd nefericitul răufăcător crede că poate pleca la ale lui, mașina începe să chiuie, farurile se aprind și oricine își va da seama că ceva nefirec și pe cale să se producă. Dar cu asta n-am părăsit încă faza de azi. Doar că broaștele de la uși au fost gîndite foarte special, plasate în locuri inaccesibile străinilor de orice fel și funcționează prin acționare electrică. Aceasta a îngreunat oricum soarta bietului infractor deoarece cu simpla șurubelniță n-o mai scoate el la cap. Dar, oricum, să presupunem că i-a ieșit pînă la urmă schema. A intrat în automobil dar atunci se declanșează un adevărat incendiu sonor, plus farurile, care avertizează pe trecători. Surpriza însă abia urmează: cînd s-a așezat pe scaunul șoferului cu ochii pe cheia de contact, un șoc electric îl învăluie ademenitor. Un șoc de 9000 de volți de care numai pantalonii lui mai pot povesti. Chiar dacă vădește totuși o piele mai tăbăcită, tot n-are șanse. Automat, așa cum a fost învățat, rezervorul de benzină se golește instantaneu. Viață grea pentru truditarii întru furtul mașinilor noastre, înțelegem. Prea se obrăzniciseră hoții, ne încredințează vinzătorii produselor-trufanda antifurt: ajunseseră, zic ei, să nu le mai pese cituși de puțin de sistemele clasice. „Dacă nu vor avea tentația să calce pe urmele mașinii de hrănit în timpul lucrului, revăzută de noi duminică, le putem plînge de pe acum de milă infractorilor în cauză.

NEAGU UDROIU ■

Tango redivivus

Este simbată după-masă și scările de lemn ale centrului cultural din cadrul universității din Buenos Aires sînt luate cu asalt de aproape 300 de tineri,

băieți și fete. Imbrăcămintea lor este asemănătoare: rochii și pantofi cu toc înalt fetele, iar băieții pantaloni de culoare închisă și pantofi ușori. Cine sînt acești tineri? Candidații pentru cele 70 de locuri a unui curs nou înființat: acela de învățare a tangoului.

Tangou, una din moștenirile culturale ale Argentinei, emblema definitorie, are la bază ritmurile africane aduse de sclavii pește care s-au suprapus: influențe andaluziene, infuzia de poezie a locuitorilor pampasului (gauchos), unduirile habanerei și contribuția adusă de imigranții europeni, în special de cei italieni. Inițial interpretat doar de bărbați, dansul s-a născut în tavernele din Buenos Aires. Interesant că el nu a fost acceptat de clasa mijlocie decît după triumful repurtat în localurile pariziene.

Successul muzicii rock, al dansurilor moderne a făcut să se aștearnă uitarea peste tangou. Triumful repurtat în Europa și pe Broadway de spectacolul „Tango Argentino” realizat de Claudio Segovia și Hector Orezzeli a fost scintila care a redreptat în rîndul tineretului dorința de a învăța acest dans.

În prezent sînt 500 de școli în care se predă tangoul, iar municipalitatea din Buenos Aires a finanțat o orchestră de 28 de muzicanți care cîntă de două ori pe săptămîna la teatrul Alvear. Există și săli speciale destinate acestui dans.

Irma Ruiz de la Institutul Național de Muzicologie, care lucrează la o istorie în 3 volume a tangoului, arăta: „Acest dans, spre deosebire de altele, necesită concentrare. Partenerul îi indică partenerii mișcarea următoare printr-un cod, apăsînd-o pe spate. Pentru inițiere sînt necesare minimum 6 lecții, dar învățîndu-l nu se poate să nu-l îndrăgești”.

Pe fondul decibelilor produși de sofisticate „scule” electronice, sunetul violonului, al pianului, deamănă la meditație; ceea ce este clasic nu se demodează niciodată. Așa că aranjați-vă coafura, nodul la cravată, alegeți-vă partenera și... „vă rog să-mi acordați”...

DAN DĂNUȚ DORU ■

Lumea se amuză



Nevasta lui Icar:
—Bărbatul meu a inventat
aparatură, iar eu — motorul.

Arome în eprubetă

Că aromele sînt fie naturale, fie sintetice, știm de multă vreme. Că o firmă americană numită Escagen încearcă să le producă în laborator utilizînd biologia am aflat de curînd și subiectul este pasionant. Pînă acum o serie de alte firme precum Calgene, Plant Genetics sau Dna Plant Technologies au reușit prin asemenea tehnici de un rafinament aparte să creeze plante rezistente la vicisitudinile naturii — uragane și secetă — și la cele chimice — pesticide și erbicide. Preludiu o serie de detalii tehnologice și îmbunătățirile, specialiștii de la Escagen au ajuns și mai departe demonstrînd că pentru a produce pulpă de strugure sau aromă de căpșuni este suficient să fie preluate celulele fructelor respective și introduse în medii speciale de fermentare. Această tehnică este valabilă pentru o gamă imensă de produse, de la ciocolată la ardei iute, de la morfină la miere de mentă. Unica limită a realizărilor e imaginația creatorilor și, trebuie recunoscut, puterea de absorbție a pieței.

Încercînd să individualizeze o anumită specie a cărei raritate justifică costul producerii ei în laborator și a cărei aromă obținută pe această cale să fie identică cu cea naturală, Escagen a ales vanilia. Plantă cu optime perspective de vânzare și a cărei reproducere în eprubetă a fost demonstrată cu un succes ce a întrecut așteptările. Punctul de plecare l-a constituit un eșantion de celule de vanilie care, introduse într-un mediu steril, pentru a împiedica microorganismele să atace, începuse să se reproducă cu viteză. În acest moment ele trebuie activate și determinate să genereze substanța chimică dorită. Cum? Celulele respective sînt transferate într-un bioreactor unde, în interiorul unor mici granule de polimeri, primesc o hrană bogată în substanțe hrănitoare și hormoni care favorizează reproducerea celulară și ajută aromei să înflorească. În condiții climatice normale vanilia trebuie polenizată manual, recoltată cu grijă, conservată în butelii de sticlă iar întreg procesul durează în medie 6 luni. Este de la sine înțeles că lucrările desfășurate între eromografe lichide și cabine de reproducere de la Escagen care durează câteva minute sînt mult mai rentabile. Și, dacă vanilia naturală a cărei aromă este indispensabilă în industria alimentară și în cosmetică costă 2.000 de dolari kilogramul, cea produsă prin biotehnologie ajunge la... 10—12 dolari pentru aceeași cantitate. E firesc ca în condițiile unei piețe de 200 milioane de dolari pe an la Escagen mirosul de vanilie să fie însoțit și de cel inconfundabil al

bancnotelor verzi. Totuși, pentru a ajunge în posesia sumei firma trebuie să treacă prin furcile caudine ale agențiilor federale de protecție și control a alimentelor. Întrebările sînt multe. Ce este fitovanilia, produs natural cum susține Escagen, sau sintetic? Care este impactul său asupra mediului natural? Asemenea probleme sînt la ordinea zilei și în Japonia vizavi de shikonin, un colorant roșu folosit în cosmetică și obținut prin tehnici similare celor descoperite peste ocean. Tot aici cercetătorii au lansat pe piață țigări din tutun obținut din multiplicarea celulară, în laborator, ceea ce a dus la revolta cultivatorilor locali. Revoltă care probabil se va extinde și în Madagascar, țară care controlează 75 la sută din piața vaniliei. Alte țări care contează pe exporturile de cafea, cacao și alte fructe ale pămîntului vor fi puse în stare de faliment în momentul cînd Escagen sau altă companie va trece la producerea pe cale de laborator a acestor produse.

Și totuși, biotehnologiile sînt pe cale să revoluționeze întreaga piață agricolă. În toate sectoarele. Chiar și în producția de cartofi unde Escagen, cu o tehnologie numită de micropropagare, va produce un cartof uniform, cu un gust mult mai bun, fără acel iz dezgustător de DDT sau alt insecticid eficient împotriva gândacilor de Colorado.

IOAN ROȘCA ■

Lovitura „gentlemen”-ilor

Intr-o frumoasă după amiază de iulie, doi gentlemen, îmbrăcați foarte decent și așezînd maniere stilate au binevoit să-și arate interesul pentru instalațiile „celei mai sigure camere de tezaur din lume”, cel puțin așa pretindea reclama. Cu intenția, comunicată mai întîi telefonic și apoi prin viu grai, de a închiria un seif, cei doi au primit imediat informații detaliate și apoi au fost conduși chiar de seful securității lui „Safe Deposit Centre”, instituție specializată în teaurizarea și paza valorilor, situată în cartierul londonez Knightsbridge. Însă, în momentul cînd au intrat în camera centrală a seifurilor, au demonstrat cu totul alte intenții și, deschizînd valizele diplomatice ce le purtau cu ei, au scos pistoale și chiar o flintă cu țevă retezată și au trecut la acțiune. În câteva clipe, seful depozitului și cei doi supraveghetori s-au trezit cu cătușele la mîini și legați de un stîlp de fier. Și în timp ce un al treilea complice, postat la ușă, în uniformă de suprave-

ghetor, îl îndepărta sub un pretext oarecare, pe elenții ce doreau să intre, cei doi „gentlemen”, care — datorită înfățișării lor deosebit de sobre și impunătoare — nu fuseseră supuși controalelor obișnuite, înainte de a pătrunde în camera tezaurului, au spart în liniște 125 din cele 4.000 de seifuri.

Nici peretele din oțel gros de 60 de centimetri, nici sticla incasabilă, nici detectorii de căldură și de zgomot nu au putut să împiedice acest furt, cel mai mare din istoria Marii Britanii. Paznicii au fost trași pe sfoară. Nimeni nu se aștepta probabil ca bandiții să apară sub aspectul unor oameni de lume, sosiți parca la un party al miliardarilor. Fi-rește, Scotland Yardul a lansat imediat elita trupei sale pentru a găsi o urmă a spărgătorilor în smoching. Se pare că au fost obținute și unele succese. La sfîrșitul lunii august, fuseseră depistați nouă suspecți, între care și un comerciant de bijuterii și antichități. Concurenții din lumea interlopă au oferit și ei unele informații. De curînd a fost arestat un al zecelea suspect: însuși seful sistemului de securitate al depozitului. Deci chiar cel care îi condusesse pe „gentlemen” în ziua furtului, și care, chipurile, ar fi fost legat și amenințat de gangsteri.

Fiecare dintre seifurile de la „Knightsbridge Safe Deposit Centre” este asigurat automat cu 25.000 de lire sterline. Cîți bani și ce valori au fost furate din seifurile sparte este greu de estimat. Mulți dintre clienți nu sînt prea dornici să dea date cu privire la pierderile avute, deoarece se tem de impozite sau de întrebări indiscrete. Scotland Yardul a plecat cu estimările pradei de la cifra de 10 milioane de lire, dar în scurt timp ele au ajuns la 20 milioane și acum chiar la 30 milioane de lire sterline. Se depășea astfel suma de 26 milioane de lire, la cît a fost estimată valoarea barelor de aur furate de pe aeroportul Heathrow, în anul 1983, cel mai mare furt din istoria de pînă atunci a delictelor din Marea Britanie. În urma cercetărilor s-a reușit să se recupereze o mare parte din pradă. Dar, chiar acest lucru provoacă mari discuții. Se fac tot mai clar auzite voci care atrag atenția asupra faptului că între clienții lui „Safe Deposit Centre” se află și persoane care păstrau în aceste seifuri anonime roadele unor evaziuni fiscale, speculații ilegale și ale altor afaceri necurate. Și, de aceea așa cum afirma un reporter britanic, se pune întrebarea dacă prin lovitură „gentlemenilor” nu se va ajunge cumva ca și alți gentlemen să-și piardă reputația, în urma anchetelor ce ar urma să fie lansate pe baza descoperirilor făcute. Sau vor prefera acești „gentlemen” să rămînă în postura de sârace „victime”, nedeclarîndu-și pagubele?

ROMEO NĂDAȘAN ■

Se poate alege sexul copilului?

Doctorul Hideo Mori de la Universitatea Tokyo și Rihachi Itizuka de la Universitatea Keio au pus la punct o metodă, deocamdată în stadiu de laborator, prin care se alege sexul viitorului nou-născut. Bazîndu-se pe diferența de reacție în cazul unui cîmp magnetic, cei doi medici au reușit să separe spermatozoizii „y” care dau băieți, de „x” care

evită moștenirea unor maladii, ca hemofilia, lucru ce pare să constituie principalul scop al specialiștilor japonezi. Deși rezultatele obținute nu sînt încă concludente, „concertul” protestelor a și început.

Dinamometrul electronic

„Salter”, noul dinamometru electronic, permite o măsurare rapidă și ușoară a eforturilor, fie că este vorba de tracțiune sau de compresie. El poate fi folosit atît manual, cît și agățat

Tratament muzical

La Spitalul republican de copii din Vilnius (R.S.S. Lituaniană) se folosește în tratarea difteritelor boli ale căilor respiratorii instrumente muzicale de suflat: flaute, fluiere, corn. Pacienții mai mici sau mai mari cîntă ca soliști sau în orchestre. Terapia muzicală, în afară de efectuează o veritabilă gimnastică respiratorie, dă naștere la emoții pozitive, care la rîndul lor constituie un factor terapeutic eficient.

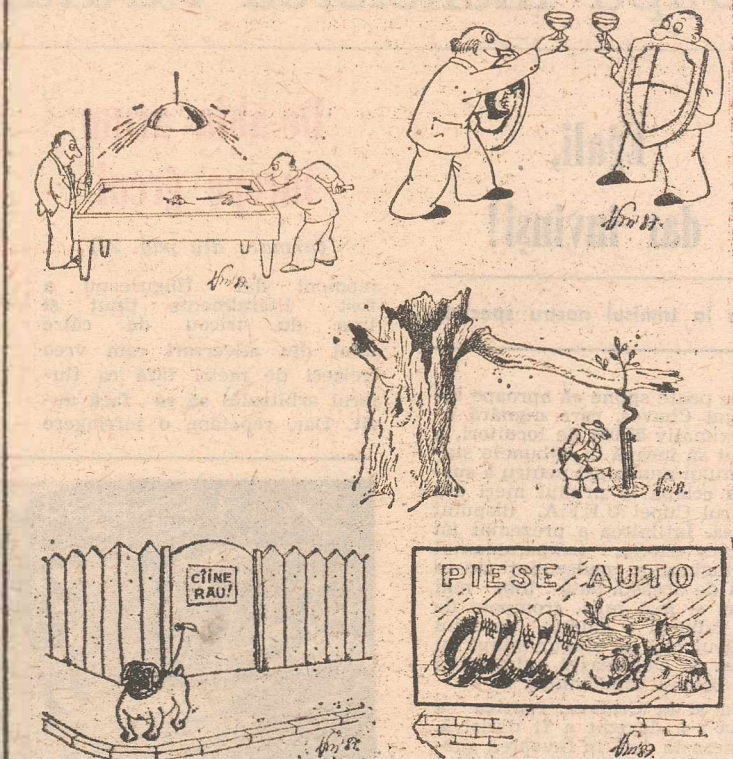
Breviar științific

de un suport. Precizia lui atinge 0,1 la sută, ceea ce constituie un mare progres pentru acest tip de aparat realizat în Franța. Operatorul alege unitatea de măsură convenabilă pentru lucru, iar datele apar pe ecranul de afișaj, alimentarea făcîndu-se cu ajutorul unor pile electrice. Aplicațiile sînt numeroase, „Salter” putînd efectua măsurarea forțelor la contactorii electrice, a butonilor ce se apăsă, a magnetilor, forța de lipire a substanțelor adezive, a compuşilor pentru circuitele și cablurile electrice, iar în materie agroalimentară consistența alimentelor și în special a fructelor.



AUREL DIANU ■

Racul



Caricaturi de VIRGIL MILITARU ■

Ploaia și noi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											

ORIZONTAL: 1) Compozitor român (1907—1944), căruia îi aparține melodia „Plouă” — Călin Badea. 2) Geniul liricii românești, semnatarul versurilor: „Dar și mai bine-i, cînd afară-i zloată, / Să stai visînd la foc, de somn să pieuri” (Sonete) — Interjecție. 3) Poet contemporan (Aurel), din a cărei lirică am selectionat în contextul nostru tematic poezia „Ploie prin orașe” — Vasile Andone — Prozator român, autorul romanului „Potopul” (Valeriu Emil; n. 1921). 4) Gabriel Negrea — „ploioase”, năvălă de Ion Agăbiceanu (sg.) — Grătar pe care se așază nutrețul la vite — Ana Ene. 5) Feciorie — Localitate în Spania. 6) Gălăgie — Ciur. 7) Localitate în Nigeria — Cunoscut dramaturg american, autorul piesei „Omul care aduce ploaia” (Richard) — Ochi de lanț (reg.). 8) Producător de lapte — Lutețiu — Must fierț. 9) Vechitură (reg.) — Pat din plasă, suspendat. 10) „Plouă cu soare”, afirmă acest îndrăgît compozitor român într-una din melodiile sale (Marit) — Totuna cu apa de. ploaie (var.). 11) Denumirea dată obiectelor zburătoare neidentificate (abr.) — Fenomen electric care se manifestă prin aceea că obiectele din sticlă crapă fără să fie atinse, picioarele animalelor înțepenesc, la fel și ceafa oamenilor și este urmat adeseori de ploaie torențială, descris de Karl May în romanul său „Testamentul incagului” — Localitate în Scoția. 12) Operă de Verdi al cărei final dramatic se desfășoară într-o noapte furtunoasă cu ploaie torențială, în preajma hanului lui Sparafucile — Elena State.

al penelului (Theodor) căruia îi aparține tabloul „Ploaia de aur a lui Zeus” — ...și poetul care semnează poezia „Ploaie” (Tudor). 3) Curs torențial (inv.) — Prozator englez, autorul romanului de factură polițistă „Regele unei țări ploioase” (Nicolaie). 4) Textilă — Riu în Iugoslavia — Bară la gimnastică. 5) Peisagist rus (1860 sau 1861—1900), din a cărei paletă cromatică amintim tabloul „După ploaie” — Ued în Libia. 6) În acest fel — „Ploaie ...”, volum de nuvele de D.R. Popescu (masc.) — Notă muzicală. 7) Cornel Cernat — Art mare pictor român (Camil), autorul tabloului „Nori de ploaie” — Cui fără virf. 8) „Ploaie de vară”, și-a intitulat una dintre poeziile sale acest reputat scriitor francez (1802—1885) — Ion Horea — Întîlnire distonantă a două vocale. 9) Suportul tunului — Riu involburat al vicilor în mitologia scandinavă. 10) Aluminiu — O „Ploaie de primăvară” ne-a fost descrisă de această cunoscută poetă româncă (Otilia). 11) Zeul ploii la mayași — „Imi place să mă plimb prin ploaie”, ne spune această interpretă de muzică ușoară (Stela). 12) „După ploaie la ...”, tablou ce aparține pictorului Ștefan Luchian — Vas sau lingură mare.

Dicționar: ROF, ECKA, IRE, ZEA, ARIA, RHU, TOR, SIU, ZEM, REC. AUAL, VAM, CHAAK.

MARIAN FIRIMIȚĂ ■

Dezlegarea careului din numărul precedent:

RISETE; UNS; OLE; ANIMAT; GABIN; TOTO; ER; RAY; RAM; REVISTA; FA; S; ATE; TILC; ODA; STOE; AMU; ATASAT; L; VARA; ITI; BRAN; NUFAR.

După încheierea turului I al „cupelor europene“

Egali, dar învinși!

(De la trimisul nostru special).

Se poate spune că aproape întregul Chaves, care numără aproximativ 25.000 de locuitori, a ținut să încapă în tribunele stadionului municipal pentru a susține echipa în primul meci din cadrul Cupei U.E.F.A. disputat acasă. Întâlnirea a prezentat un interes enorm, temperamentul portughezilor nedeținându-se nici de această dată: tobe mari și mici, trompete de tot felul și o galerie care nu a făcut nici un singur minut au făcut să clocotească atmosfera din betonul stadionului.

Ca și la Craiova, repriza a doua s-a dovedit a fi decisivă, de această dată în favoarea gazdelor. Dar meciul l-am pierdut noi, și asta în prima repriză, când ratările enorme ale lui Geolgău și Măniță ne-au costat de fapt calificarea. Se poate spune că, după începutul furtunos al gazdelor, soldat cu un gol înscris în minutul 5 de Slavkov, oțtenii echilibrează jocul și pînă în finalul reprizei domină, ratînd incredibil goluri aproape făcute. Mărturisesc însă că această parte a partidei m-a și liniștit, fiindcă ne-a arătat că putem învinge, psihicul jucătorilor noștri fiind altul decît cel de la începutul meciului. După pauză, însă, echipa română este din nou în situația primei reprize de la Craiova: Vermelinho înscrie dintr-un ofsaid clar, ne-sanționat de tușier, și iată-ne, așadar, cu un handicap de două goluri, greu de recuperat, mai ales că timpul era scurt, iar moralul echipei devenea subred. Și totuși, în minutul 83, Ghiță înscrie cu capul, transformînd ultimele minute ale partidei într-un adevărat infern. Portughezii își văd calificarea periclitată, jocul devine mai aspru, dar nu se mai poate face nimic: prima repriză, s-a răzburat.

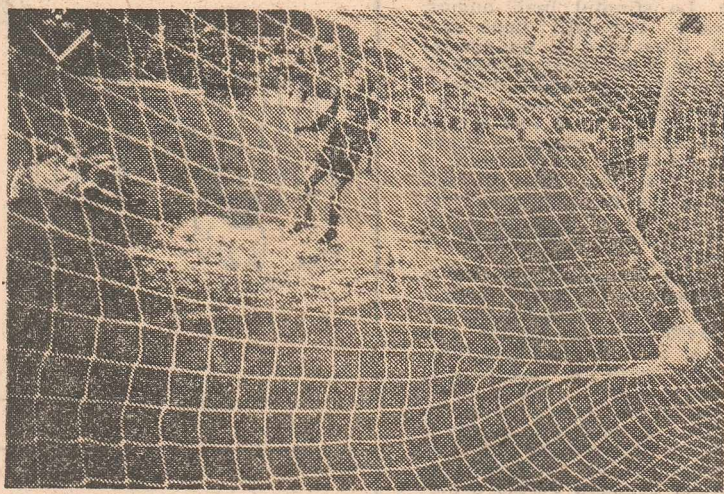
Rămînem cu satisfacția unui scor general egal, 4-4, dar cu amărăciunea eliminării din competiție. Adică exact așa cum Craiova a mai pățit o dată, tot în fața unei echipe portugheze, dar atunci era o semifinală a Cupei U.E.F.A. iar adversara îi era... Benfica!

RAZVAN BARBULESCU ■

De-abia acum incepe greul

(urmăre din pag. 24)

moment dat Ungureanu a fost literalmente ținut și tras de tricou de către unul din adversari cam vreo treizeci de metri fără ca fluierul arbitrilor să se facă auzit. Dar, repetăm, o înfringere



Reluare imparabilă a lui Nuță la centrarea perfectă a lui Augustin — așa s-a deschis seria „de trei“ de pe Victoria.

Fotografie de GHEORGHE AVRAM ■

Bravo Victoria! Succes Victoria!

(urmăre din pag. 24)

na și-a dovedit combativitatea creîndu-și și unele situații (Ene min. 20 și Nuță, min. 28), ce anunțau parca deschiderea scorului. La o lovitură liberă executată de Vaiscovic de pe partea dreaptă mingea ajunge la Augustin care preia spre Nuță scăpat de sub marcaj și acesta înscrie cu un șut sec, învingîndu-l pe Constantinou. Repriza întâi se va încheia întocmai cum va debuta și cea de-a doua, adică în nota de dominare a fotbalistilor de la Victoria. Bucureștenii își vor mări în mod logic avantajul. În min. 60 Vais-

la un asemenea scor rămîne o înfringere severă pentru cineva care țintește la cele mai mari galoane. Pe care Steaua le poate cu siguranță cuceri după acest duș rece dacă își va scruta cu atenție carențele manifestate în partida de la Budapesta și va aborda următoarele partide cu mai multă atenție și luciditate. Iubitorii fotbalului nostru sînt convinși că elevii lui Anghel Iordănescu au puterea de a se mobiliza exemplar, așa cum au făcut-o de atîtea ori, și ne vor aduce în continuare mari satisfacții, spre gloria fotbalului românesc.

covic va fi oprit în ultimă instanță din cursa în care demarase pe partea stîngă, agățat de Lemesios în suprafața de pedepă. Penalty-ul este executat cu siguranță de Nuță și scorul devine 2-0. Ciprioiții mai au o singură tresărare de orgoliu în min. 79, cînd Maki îl deschide în poziție favorabilă pe Skaias, dar acesta ratează interceptația. Patru minute mai tîrziu Victoria se va desprinde și mai concludent. Cojocaru îl angajează cu o centrare superbă pe Augustin care plonjează și înscrie cu capul cel mai frumos gol al meciului. O victorie clară, bine gândită și realizată printr-o pregătire fără cusur. Felicitîndu-i pe toți aceia care au contribuit la obținerea acestei calificări ce ne umple de satisfacție, urăm Victoriei mult succes în ofensiva afirmării sale internaționale.

Moara de pase a măcinat în gol

Un meci straniu, cu deznodămint neverosimil, un meci care s-a jucat în ultima sa parte în tăcere, în fața unui public înmărmurit, preocupat mai puțin de ce se întîmpla pe teren și mai mult de explicații proprii la ce se întîmplase pînă atunci, un public care a avut, totuși, forța să renască și să aplaude unanim echipa învingătoare, acești belgieni necunoscuți care se bucurau ca niște copii împreună cu suporterii lor, semn că n-au uitat bucuria jocului și-a victoriei adevărate — un meci profund dezamăgitor a fost acesta dintre Dinamo și K. V. Mechelen. Un meci despre care se poate spune că a fost pierdut de dinamoviști — și nu cîștigat de belgieni. Stau măturie la aceasta înseși golurile, făcute cadou adversarilor de o apărare ezitantă și dezorientată: la primul Hofkens a reluat în plasă o minge pusă pe tavă de sub brau, ca pentru un penalty de la 7-8 m; la al doilea, Moraru prinde mingea în plasă, după ce, în teren fiind, i se lovise de palme, ricoșată de sub bara orizontală. Apoi Dinamo s-a învins singură prin ratările inimaginabile într-o asemenea competiție oficială. Date fiind circumstanțele de mai sus, s-ar putea spune că oaspeții au marcat mai multe goluri decît ocaziile avute; în schimb, Dinamo n-a reușit să valorifice nici una din ocaziile pe care și le-a creat, deși numai cu un șut din ele transformate în goluri ar fi realizat un lejer scor de calificare.

Dinamo n-a avut aplombul necesar unei echipe gazdă, iar cu greșeli elementare în apărare și ratări copilărești în atac nu se poate obține o calificare. Belgienii au jucat așa cum spune antrenorul lor că le este obiceiul: cu două virfuri și-o echipă organizată în spatele lor, toți luptînd pentru rezultat. S-au grupat ca un arici în apărare, de unde au scos la infinit mingi pe spațiile libere lăsate de o echipă masată în ofensivă și căreia nu-i venea să creadă că n-a marcat, că nu marchează. Moara de pase a măcinat de multe ori

în gol, stîncă din fața lor pîrînd de neclintit și rămîind pe poziții pînă la ultimul apărător. De aici și senzația că dinamoviștii „au cam lustruit“ mingea, dar jocul de pase era (față de calitățile și valoarea adversarilor) singura modalitate de a face breșe în masiva apărare a belgienilor. Dovadă ocaziile create în acest fel, dar risipite cu o condamnabilă ușurință. Este capitolul la care a părut clară diferența de atitudine în joc a celor două echipe: la Dinamo — ideea că oricum golul va pica și victoria le va suride, la Mechelen — prudență și contrec, că niciodată nu se știe... Și asta s-a întîmplat pînă la primul gol, pentru că după aceea tuturor le era clar că meciul este jucat.

Fără îndoială, K. V. Mechelen a fost cel mai puternic din cei cinci adversari ai echipelor noastre și că acest joc de la București a fost derbiul runde. De aceea a putut oferi și o imagine comparativă și semnificativă între cum se comportă echipele noastre în campionatul intern și cum atunci cînd intră în alt sistem de referință competitivă. Aș restrînge și mai mult comparația, rezumînd-o la ce a putut face miercuri Cămătaru în fața unui adversar (și arbitraj) corect și necruțător, în fața acestui fundaș central Rutjes care și-a luat rolul în serios față de deținătorul „ghetei de aur“. Cu el mereu în cîrcă, valorosul nostru atacant și-a adus o contribuție palidă la o ofensivă pentru care el trebuia să fie vioara întâi.

În general, scorul cu care fotbalul nostru a încheiat „meciul cu Europa“ invită și trimite la o analiză a calității campionatului primei divizii. Avem forța de a aprecia singuri această calitate, netrebînd neapărat să așteptăm confruntările internaționale pentru a ști cum stăm și pe unde sîntem.

Cît despre Dinamo — este păcat că în al doilea an consecutiv iesse din primul tur al celei-așia competiții fără să cunoască succesul și doar cu un gol înscris (în returul de anul trecut, cu „17 Nentori“). Eforturile generoase ale acestei grupări sportive meritau mai mult în actualul sezon internațional; așa, mai trebuie să așteptăm, pînă la anul pe vremea asta.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

În timp ce revista noastră se afla sub tipar, echipa SPORTUL STUDENTESC urma să dispute returul partidei cu G.K.S. Katowice. Încheiem aici acest grupaj cu gîndul frumos că, în numărul viitor, îl vom completa cu cronica unei alte victorii românești. Tragera la sorți pentru turul doi al cupelor europene va avea loc la Zürich, astăzi, la amiază. Prima manșă — pe 21 octombrie

„Nu pot despărți viața de fotbal“

Fotbalul nostru a cunoscut „pe neobservate“ un moment semnificativ și prețios prin raritatea lui: prezența primului jucător român pentru a 100-a oară în echipa națională. Ladislau Bölöni a trecut, pe 2 septembrie, la Bydgoszcz, odată cu intrarea în teren pentru jocul cu Polonia această graniță de vis pentru orice jucător de fotbal din lume, fiind printre foarte pușinii care se pot mindri cu asemenea performanță.

Acest onorant simbol al gloriei sportive este, desigur, privilegiul unei cariere fotbalistice exemplare, al unui jucător model în teren și în afara lui, dar totodată, reprezintă și un merit al întregii noastre mișcări fotbalistice de a fi creat — prin frecvența întîlnirilor internaționale din ultimii ani — condițiile necesare atingerii acestui prag. În performanța lui Bölöni, după cum el însuși sublinia într-o emoționantă scrisoare deschisă, se regăsesse eforturile sociale ale tuturor colectivelor în care a activat valorosul nostru internațional, stăruința și încrederea tehnicienilor care s-au ocupat de formarea și pregătirea lui, condițiile de afirmare plenară de care beneficiază toți tinerii sportivi ai patriei noastre.

Omăgiind cum se cuvine acest jubileu, rar de găsit în fotbalul mondial, omăgiem de fapt strădania și abnegația tuturor sportivilor noștri care apără culorile patriei în întrecerile internaționale.

— Ce semnificație are pentru tine acest record al selecțiilor în echipa națională?

— Semnificația este a unui rezultat la care poți să ajungi numai prin muncă, dăruire și voință de a onora cît mai mult încrederea de a fi selecționat în echipa națională. Pentru un sportiv nu poate fi nimic mai presus de această onoare a apărării culorilor patriei în întreceri internaționale. Cînd am simțit că pot atinge această cifră jubiliară, Steaua era angajată în Cupa campionilor și mi-a fost ciudă că din cauza asta am pierdut vreo patru meciuri în echipa națională. Acum nu mă simt, desigur,

nici mai bun, nici mai frumos, nici mai puternic, dar, oricum, este o realizare pe care o datorez tuturor celor care de-a lungul anilor, au contribuit, într-un fel sau altul, la formarea mea ca sportiv și ca om.

— Îți mai amintești impresiunile în care ai debutat la națională?

— N-a fost un debut prea spectaculos. Vreo opt luni fusesem chemat la lot, dar fără să joc. Pînă la urmă, am intrat spre sfîrșitul jocului cu Danemarca, în iunie '75, la București. Aveam 22 de ani, orice debut este mai greu, mai ales că pe atunci jucam Răducanu, Dinu, Dumitru, Lucescu, Dudu



Georgescu...

— Ai cunoscut la națională jucători din generații diferite. De care dintre ei te-ai simțit mai apropiat — în teren și în viață?

— Pentru puțină vreme am jucat cu Lajos Sătmăreanu. Apoi, la cantonamentele naționale, am fost coleg de cameră cu Mircea Lucescu, legînd o prietenie care s-a menținut și mult mai tîrziu. A urmat generația lui Dumitru, Iordănescu, Ștefănescu, iar acum a lui Cămătaru, Iorgulescu, Rednic, Hagi...

— Cele mai mari satisfacții le-ai cunoscut alături de aceștia din urmă?

— Fiecare perioadă și generație au avut satisfacțiile și insatisfacțiile respective. Dar în ultimii trei ani am participat la un turneu final al campionatului european, am cîștigat Cupa campionilor și Super cupa, trei titluri de campion național și două Cupe ale României.

— Din perspectiva acestor performanțe, plecarea ta din Tîrgu Mureș pare pe deplin îndreptățită — moral și sportiv.

— Știam că venînd într-un mediu mai valoros, vor crește și cunoștințele mele fotbalistice — și așa s-a și întîmplat, valoarea clubului și a echipei Steaua ridicîndu-mi și mie valoarea. Iar performanțele pe care le-am amintit au fost posibile în primul rînd datorită condițiilor excelente de pregătire, atenției și grijii constante care mi se acordă de conducerea clubului și a Ministerului Apărării Naționale.

— Ce amintiri mai deosebite ai de la jocurile în națională?

— Nu pot să uit golul din jocul cu Franța, în preliminariile olimpice, sau cel din meciul cu Italia, ambele aducînd victoria echipei noastre. N-o să uit nici jocul de la Tîrgu Mureș, cu Turcia, apoi cel de la Bratislava, cu toată sărbătoria care a urmat... Jocurile de pe Wembley și cel cu Irlanda da Nord, de aici... Cu Spania, din această primăvară... Dar nu fac nici o ierarhie, pentru că fiecare a avut importanța, frumusețea, greutatea ori tristețea lui...

— Regrete?

— Îmi pare rău că n-am reușit să particip la un turneu final de campionat mondial, deși am fost de două ori foarte aproape: înainte de acel 4-6 cu Iugoslavia (după ce învinsesem cu 2-0 în deplasare) și înainte de antologicul 0-1 cu Irlanda de Nord. La acest ultim joc, regret că n-am încercat să-l influențez pe antrenor să facă altfel distribuția în apărare. Poate, dacă spuneam, eram și ascultat și, cine știe, ne-am fi dus în Mexic... A fost o răspundere prea mare pe care am ezitat s-o iau.

— Cui mai întreprinzi o carieră de o sută de meciuri sub tricou?

— Dacă nu intervin cine știe ce probleme, Hagi și Belodedici pot ajunge și doborî recordul de prezențe în națională.

— Am citit cu plăcere hotărîrea ta de a continua să te pregătești pentru națională. Ce crezi despre perspectivele acestuia?

— Creșd că o calificare la mondiale poate relansa fotbalul nostru. Pentru turneul final al campionatului mondial se califică 11 sau 12 echipe din Europa — dintre care una, Italia, este deja acolo, deci am scăpat de un potențial adversar —, pe cînd la turneul european se califică doar șapte deci sita este mai deasă și șansele mai mici.

— În numele cititorilor, te felicităm pentru acest frumos jubileu și-ți dorim jocuri încă multe în echipa națională.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Ofensiva de toamnă

Chiar dacă fotbalul și-a concentrat la această oră întreg arsenalul ce i-a atras de-a lungul anilor marea popularitate de care se bucură, chiar dacă atenția majorității este acum îndreptată spre aflarea unui prim deznodământ din confruntările cupelor europene ale sportului rege, nu putem să nu salutăm din acest colț de pagină debutul la fel de palpitant al unor competiții similare din alte discipline în care reprezentanțele noastre și-au pornit ofensiva de toamnă din dorința unei confirmări a valorii lor internaționale.

Trei echipe de frunte ale handbalului masculin, Steaua București (în C.C.E.), Politehnica Timișoara (în Cupa cupelor) și H.C. Minaur Baia Mare (în Cupa I.H.F.), au ieșit învingătoare în primele întâlniri cu contracandidatele lor la mult dorita calificare în faza următoare a întrecerilor europene. Desigur, returul va fi edificator pentru modul în care, toate și fiecare în parte, și-au pregătit acest asalt. Steaua are de apărut în întâlnirea sa cu T.S.K.A. Septembriisko Zname un avantaj fragil, doar patru goluri diferență, dar stabilizarea unei formule de echipă în care sperăm să reapară titularii Stingă și Ghimes, accidentați, poate să-i confere o mai mare siguranță. „Poli”, de asemenea, în confruntarea cu Balkan Lovcei va avea posibilitatea să-și reafirme opțiunea luată în tur, asta în speranța că despărțin-

du-se de primul meci s-a despărțit totodată de pripeala și ratările ce au însoțit-o. În fine, coechipierii lui Maricel Voinea par a fi cei mai aproape de o calificare certă, în cazul în care vor reuși să se mobilizeze la fel de eficient ca în prima partidă cu Tatra Plesov. Noi sperăm să putem consemna trecerea în bloc a reprezentanțelor noastre în etapa următoare a competițiilor europene.

Turneul de polo din Capitală, la care au participat alături de campioana României, Dinamo București, echipa engleză Polytechnic Londra și binecunoscuta C. N. Barcelona (deținătoare cindva a trofeului) avea să desemneze două dintre participantele la faza sferturilor de finală ale C.C.E. Intre acestea se află acum și echipa noastră, câștigătoare de o manieră cit se poate de convingătoare a acestui turneu. Dinamo și-a trecut în palmares două prețioase victorii, ambele la scoruri confortabile (14-6 cu Polytechnic Londra și 12-6 cu C.N. Barcelona), dar și două jocuri de o înaltă factură în care suplețea și imaginația construcției precum și forța finalizării dovedite ne îndeamnă să credem că poate aspira la un loc de frunte în ierarhia sportului cu mingea pe apă.

Tuturor succes, acum fiind ofensiva de toamnă a cluburilor continuă!

CONSTANTIN DRAGOMIR

Toată lumea face sport

● Cu victoria de la Monza, automobilistul brazilian Nelson Piquet s-a desprins, decisiv, se pare, în câștigător al titlului mondial al piloților de Formula 1. Zarurile au fost, deci, aruncate, și astfel lumea circuitelor a și început să se gindească la sezonul viitor. Primul preocupat de ediția 1988 este chiar probabil campion mondial, Piquet, anunțându-și plecarea de la „Williams” la „Lotus”, transfer care, ca și cel al lui Ayrton Senna la „McLaren”, alături de Alain Prost, a făcut senzație. ● Rămas singur, deocamdată, la „Williams”, britanicul Nigel Mansell a răspuns în bună tradiție a umorului insular la întrebarea: „Ce partener ați dori pentru anul viitor?” „Greu de ales, a spus Mansell. Nu mă pot decide între Bo Derek și Madonna!” ● Apropos de Formula 1. Un recent sondaj de opinie în rândul iubitorilor sportului din Brazilia l-a plasat pe primul loc în clasamentul sufragilor, în mod surprinzător, pe Ayrton Senna, la distanță confortabilă față de fotbalistul Zico. Senna, un pilot de risc, cu evoluții, s-a spus adesea, la limita sinucidării, își impresionează mai mult compatrioții decât artiștii balonului din patria fotbalului. ● Actualul președinte al Federației internaționale de judo, japonezul Shigeyoshi Matsumae, și-a anunțat retragerea, din motive de vîrstă, astfel încît viitorul congres, de luna viitoare,

al F.I.J. va avea pe ordinea de zi drept punct principal alegerea unui nou președinte. Printre candidaturi și un nume celebru al judo-ului: olandezul Anton Geesink, multiplu campion mondial și campion olimpic în 1964, la Tokio, deci în patria acestui sport. Ar fi primul mare sportiv care ar accede la postul de lider administrativ în disciplina în care s-a ilustrat. ● În recentul derby de trap de la Baden-Baden, orașul cazinourilor, care i-a inspirat lui Dostoievski celebra năvălă „Jucătorul”, pe locul secund s-a clasat pur-singele... Năstase. Proprietarul, un fost fotbalist, are, se vede, nostalgia tenisului-spectacol, în patria unui anume Boris Becker... ● Iahtmanul american Dennis Konner, invingător în tradiționala „Cupa a Americii” (afiată la a 132-a ediție!), a surprins cu o declarație mai puțin obișnuită: nu știe să înoate! În vîrstă de 45 de ani, skipper-ul american și-a luat revanșa în Australia, după ce pierduse prețiosul trofeu în 1983, pe... ape proprii, înfrîngere comentată drastic în S.U.A. la vremea respectivă. Acum, victorios, a putut mărturisi această veritabilă „infirmitate” pentru un marinar. Konner, care a început să practice iahtingul la 11 ani, la San Diego, a spus că intenționează să practice sportul preferat pînă la 60-70 ani.

LUCIAN OPREA



Pas în pas cu secolul

● Participare activă. Nu demult, cei mai buni sahiști ai planetei au organizat Asociația internațională a marilor maestri, prin care jucătorii de vîrstă să-și afirme opinia în problemele spinoase ale vieții competiționale vizavi de hotărârile Federației internaționale și să promoveze sistemul turneelor „Grand Prix”. Ideea nu este nouă intrucît ea a fost deja formulată în anul 1970 cu ocazia desfășurării la Belgrad a meciului dintre echipa Uniunii Sovietice și selecționata „Restului lumii”. Atunci se formase și un colectiv de conducere alcătuit din campionii lumii la acea dată, B. Spasski, din B. Larsen, P. Keres, S. Gligoric și R. Byrne. „Fire individualistă”, cum apreciau cronicarii atitudinea marelui maestru american, Bobby Fischer nu a acceptat să li se alăture pentru că nu a crezut în viabilitatea organizației. În momentul de față, în mai multe țări din lume au luat ființă asociații naționale care s-au afiliat la importantul „forum” al jucătorilor. În Uniunea Sovietică, noua asociație a analizat căile prin care se poate sprijini dezvoltarea activității competiționale și de pregătire și informație pentru ca „școala sovietică de șah” să-și mențină și consolideze poziția nr. 1 în lume. Asociația sovietică se bucură de activitatea entuziastă a celor mai valorosi mari maestri precum: Kasparov, Tal, Beliavski, Polugaevski, Gheller, Gheorgadze, Lputian, Tukmakov, Psahis, Razuvaev, Nana Alexandria și alții.

● Declarații. Întrebat dacă înființarea Asociației marilor maestri este „un pas corect”, viitorul participant la turneul candidaților la titlul mondial, J. Speelman, a răspuns fără ezitare: „Da. Turneele ei nu vor fi ca acelea din tenis, dar toți vorbesc că vor fi foarte interesante”. Mult mai vorbăreț, în aceeași problemă, N. Short a subliniat: „...au apărut oameni serioși și mijloacele necesare pentru înființarea ei. Eu, personal, sînt din naștere un optimist. Se poate și mai mult. Se planifică, se vorbește... Vreme mai este. Ideea alcătuirii Asociației marilor maestri este, fără îndoială, bună. O asemenea asociație, în mod obligatoriu, trebuia să existe. În mod special, acum, în legătură cu acele hotărâri pe care le-a luat președintele FIDE în ultimii trei ani, care au creat haos în ciclul campionatului mondial. Dacă vrem să susținem dezvoltarea șahului, atunci trebuie să atingem toate posibilitățile...”

● „Șahul rapid aparține viitorului”. Iată o formulare omniprezentă în revistele de specialitate! După desfășurarea superturneului de blitz de la Bruxelles, FIDE a avut satisfacția că hotărârile sa (de-a accelera ritmul de joc în anumite turnee) este corectă. Gari Kasparov a confirmat la Bruxelles că este „jucătorul nr. 1 al lumii în șahul obișnuit, dar și la blitz”. Pentru viitorii ani se prevede ca în fiecare țară să se organizeze campionate naționale de blitz (partida cu timp limitat de gîndire: 2x5 minute), din care să se califice reprezentanții țării pentru fazele C.M. de blitz. Totodată vor avea loc și campionate așa-zis „normale” de șah activ (partida de 2x30 minute), ajungîndu-se la o adevărată „revoluționare a procesului gîndirii șahiste...”

● Invingătorul? În șahul activ sau rapid va avea mai multă șansă profesionistul sau amatorul, computerul sau omul? Sînt întrebări la care specialiștii vor să răspundă. Experiența și contactul permanent cu stressul de concurs oferă șanse în plus profesionistului, iar timpul limitat în gîndire dă perspective avantajoase (teoretice) computerului. Vor învinge fantazia și intuiția sau rigurozitatea matematică? Răspunsul îl vom avea începînd cu anul viitor, cînd șahul activ va lua amploare...

MARGARETA MUREȘAN

Civilizația sportului

A venit poștașul

Ne-a scris antrenorul Gheorghe Staicu: „Citește cu regularitate revista Flacăra și respect opiniile redactorilor și ale colaboratorilor ei. Ceea ce s-a scris în ultima vreme despre unele neîmpliniri din activitatea mea este în mare parte adevărat. Dar pentru a respecta în întregime adevărul, vă rog, atunci cînd veți crede de cuviință, să amintiți că subsemnatul am contribuit la afirmarea a numeroși jucători tineri, preluați, e drept, de la alți antrenori, dar după ce au trecut prin lotul U.E.F.A. '86 de care m-am ocupat, au ajuns apoi titulari în echipele lor de club. Exemple: Dan Petrescu, Sedecaru, Stroia, Gh. Popescu, Dumitrașcu, Daniel Sava, Oloșutean, Jercău, Băjenaru, clujeanul Sabou și alții. Calificarea pentru turneul final din Iugoslavia a însemnat, să nu uităm, clasarea printre primele 8 echipe din Europa înaintea Angliei, Cehoslovaciei, Portugaliei, Franței, U.R.S.S. și a altor țări cu tradiții fotbalistice de luat în seamă. Să mai adaug și sper să nu fiu acuzat de lipsă de modestie că am în „palmares” patru promovări în divizia A (cu Olimpia Satu Mare de două ori și cu F.C. Bihor de două ori) precum și o prezență — considerată la vremea ei, în 1968, ca o mare surpriză — în finala Cupei României, cu Olimpia Satu Mare. Imi voi pune și de acum înainte toate cunoștințele în slujba fotbalului românesc, la orice nivel al căruia voi lucra. Vă mulțumesc.”

Și noi vă mulțumim, Gheorghe Staicu. Chiar dacă în rubrica din acest chenar am publicat rîndurile unor cititori supărați pe contra-performanțele dumneavoastră din ultimul timp, respectul nostru pentru „meseriașul” care sîntei a rămas același. Cine muncește greșite. Important este să recunoaștem cînd și cum am greșit. Vă dorim succes în tot ceea ce veți întreprinde în viitor.

Ionel Macoveșcu, Bulevardul Armata Poporului, 14, București: „În revistele Sport, Suplimentul Fotbal și în alte publicații, citim știri din fotbalul internațional despre meciuri trucate, jucători și președinți de cluburi angrenați în fel de fel de

afaceri dubioase. Oare nu vorbim de funie în casa spinzuratului? În „disputatul” nostru campionat s-au înregistrat, în ediția trecută, rezultate cel puțin surprinzătoare pentru cei nevizitați și naivi. Ce rol mai au observatorii federali la astfel de meciuri, dacă măsurile radicale ce se impun a fi luate lipsesc cu desăvîrșire? Să nu uităm însă un lucru: în meciurile dificile din preliminariile campionatului european, nu ne întîlnim cu echipe dispuse să facă vreun compromis. Danemarca a fost un semnal de alarmă pe care, se pare, puțini dintre cei direct implicați l-au auzit. F.R.F. nu poate să se mai limiteze la „retușuri cosmetice”. Sînt imperios necesare reforme fundamentale pentru a înlătura cauzele care frînează progresul fotbalului românesc. Să nu așteptăm meciurile cu Albania și Austria pentru a vedea realitatea!”

Stimate corespondent, e ceva putred dinaintea de Danemarca. Problema e: cine ia taurul de coarne? C.N.E.F.S., F.R.F. sau presa? Să mai așteptăm. Deși timpul este un creditor care nu iartă niciodată.

Anton Enăchescu, str. Virgiliu, 33, București: „Flouă cu cartonașe roșii în campionatul de fotbal al „speranțelor”! După cum ne-a informat ziarul de specialitate, într-o singură etapă, nu mai puțin de 5 jucători au fost eliminați de pe teren (!) ca urmare a abaterilor pe care le-au comis: injurături, scuipături, loviri. Mai este educația tinerilor sportivi o componentă de bază a procesului de instruire sau sprijinim, tacit, huliganismul juvenil?”

Poate sîntei prea categoric. E adevărat, unele meciuri disputate între „speranțele fotbalului românesc” sînt foarte... fierbinți. Carențele de comportament se văd, din păcate, tot mai des în acest campionat care ar trebui jucat cu plăcere, cu bucurie, cu seninătate. Sportivitatea tinerilor este o floare spontană, pură, greu de cules, ca floarea de colț. Și totuși mai sînt „educatori” care strivesc și rup inconștient, brutal, stupid petalele acestei flori gingașe, îndemnîndu-și elevii să se impună prin orice mijloace. Noi rămînem la convingerea — poate a unei generații anacronice, cum ar spune zîmbind un tînăr de azi — că sportul te poate face fericit numai dacă îi accepți legile nescrise care se numesc prețuire reciprocă, sportivitate, fair play. Dar fair-play-ul este un reflex al culturii și al educației. Și nu numai al educației sportive.

CRISTIAN ȚOPESCU

Primim

După apariția articolului „Zborul pe valuri” („Flacăra” din 4 septembrie 1987) semnat C. Ileanu, în virtutea dreptului la replică, asigurăm prin Legea presei, vă rugăm să faceți publice următoarele precizări necesare(...)

Dincolo de „generoasele” intenții ale lui C.I., referitoare la competențele și responsabilitățile unor organisme sportive și de presă, ce-au lăsat acest sport olimpic în situația de a-și „cere drepturile”, conținutul articolului constituie un pătimaș și nefondat atac la persoana lui Marcel Fita și, implicit, a clubului „Știința”, vinovat — că «de citiva ani bupi domină autoritar campionatul de iachting la elasa „planșă cu velă”. (...)

Dar să revenim la celelalte probleme ce ne privesc. Mai întîi, cine este Marcel Fita? Pe scurt, pentru o dreaptă informare a cititorului, inginerul Marcel Fita este șef de lucrări la Institutul de învățămînt superior din Bacău, doctorand în științe tehnice, un pionier al proiectului de turnare a pieselor în forme vidate (v. „Știința” din 26 septembrie 1980), cercetător consecvent, cu rezultate științifice concretizate într-o serie de contracte cu diferiți beneficiari

și, nu în ultimul rînd, un pasionat inventator, autor al mai multor brevete de invenție (v. articolul „Un om foarte ocupat: inventatorul Marcel Fita”, „Flacăra” din 16 octombrie 1980). Să mai amintim că este maestru al sportului de la vîrsta de 19 ani și deține șapte titluri republicane la navomodelism. De asemenea, a câștigat mai multe regate la primele concursuri de windsurfing de la noi, fiind și primul concurent cu echipament complet românesc (made Fita). De altfel, cei avizați își amintesc de vela 8008! O curiozitate pentru noi și disponibilități tehnice, practice și teoretice, de invidiat, l-au adus, în zece ani de muncă asiduă, în situația de producător (printre foarte puținii din țară) de materiale windsurfing de performanță (de divizie, cum li se mai spune) pe care, cum era firesc, le-a confecționat pentru clubul universitar bacăuan. Toate materialele aferente au fost procurate legal, prin clubul „Știința”, și se găsesc în evidențele contabile ale clubului.

Prin baza materială creată, ceea ce nu a fost deloc ușor (cite mii de ore au muncit în atelierul bacăuan Marcel Fita împreună cu Teodor Ioanid și Ștefan Prună, nebăcăuani, sau Eugen Șerban și Petre Pătrînjel !), a fost posibilă consolidarea

secției de iachting în cadrul clubului „Știința”. Subliniem, materialele windsurfing produse la Bacău sînt cele mai perfecționate din țară (deși au încrețat și firme mai mari), fiind realizate după o tehnologie originală a lui Marcel Fita (v. articolul „Fita et comp.”, „Viața studentescă” din 15 iunie 1983). Oare, care club de iachting nu și-ar dori un specialist ca Marcel Fita?

Odată această bază materială creată cu mijloace proprii, era firesc ca unii sportivi talentați, valoroși, să opteze pentru clubul bacăuan (în acest sport performanța depinde, în mare măsură, de echipamentul sportiv). Iată de ce echipa „Știința” a legitimat nume ca Ștefan Prună (cărui club nostru n-a reușit încă să-i rezolve problema unui transfer la Bacău) sau Petre Pătrînjel și Eugen Șerban (absolvenți de Bacău, în aceeași situație cu Ștefan Prună), Teodor Ioanid, Virgil Andronic și, aici e aici, Emil și Alexandru Ismăileanu, care nu sînt alții decît, de acum veți înțelege multe, feciorii lui C. Ileanu (C. Ismăileanu, n.n.)

Cît despre celelalte ?? Da, Marcel Fita a stat la Mamaia în perioada concediilor sale de odihnă, el fiind, după cum am mai spus, cadru didactic universitar. Pînă anul trecut soția sa, fiind cadru medical, a fost

detașată pe litoral la Direcția sanitară Constanța, iar în acest an, în concediul de odihnă, era firesc să locuiască împreună cu soțul ei și nu altundeva. Problema vânzării unei planșe de divizie lui Csongy Veres nu este reală, Marcel Fita oferindu-i planșa pentru antrenament și concurs, în vederea unei eventuale prezențe viitoare a sportivului din Sf. Gheorghe sub culorile clubului bacăuan. Cei 500 lei reținuți ca garanții, înaintea concursului? Este o măsură de asigurare a antrenorului și clubului pentru unele amenzi, prevăzute de regulament, criticabilă la prima vedere dar care derivă din însăși eterogenitatea echipei. Și-apoi acești bani s-au restituit, de fiecare dată, concurenților. Și, în final, problema „centului de închiriat”. Ce să închirieze? ! Planșele de divizie care, cei avizați știu, pot fi distruse oricînd de un amator? Cele două planșe de agrement, mult prea puține pentru prietenii, rude sau cunoștințele lui Marcel Fita și ale sportivilor?

Încheiem prin a întreba: cine este „profitor”, un entuziast care a făcut, totuși, ceva pentru windsurfingul românesc?

Lector universitar
VASILE GEORGE PUIU
vicepreședinte al clubului
„Știința” Bacău

După încheierea turului I al „cupelor europene“ la fotbal

Steaua și Victoria continuă cursa

De-abia acum
incepe greul

(De la trimisul nostru special).

Chiar cele mai bune echipe de pe continentul nostru pot cunoaște uneori zile nefaste. Așa a fost cazul Stelei în manșa a doua cu M.T.K. Budapesta din turul întâi al C.C.E. Invinșă cu scorul de 2-0 de către o echipă suspect de tenace și de nerecunoscut față de felul cum a evoluat la București — dovadă că suporterii ei nu-i acordau la începutul meciului absolut nici o șansă pentru ca apoi să nu-și creadă ochilor văzând în teren o „altă M.T.K.“ — Steaua s-a calificat totuși cu un scor general convingător. De fapt, calificarea s-a decis de la prima confruntare și asta dovedește încă o dată ce înseamnă valorificarea avantajului terenului propriu (a se vedea cazul pe dos al celorlalte echipe românești). Cu toată bucuria calificării, este de văzut felul cum va suporta această înfrângere o grupare sportivă obișnuită să meargă din triumf în triumf. Deoarece nu putem da detalii despre modul în care s-a pregătit acest meci — făcând parte dintre ziaristii sosiți la Budapesta numai cu o jumătate de oră înainte de începerea partidei — ne rezumăm la a spune că, după impresia noastră, Steaua a tratat puțin cam neglijent și cam de sus această întâlnire; sau, să fie vorba de o inerentă auto-liniștire și automulțumire ținând cont de avantajul cu care au intrat steliștii pe teren? În orice caz, trebuie evidențiate în primul rând prestația de ex-

cepție a lui Bölöni, omniprezent în faze de atac și apărare, risipa de energie a lui Ungureanu, în permanentă pe fază, ca și luciditatea lui Stoica în tentativa de a încheia acțiuni de atac coerente.



În ciuda „sincopei M.T.K.“, Tudorel Stoica privește cu încredere spre turul doi.

În orice caz, fără a invoca vreo scuză pentru înfrângerea suferită de Steaua, totuși nu se poate să nu blamăm arbitrajul deseori părtinitor al brigăzii de arbitri conduse de Șarlatki, precum și jocul de multe ori dur al echipei gazdă. Amintim în acest sens o fază concludentă pentru felul în care s-a desfășurat partida, la un

(continuare în pag. 22)

GEORGE ARION

Bravo Victoria!
Succes Victoria!

Așa cum era de așteptat, după mai mult decât promițtoarea evoluție din tur, cind o invingea pe E.P.A. cu 1-0 pe stadionul din Larnaca, Victoria București și-a reconfirmat superioritatea și pe propriul teren obținând, iată, un binemeritat



Ene — un debut spectaculos în Cupa U.E.F.A.: a marcat golul... (V) victoriei de la Larnaca. Fotografii de PAUL AGARICI

loc printre echipele participante la manșa a doua a Cupei U.E.F.A. Și chiar dacă scorul general de 4-0, totalizat în cele două partide câștigate ar putea fi un argument grăitor în sprijinul ideii unei discrepante valorice, vom sublinia că succesul Victoriei nu a fost deloc unul facil. Spunem asta, mai ales acum cind este nevoie să fie conservată și consolidată excelenta stare de spirit creată echipei, realismul și luciditatea atât de importante pentru regenerarea echilibrului și impulsio-

narea eforturilor viitoare. Într-adevăr, este tonifiant să știi că poți să-ți depășești adversarii încercind, înainte de toate, să treci de propriile-ți limite. Victoria s-a aflat în această situație atunci cind, de condiția sa de echipă stagiară a primei divizii, a ținut cu precizie spre virful performanței, reușind mai apoi să-și asume responsabilitatea uneia dintre reprezentările fotbalului nostru pe plan internațional. Eforturile pe care nu și le-a drămuț nici o clipă (o dovedește rapida și constanta ei creștere) au fost răsplătite la această primă „întâlnire cu Europa“ cu o prețioasă calificare. Cum s-ar spune, ținând noastră reprezentanță nu s-a făcut și nu ne-a făcut de rușine. Tracul debutului, inconveniente datorate indisponibilității unor titulari ai echipei, condițiile limitate ale desfășurării celor două partide (canicula din insulă și ploaia de la București), toate au fost depășite printr-o eficiență doare a forțelor, printr-o inteligentă organizare a jocului „la câștig“. De bună seamă, la reușita Victoriei meritele sînt împărțite în mod egal de jucători, antrenori și medici, de factorii responsabili din conducerea clubului. Impresionantă, la acest ultim meci, a fost preocuparea organizatorilor de a face din cochetul stadion din parcul Dinamo o gazdă generoasă și primitoare. În ciuda vremii nefavorabile, E.P.A. Larnaca venise la București cu gândul declarat de a lăsa o bună impresie și intenția sa a fost, atât cît a permis terenul alunecos cu care jucătorii ei erau mai puțin obișnuiți, exprimată și în jocul în vizibilă creștere față de cel precedent. Dar Victoria a fost și de această dată mai decisivă și mai convingătoare. Pînă în min. 32, cind s-a marcat primul gol, echipa româ-

(continuare în pag. 22)

CONSTANTIN DRAGOMIR

a intrat de asemenea, în istoria acestui lăcaș românesc de cultură, semnificind dăruirea suflătoare și profundul atașament profesional care unesc în timp pe profesorii și elevii școlii.

Bucurindu-se în prezent de reputația de a fi unul din liceele arădene de prestigiu, școala pregătește în continuare tineri pentru una din cele mai nobile meserii ale lumii — aceea de dascăl, menținind vie tradiția înaintașilor de promotori ai vieții culturale, de dezvoltare a activității de cercetare didactică și pedagogică. (Lavinia Stoicu).

În orașul de pe Borcea

S-au încheiat lucrările de modernizare a stației feroviare din orașul de pe Borcea. O gară nouă, într-o arhitectură inspirată și sugestivă, la dimensiunea orașului în continuă creștere. Dispusă pe două nivele, este înzestrată cu dotări multiple. La parter — 5 case de bilete, birou de informații, oficiu farmaceutic, florărie, magazin pentru difuzarea presei. La etaj — săli de așteptare pentru călători, săli speciale pentru grupuri de turiști, o cameră desfinată „mamei și copilului“, un restaurant. Ansamblul este completat de o construcție pentru turnul de control și pentru alte anexe C.F.R., de un tunel pietonal (pe sub liniile 1 și 2), de copertine deasupra peronelor și de liniile 2 și 3, e și de alte dotări menite să asigure confortul călătorilor. Placașele și pardoselile din marmoră, Codru de Babadag și travertin dau nu numai eleganță, prin transparențele lor suave de metal prețios, dar și simbol acestei noi opere arhitectonice și edilitare din cea mai tinăra capitală a oțelului românesc. (Gh. Frangulea).

Păsări rare

La Ciuperceni, la circa 15-20 de kilometri sud-est de Calafat, se întinde o interesantă rezervație ornitologică. În bălțile de aici, îndeosebi în Jdeglă, Manginița și Arcar, ca și în zona dunelor și pădurilor de salcîm din lunca inundabilă a Dunării, ce constituie un excelent microclimat pentru ornitofauna rară, se găsesc importante colonii de stîrci, specii rare, tipice pentru lagunele Dobrogei, precum și splendide exemplare de Pelecanus cno-crotalus, Pelecanus crispus și Petalea laurcorodis.

Tot aici au fost semnalate nu demult mai multe exemplare de Egreta garzetta, declarată Monument al naturii.

Pe cele câteva sute de hectare, cît cuprinde rezervația, trăiesc peste 150 de specii de păsări autohtone și migratoare, superioare celor din alte colțuri ale luncii Dunării. (Mihai Merișanu).

ULTIMA ORĂ



Moda, de la mini la maxi

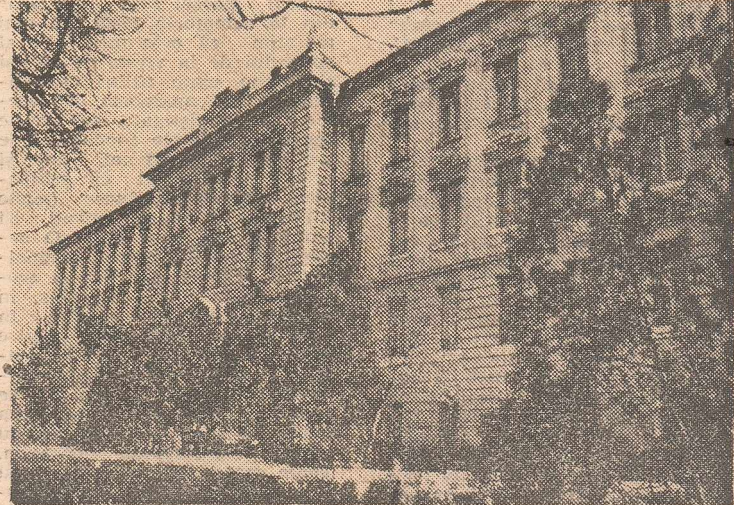
Sala Rondă a Hotelului Intercontinental a găzduit săptămîna trecută mult așteptata paradă a modei organizată de talentații creatori ai vestimentației de la UCECOM.

Prilejuită de împlinirea a 20 de ani de la ființare, etalarea prototipurilor modei toamnă-iarnă 1987 a surprins prin ingeniozitatea designului, prin rezolvările simple ale croielilor și drapajelor. Reținem generozitatea modei acestui sezon: se poartă de la mini la maxi; pardesiul cu rochie de același fel; sacouri cu butonaș coborît, jachete de catifea reiată.

Pe locul întâi în topul vedetelor se mențin tricotatele în contextură jackardată. Rochiile vor fi drapate, mulate, cu înfășurări și broderii; sacoul scurt și pantalonul larg, cu 2-3 pliuri la betelie, cu manșetă foarte scurtă. Se poartă bascul chiar și asimetric și violetul.

Să reținem, deci, creațiile semnate „UCECOM“ și să le mulțumim acestor mesageri ai modei actuale pentru informațiile de ultimă oră.

Prezentare și fotografii de ADRIAN POPESCU



Flacăra, Redacția: București, Piața Științei 1, căsuța poștală 3312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: Actualitatea politică: 25 66; Publiciști-comentatori: 14 53; Reportaj economie: 26 00; Știință: 21 28; Cultură-învățămînt: 14 57; Probleme moral-cetățenești: 17 00; Sport: 25 66; Scrisori-audiențe: 25 42; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Căso Științei“. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA“ — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64-66.